

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

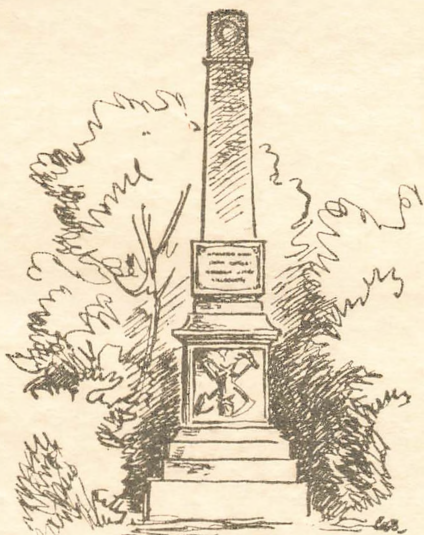
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MINDEORD

om

fortjente Borgere i Gjentofte Kommune

Udgivet af Historisk-topografisk Selskab for Gjentofte Kommune
under Redaktion af L. Gottfredsen og J. H. Landt

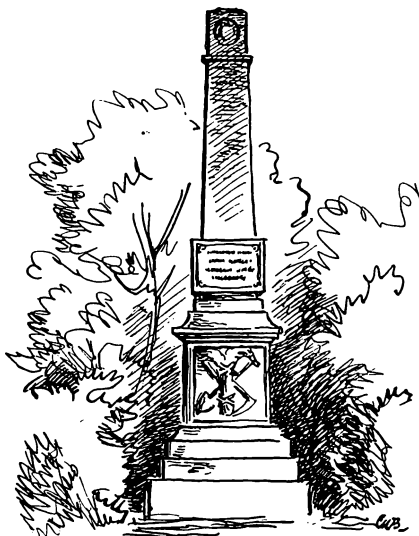
1948
Aug. Olsens Bogtrykkeri
Hellerup

MINDEORD
OM
FORTJENTE BORGERE I GJENTOFTE KOMMUNE

MINDEORD

om

fortjente Borgere i Gjentofte Kommune

Udgivet af Historisk-topografisk Selskab for Gjentofte Kommune
under Redaktion af L. Gottfredsen og J. H. Landt

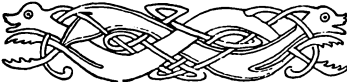
1948
AUG. OLSENS BOGTRYKKERI
HELLERUP

Nærværende samling „Mindeord“ om forljente borgere i Gjentofte Kommune skal ikke betragtes som en række udtømmende biografier, men kun som skildringer af en indsats, der er øvel i kommunens erhvervs- og samfundsliv. Enkelt bidrag har på grund af deres sene fremkomst ikke kunnet medtages, idet samlingen er tænkt som en markering af Historisk-topografisk Selskabs 25-årige beståen. De vil da komme i betragtning ved en eventuel senere udsendelse af en ny række.

Redaktionen har overladt det til de enkelte forfattere at skønne, af hvilket omfang artiklerne måtte være, og samtlige bidrag er gengivet med forfatterens egen retskrivning.

September 1948.

REDAKTIONEN.

1923		1948
------	---	------

I September 1921 stod der i de lokale Blade et lille Stykke om den lokalhistoriske Litteratur, som fandtes i Kommunebiblioteket, og det blev nævnt, at denne Litteratur stod til Raadighed og kunde være særlig nyttig for en Studiekreds, som vilde beskæftige sig med Kommunens Historie og Topografi.

Ideen blev grebet af Kredslæge J. Lemche i Lyngby, der under Henvisning til, at han stammede fra Onsgaard og havde gjort mange Arkivstudier, bad om at maatte være med, og det viste sig, at adskillige andre ogsaa var interesserede. Blandt de første var Skoleinspektør, senere Rektor Aage Næsted, Professor A. S. Steenberg, fhv. Minister Keiser-Nielsen, Dyr læge N. S. Lorentzen, Tapethandler Chr. S. Jacobsen, Overretssagfører J. Werner og Bibliotekarerne Chr. Heilskov og J. H. Landt. Senere kom Lærer C. J. Als, Overlærer S. C. Sunesen, Kontorchef I. Dam og Kommuneingeniør V. A. Westergaard til.

Det første Møde afholdtes i Bibliotekets Kontor paa Øregaard den 10. Oktober 1921, og derefter mødtes man hver 14. Dag i ca. 6 Aar. Bibliotekar Frk. L. Nielsen bidrog til at gøre Aftnerne hyggelige ved at servere Kaffe for Kredsen.

Det var Planen at gennemgaa Nystrøms Bog om Gjentofte; men det blev mest til Foredrag og Samtaler. Blandt Foredragsholderne var der adskillige, som ikke var Medlemmer af Kredsen; men det fyldigste Stof leveredes af Kredslæge Lemche, hvis Foredrag om de gamle Gaarde og Slægter senere blev trykt i Historisk-topografisk Selskabs Meddelelser.

Allerede i 1922 var man klar over, at den Virksomhed, der her var paabegyndt, burde omfatte videre Kredse, og Navnet Historisk-topografisk Selskab for Gjentofte Kommune dukkede op. Efter Forhandlinger med Kommunalbestyrelsen, Kommunalforeningerne og Grundejerforeningerne udnævnte Studiekredsen

sig den 27. April 1922 til foreløbig Bestyrelse, og da der var indtegnet ca. 100 Medlemmer, fandt den konstituerende Generalforsamling Sted den 1. Oktober 1923.

Den første Bestyrelse blev ovennævnte Lorentzen, Næsted (Redaktør), Steenberg (Formand), Sunesen, Werner og Westergaard samt Sagfører J. Mimer. J. H. Landt fungerede som Kasserer og Sekretær.

Ved Forhandling med Gyldendalske Boghandel lykkedes det til overkommelig Pris at erhverve 100 Eksemplarer af Nystrøms Bog: Gjentofte Sogn i Fortid og Nutid, som uddeltes til Medlemmerne, og da Kommunalbestyrelsen for Aaret 1923—24 bevilgede et Tilskud paa 500 Kr., kunde Selskabet i 1924 udsende det første Nr. af sine trykte Meddelelser, som i de følgende Aar indtil 1948 er naaet op paa 21 Hefter. Disse er samlet og forsynet med Registre i 4 Bind, som tilsammen har 1733 Sider og ca. 500 Billeder.

Indholdet er følgende:

Bind 1. 1924—28.

- Nr. 1. *J. Lemche*, Gjentoftegaard. *L. Bobé*, Sølyst.
- 2. *J. Werner*, Rygaard.
- 3. *Kay Larsen*, Englænderne i Gjentofte Kommune 1807. *J. Werner*, Den lærde Bonde Hans Jensen af Bjerregaard. *L. F. la Cour* og *V. A. Westergaard*, Bernstorffstøtten.
- 4. *Kay Larsen*, Gjentofte Kommunes Brandvæsen.
- 5. *N. S. Lorentzen*, Gjentofte By omkring 1850. *Kay Larsen*, Svenskerne i Gjentofte Kommune 1658-60.

Bind 2. 1928—32.

- Nr. 6. *J. Werner*, *Chr. Heilskov* og *S. Lemche*, Gjentofte Kirkesogns, dets Kirkes og Præsters Historie.
- 7. *Johs. Tholle*, Slotshaven ved Charlottenlund 1663-1926. *L. Bobé*, Bernstorff Slot.
- 8. *N. S. Lorentzen*, Mine Livserindringer.
- 9. *Poul Poulsen Erslevs Biographie* og en Del af hans Dagbog, nedskrevet 1846-47. *Charles Christensen*, Ibstrup Slot og dets Minder. *Johs. Tholle*, Jægersborg Slotshave og Allé.

Bind 3. 1934—39.

- Nr. 10. *Therkel Mathiassen*, Gjentofte Kommune i Oldtiden.

11. *J. Lemche*, Gjentofte By paa Udskiftningens Tid.
12. — , Ordrup By og Bymarker paa Udskiftningens Tid.
13. *L. Gotfredsen*, Just Fabritius til Christiansholm. *Kay Larsen*, Sognets Kroer i gamle Dage.
14. *J. Lemche*, Vangede By og Bymarker paa Udskiftningens Tid. *Sv. Giødesen*, Minder fra Hellerup omkring Aarhundredskiftet.
15. Dyrehaven. Fra Ismark til Naturpark. Afhandlinger af *V. Nordmann*, *Carl Mar: Møller*, *Ingv. Lieberkind*, *J. Brøndsted*, *Werner Christensen* og *Eiler Nystrom*.

Bind 4. 1939—45.

- Nr. 16. *J. Lemche*, Gjentofte Bymarker paa Udskiftningens Tid. *G. Galster*, Møntfundet fra Bregnegaarden. *Kr. Rørdam*, Danmarks Saga (et Digt).
17. *L. Bobé*, Gjentofte og Dyrehaven i samtidige Beretninger. *J. H. Landt*, Kirsten Pils Kilde. *K. Berger*, Øregaard-Museets Kunstværldier, og Af Gjentofte Kirkejords Historie. *G. Galster*, Møntfundet fra Hvidøre. *S. Lemche*, Onsgaard (et Digt).
18. *E. Dalberg*, Befæstningsanlæg i Gjentofte Kommune. *K. Berger*, Over Staldens Historie. *J. Lemche*, Bebyggelsen i Gjentofte By ca. 1750-1800. *L. Gotfredsen*, En Sang, der ikke blev sunget.
19. *Karl Berger*, Fra Charlottenlunds Fortid. *Karl Berger*, Tuborg Havns Oprindelse. *Therkel Mathiassen*, Oldtidsminder i Dyrehaven.
20. *Paul Sørensen*, Hvidøre i det 16. Aarhundrede. *L. Gotfredsen*, Skovgaarden.
- Nr. 21. *L. Gotfredsen*, Klampenborg Vandkur-, Brønd- og Badeanstalt. Middagsselskab paa Adelaïde.

Foruden disse Publikationer, som alle er redigeret af Aage Næsted, er af Selskabet eller under dettes Medvirken udsendt *Gjentofte Kommunestyre 1842—1942*, af *L. Gotfredsen*, en Bog paa ca. 480 S., udgivet med Støtte af Gjentofte Kommune, Tuborgfondet, NESA og Strandvejs-Gasværket. Den indeholder en systematisk Fremstilling af Kommunestyrets Historie i de 100 Aar, der var forløbet siden Sogneforstanderskabets Opretelse.

Gjentoft Kommune under Besættelsen 1940—45, red. af L. Gotfredsen og J. H. Landt. Denne Bog, som er paa ca. 300 Sider, udkom i 1947 med Støtte af Gjentoft Kommune, Tuborgs Bryggerier, NESA og Strandvejs-Gasværket. Den indeholder Beretninger om, hvorledes Kommunens Styre, Institutioner og Borgere kom igennem disse vanskelige Aar.

Gjentoft Kommune i gamle og nye Billeder 1. og 2. Samling, hver indeholdende 36 Gengivelser af lokale Billeder.

Rids af Gjentoft Kommunes Historie, af L. Gotfredsen. 2. Udg. 1944.

Naar skete det? Mærkedage i Gjentoft Kommunes og Jægersborg Dyrehaves Historie samt Fortegnelse over Ejere af Gaarde og Lyststeder. Af L. Gotfredsen. 1945.

En Fortegnelse over *Litteratur om Gjentoft Kommune og Jægersborg Dyrehave*, udgivet 1943 i Anledning af Kommunebibliotekets 25 Aars Jubilæum.

Endvidere har Selskabet skaffet sine Medlemmer forskellige Skrifter med lokalt Stof, udgivet af andre Institutioner:

Chr. A. Jensen og Carl Pedersen: *Gjentoft og Hvidøre kongelige Skoler 1721—1921*.

Gyrithe Lemche: *Den Bernstorffske Vennekreds i Lyngby, 1934*.

Ove Bauditz, Hakon Spliid og Hans Hartvig Seedorff Pedersen: *Jagtslottet Eremitagen i Jægersborg Dyrehave 1736—1936*.

Omkring Jægersborg Allé, 1942.

C. O. Whitte: *Stemmingsbilleder, 1942*.

Karl Berger: *Gas i Gjentoft, 1943*.

Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab 1902—1927.

Ordrup-Charlottenlund Grundejerforening 1895—1945.

S. Kaulberg: *Mølleaaen og dens Søer, 1944*.

Der har hvert Aar været afholdt eet, undertiden to Foredrag om lokale Emner. Disse Foredrag saavel som de Ekskursioner, der saa vidt muligt er foretaget hver Sommer, har altid haft god Tilslutning og skabt en Stemning af Samhørighed blandt Medlemmerne, hvis Antal fra en ringe Begyndelse er vokset til over 400.

Det aarlige Kontingent, 4 Kr., blev ved Generalforsamlingen i 1947 enstemmigt forhøjet til 6 Kr. Naar det trods de ofte bety-

delige Udgifter til Publikationerne er lykkedes at faa Balance i Regnskaberne, skyldes det Kommunens aarlige Tilskud og den Velvilje, hvormed Kommunalbestyrelsen og forannævnte Institutioner har hjulpet Selskabet ved særlige Lejligheder.

I sine Vedtægter satte Selskabet for 25 Aar siden som sit Formaal „at arbejde for Bevarelsen at vore historiske Minder og Udbredelsen af Kendskabet til dem og til Kommunen i det hele“. Dette Arbejde er i nogen Grad lykkedes, og Betingelserne for dets Fortsættelse er gode, idet Selskabet nu overalt i Kommunen har interesserede Medlemmer, som har udført og stadig udfører et godt Arbejde paa dette Omraade, og Forstaaelsen af dets Betydning er almindelig, i Modsætning til den Tid før Selskabets Oprettelse, da Dyrnlæge Lorentzen var den eneste, som offentlig gav Udtryk for sin Hjemstavnsfølelse. Naar Museet paa Øregaard og Kommunebiblioteket nu indeholder praktisk talt alle bevarede Billeder fra og al eksisterende Litteratur om vor Kommune, har Historisk-topografisk Selskab en ikke ringe Andel deri, og dets Eksempel er blevet fulgt i Lyngby-Taarbæk, Søllerød og Gladsaxe Kommuner. Med de historisk-topografiske Selskaber i disse Kommuner finder et ven-skabeligt Samarbejde Sted, fra 1945 i et Fællesudvalg.

Tidligere og nuværende Bestyrelsesmedlemmer:

- Brandt, G. N., 1928—44.
- Christensen, P., 1928—38.
- Gotfredsen, L., 1944.
- Hansen, Vald. E., 1927—28.
- Koch, W. A., 1936.
- Landt, J. H., 1932.
- Lorentzen, N. S., 1923—28.
- Mimer, J., 1923—26.
- Næsted, Aage, 1925, Formand 1927.
- Olsen, Aug., 1932.
- Paul-Petersen, Aage, 1938.
- Petersen, Aug., 1926—27.
- Scharff, J., 1947.
- Steenberg, A. S., Formand 1923—27.
- Sunesen, S. C., 1923—36.
- Werner, J., 1923—32.
- Westergaard, V. A., 1923—47.

J. H. Landt

Etatsraad Niels Andersen

var Medlem af Gjentofte Sogneraad 1888—1900, deraf de sidste 11 Aar som Sogneraadets Formand.

Omkring Aarhundredskiftet var Niels Andersen en af vort Lands mest kendte og indflydelsesrige Mænd, og selv om hans største Indsats faldt paa det faglige og politiske Omraade, naaede han med sin utrolige Arbejdsevne ogsaa at gøre et interesseret Arbejde for Gjentofte Kommune.

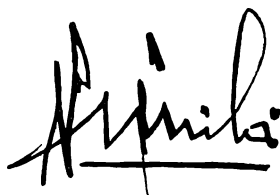
Niels Andersen var født i Nordjylland den 11. September 1835 som Søn af en mindre Gaardejer, og allerede 22 Aar gammel begyndte han selvstændig Virksomhed som Entreprenør. Det blev hurtigt til en Virksomhed i meget stor Stil, idet Niels Andersen paatog sig og gennemførte en lang Række Jernbaneanlæg baade her i Landet og i Sverige, hvorhos han byggede Havne, Tørdokker og Fæstningsanlæg, bl. a. Middelgrundsfortet. Ved denne omfattende Virksomhed, der ogsaa var af national Betydning, idet f. Eks. alle tidligere Jernbaneanlæg her i Landet havde været udført af udenlandske Firmaer, tjente Niels Andersen en efter Datidens Forhold meget stor Formue, der bl. a. satte ham i Stand til i 1877 at købe Lystgaarden „Søholm” ved Lundehussøen. Herved blev Niels Andersen hjemmehørende i Gjentofte Kommune.

I 1886 indvalgte Niels Andersen i Folketinget, hvor han — som konservativ Repræsentant for en Kreds paa sin Hjemstavnsegn — havde Sæde uafbrudt lige til 1909. Og i 1888 indvalgte han, som ovenfor anført, i Gjentofte Sogneraad, hvis Formand han var i Aarene 1889—1900. Selv om denne Periode var en rolig Tid i kommunal Henseende, siger det sig selv, at en Mand som Niels Andersen, der skildres som „en mandig Personlighed med fast Vilje”, har sat sit Præg paa Sogneraadets Arbejde, og at hans rige Erfaringer og store Arbejdsevne derfor ogsaa er kommet Gjentofte Kommune til Gavn.

Naar Niels Andersen allerede i 1900 trak sig tilbage fra Arbejdet i Sogneraadet, kan der næppe være Tvivl om, at dette ene og alene har haft sin Aarsag i Mangel paa Tid. Niels Andersen havde nemlig faa Aar før — i 1896 — været med ved Dannelsen af Arbejdsgiverforeningen og var blevet valgt til denne Forenings første Formand. Og allerede i 1899 kom denne Forening — stadig med Niels Andersen som Formand — ud for Landets hidtil mest omfattende Arbejdskonflikt, Stor-Lock-out'en, der sikkert har lagt Beslag paa alle hans Kræfter. Som bekendt sluttede Kampen med det berømte September-Forlig af 1899, der ikke alene bilagde de aktuelle Stridspunkter, men som tillige fastsatte principielle Regler for den fremtidige Ordning af danske Arbejdsforhold, og som har bevaret sin Betydning lige op til vore Dage.

Efter sin Udtræden af Sogneraadet forblev Niels Andersen i ca. 10 Aar paa sin Plads i Københavns Amsraad og i Over-skatteeraadet.

Niels Andersen, der i 1898 var blevet udnævnt til Etatsraad, døde paa „Søholm” den 12. September 1911. Kort før sin Død solgte han „Søholm” til Gjentofte Kommune.

Torkel Baden.

Når den praktiske gennemførelse af landboreformerne på det Bernstorffske gods i 1765 lykkedes så smukt, at den måtte kaldes mønsterværdig, tilkommer æren herfor i første række Torkel Baden, Bernstorffernes indsigtsfulde og energiske godsforvalter.

Torkel Baden var født i Vordingborg i 1734, udgået fra en slægt, der blandt sine medlemmer talte adskillige lærde mænd. Farfaderen, der også hed Torkel Baden, var rektor ved latinskolen i Holbæk og kendt som klassisk filolog; faderen, Jacob Baden, var rektor ved Vordingborg lærde skole; hans broder Jacob, der fulgte i farfaderens fodspor, blev rektor i Altona og endte som professor. Torkel Baden blev 20 år gammel student fra Vordingborg og fortsatte derpå sine Studier i hovedstaden. Moderen var på dette tidspunkt blevet enke og formåede med sin ringe pension ikke at bidrage til sønnernes uddannelse; de måtte derfor søge udveje til at klare sig selv. Ved sit friskfyragtige væsen opnaede Torkel Baden mange velyndere, blandt hvilke også var overbibliotekaren ved Det kgl. Bibliotek, Bernhard Møllmann, der af sin private bogsamlings dubletter forærede Baden så mange bind, at han kunde starte

en lille antikvarboghandel. Badens studiefelt var dansk landbrugshistorie, og da han i 1761-62 tilknyttedes den af Videnskaberne Selskab iværksatte opmåling og kortlægning af landet, kom han i direkte berøring med landbefolkningen i vide egne og høstede en række erfaringer, som han kunne drage nytte af i den store opgave, der senere betroedes ham.

I 1763 kom han i J. H. E. Bernstorffs tjeneste og blev kort tid efter forvalter på det Bernstorffske gods, og i de nærmest følgende år planlagde han i samarbejde især med A. P. Bernstorff de reformer, man havde i sinde at underkaste landboforholdene på godset. Forholdet mellem de to grever og deres godsforvalter har neppe til enhver tid været lutter idyl. Baden beskyldtes for stridbarhed, nævenyttighed og for sjuskede regnskabsforhold, og i den hyppige korrespondance, Bernstorfferne førte med hinanden, når en af dem var på rejse, lyder adskillige klager over Baden. På sin side har denne — muligvis i følelse af sin egen indsigt i spørgsmålene — haft vanskeligt ved at bøje sig for A. P. Bernstorff, der også mente at vide besked om tingene, og når Bernstorff beskyldte Baden for hårdhed mod bønderne („on pretend, qu'il maltrait les paysans”), må det sikkert her holdes sidstnævnte til gode, at bøndernes hele indstilling over for det, der ville betyde en hel omvæltning i deres tilværelse, ikke blot var uforstående, men direkte tvær.

Sin udmærkede indføling i hele problemet lægger Torkel Baden for dagen i det af ham i 1774 udgivne skrift: „Beskrivelse over den på Godset Bernstorff i Gjentofte Sogn under Kiøbenhavns Amt iværksatte nye Indretning i Landbruget”. Gennem en oversigt, som han kalder en „Proportional-Balance” søger han statistisk at tilvejebringe en vurdering af bøndernes økonomiske forhold i godsets tre landsbyer Gjentofte, Vangede og Ordrup, beregnet for årene 1758—65 på grundlag af kornafgrøden, tiendetilsvaret samt sæde- og fødekornsforbruget. Han kommer derigennem til det resultat, at medens værdien af det gennemsnitlige kornoverskud i et år for samtlige bønder i Ordrup har været 84 rdl. 1 mk. 14 sk. og for Gjentoftebønderne 26 rdl. 3 mk., arbejder bønderne i Vangede med et underskud på 63 rdl. 5 mk. Der var således nok at råde bod på.

Enkelte af bønderne har vel nok indset det formålstjenlige i at hidføre en forandring; i hvert fald er der ikke tvivl om, at Badens svoger, „den lærde bonde” Hans Jensen, der senere fik Bjerregården, har været klar over, hvilke fordele den nye ordning ville indebære, og derfor har været rede til at række en hjælpende hånd ved arbejdets gennemførelse. Sandsynligvis er Baden gennem sin forlovelse med Johanne Jacobsdatter fra Teglgården i Ordrup kommet mere på talefod med egnens bønder, der levede i et indfiltret væv af svogerskaber, uden at han af den grund har kunnet eller villet aflægge hovmestertonen i ethvert forhold.

Da det store værk var gennemført, skænkede Bernstorff som tak for det udmærkede arbejde sin godsforvalter Rygården som ejendom med fritagelse for hoveripenge, så længe Baden beklædte godsforvalterstillingen. I sommeren 1768 kunne da Torkel Baden med sin unge kone drage ind i sin nyopførte gård ved Bernstorffsvejen.

Det var på Rygård hos ægteparret Baden, digteren Johannes Ewald gennem flere længere perioder opholdt sig i årene 1770 —71, men i sommeren 1771 afhændede Torkel Baden sin ejendom for — vistnok på Bernstorff'ernes anbefaling — at overtage hvervet som kgl. inspektør ved Vordingborg distrikts godser. Hans reformiver, der havde fulgt ham, mødte her en skarp modstander i den reaktionære justitsråd Esaias Fleischer, som, da striden var blevet til åbenlyst fjendskab, foranledigede undersøgelse indledet mod Baden for uordentligt regnskab. Man ramte her Badens gamle skødesynd, men medens undersøgelsen konstaterede nogle uordener i hans administration, stod den offentlige mening almindeligvis på hans parti og betragtede ham som offer for en smålig forfølgelse. Sin stilling måtte Baden dog fratræde, og han vendte tilbage til Gjentofte, hvor han derpå opholdt sig i en halv snes år. I 1785 blev han, der 5 år i forvejen var blevet rehabiliteret gennem en udnævnelse til kammerråd, inspektør på Bådesgård på Lolland, der var kongelig domæne.

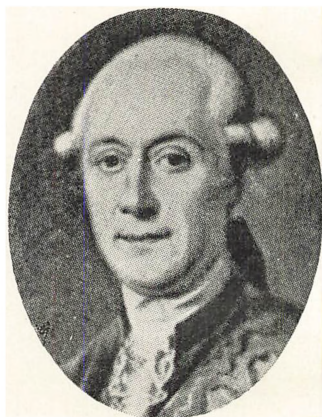
Torkel Baden døde i 1805. Hans søn havde allerede i 1778 skrevet, at han mere end een gang af „de skønsomme beboere” af Bernstorff gods havde mødt den erkendelse, at Torkel Baden havde været „deres bedre lykkes ophav”. Det er i hvert fald

uimodsigeligt, at velstanden blandt bønderne på Bernstorff gods i løbet af et forholdsvis kort åremål blev kendelig.

En vej, der fører tæt forbi Torkel Badens gamle ejendom Rygården, bærer nu hans navn.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "L. G. Jørgensen". The signature is written in a cursive style with a large initial "L" and "G".

Johan Hartvig Ernst Bernstorff og Andreas Peter Bernstorff.

Det er neppe for meget sagt, at vore dages Gjentofte i det væsentlige skylder de to grever Bernstorff sin tilblivelse. På deres initiativ gennemførtes de store forandringer i landboforholdene, der gjorde ende på gammel slendrian og skabte helt nye vilkår for bondebefolkningens tilværelse og trivsel.

Johan Hartvig Ernst Bernstorff, der var født i Hannover 1712, trådte i en alder af kun 20 år i dansk tjeneste som ministerialembudsmand. Vigtige diplomatiske hverv, som blev ham betroet, skilte han sig fra med stor dygtighed, og da han efter i en årrække at have været dansk gesandt i Paris vendte tilbage til Danmark, gjorde Frederik V ham i 1751 til udenrigsminister. Hans smidige og dygtige udenrigspolitik i en tid, da den preussiske syvårskrig og den fransk-engelske kolonikrig tændte store dele af Europa i brand, aftvang samtiden en beundring, der karakteriseredes i titlen „Kong Bernstorff”, med hvilken Frederik II af Preussen spøgefuldt smigrende udstyrede ham.

Endnu inden disse begivenheder fandt sted, havde Frederik V ydet Bernstorff sin påskønnelse ved at overlade ham „Fasan-

gården" ved Gjentofte med den dertil knyttede „Fasanhave". Det var Bernstorffs tanke på dette sted at indrette sig et passende sommeropholdssted, og efter at han i seks somre havde boet på den noget forfaldne Fasangård, sluttede han i 1759 kontrakt med bygmesteren Jardin om opførelse af et sommer-slot på hans ejendom. I 1765 stod Bernstorff slot færdigt, „viet den ærlige hvile midt i arbejdet". Året i forvejen havde kongen yderligere overdraget ham den største del af Jægersborg hovmarker og det til Jægersborg hørende hoveripltige bøndergods.

Det var neppe noget strålende aktiv at blive herremand for de ludfattige bønder i Gjentofte, Vangede og Ordrup, og Bernstorff var fra første færd klar over, at en forbedring af bøndernes kår under en eller anden form måtte hidføres. Ligesom han var levende interesseret i det arbejde, landbokommissionen af 1757 havde udført, søgte han ved selvsyn kendskab til bøndernes arbejdsforhold og livsvilkår i det hele taget, og han var ikke blind for, at en forbedring af bøndernes stilling ville komme også ham selv til gode.

Da hans 24-årige brodersøn Andreas Peter Bernstorff i 1759 kom til Danmark, knyttede J. H. E. Bernstorff ham nær til sig og overlod ham hurtigt styrelsen af godset. A. P. Bernstorff fik gennem grev Günther Stolberg — hvis datter Henriette Frederikke han i 1762 ægtede — del i de erfaringer, man under Stolbergs ledelse havde gjort ved landboreformerne på dronning Sophie Magdalenes gods Hørsholm, men medens forandringerne på Hørsholm kun havde taget hensyn til to sider: overgang fra livsfæste til arvefæste og en delvis afløsning af hoveriet med en pengeafgift, var A. P. Bernstorff klar over, at en kommende reform på farbroderens gods måtte anlægges på en bredere basis. Sammen med farbroderen og dennes godsforvalter Torkel Baden skabte A. P. Bernstorff da en tresidet plan for en landbo-reform: *hoveriets afskaffelse* og afløsning med en afgift i penge, således at bonden kunne anvende tid og kræfter på dyrkningen af sin egen jord; overgang fra livsfæste til *selveje*, hvorved bonden ville få større interesse i forbedringen af sin gård; *fællesskabets ophævelse og udskiftning af jorden* med udflytning af gårdene.

Når alle bønder af samme byfællesskab skulle stilles på lige fod, kunne man ikke nøjes med en simpel arealfordeling. En

bonitering af jorden blev foretaget, arealet opmålt og kortlagt, hvorefter samtlige bylavets jorder deltes i et til gårdenes tal svarende antal lodder med samme hartkornstilliggende. En gård på det gamle oredrev fik herved et betydelig større jordareal end gårdene inde ved byen.

Fordeelingen af gårdene skete ved en lodtrækning, der under højtidelige former fandt sted på Bernstorff slot, for Ordrup og Gjentofte henholdsvis den 1. og 10. september 1765 og for Vangede den 22. Juli 1766. Alle det pågældende bylavs bønder var til stede og fulgte i stor spænding den handling, der skulle afgøre deres skæbne. Rædselen for at få en udmarksgård var voldsom; bonden Niels Andersen, der havde fået tildelt Onsgården ude ved stranden, blev syg af sorg og opmuntredes neppe synderlig af de trøstende ord, J. H. E. Bernstorff talte til ham: „Tag, min gode, gamle mand, tag den lod, og dine børnebørn skal velsigne både dig og mig!”

En ansøgning til kongen fra de „Fattige og Højtbedrøvede Bønder udi Vangede By” om at lade deres „svage Raab og Nødlidende Suk” røre det kongelige hjerte og lade alt forblive ved det gamle vidner om den frygt og fortvivlelse, hvormed de mødte den nye tingenes tilstand. Men der skulle ikke gå en menneskealder, før forbedringen måtte erkendes af selv den mest vantro. Når der i 1765 på de 20 Gjentoftegårde kun fandtes i alt 29 stk. kvæg — 5 af gårdene var endda helt uden besætning — kunne man i 1783 optælle besætningen på de samme gårde til 202 køer, 134 heste og 60 får. Samtidig var kornafgrøden femdoblet.

Da J. H. E. Bernstorff ved Struensees magtovertagelse i 1770 blev afskediget som udenrigsminister, forlod begge Bernstorfferne Danmark, den gamle greve for aldrig at vende tilbage. Han tog ophold på et af sine tyske godser og døde to år senere. Andreas Peter Bernstorff arvede hans danske ejendomme og vendte efter Struensees fald tilbage til Danmark, hvor han året efter overtog farbroderens gamle stilling som udenrigsminister. Under den Guldbergske periode 1780—84 var han atter i Tyskland, men indsattes af kronprins Frederik ved dennes overtagelse af regeringen i sit tidligere embede, som han beholdt til sin død i 1797.

Gennem både sin første og sin anden ministerperiode benyttede A. P. Bernstorff det hvide slot ved Gjentofte som sommer-

bolig. Selv om Bernstorff i sin personlige form var kølig og ceremoniel, levedes det daglige liv på slottet enkelt og fordringsløst.

I 1783 rejste bønderne på det Bernstorffske gods den støtte, der ved Kongevejen syd for Gjentofte til fjerne tider skulle minde efterslægten om Bernstorffernes velgerning mod de bønder, hvis herrer de havde været.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "L. G. Jørgensen". The signature is written in a cursive style with a large, decorative initial "L".

Boie Frederik Outzen Boisen

hører til de anselige i Gjentofte Kirkes lange Præsterække. Det vistnok vel lignende malede Portræt, der, takket være Lundqvists Legat, har sin Plads i Kirkens Taarnrum sammen med Mindetavler af to tidligere Præster og et malet Portræt af Pastor Jantzen, viser ham som en ældre Mand med en kraftfuld Holdning, en bred Pande omsluttet af kraftig Haarvækst, et i nogen Grad af Bekymring præget Blik, men alt i alt en stærk Personlighed, der har gjort sig gældende og ikke har undladt at vække Opmærksomhed, hvor han viste sig.

Opvokset i det i sin Tid højt ansete Præstehjem i Vesterborg paa Lolland, der desuden i mange Aar rummede det af Faderen oprettede og af ham ganske prægede Vesterborg Seminarium for Skolelærere, hvor han blev født 1793 som Søn af den senere Biskop over Lolland-Falster Stift P. O. Boisen, tog Boie Fr. O. Boisen 1817 teologisk Embedseksamen med Udmærkelse og indtraadte Aaret efter i den gejstlige Stand, selv-sjette Præst af syv Brødre. Som Faderen følte han sig især draget af Ungdommens Undervisning og blev allerede femogtredive Aar gammel, som Sognepræst i Saksøbing, Provst for Musse og Fuglse Herreder. I 1836 blev han Sognepræst i Søllerød og

fire Aar efter tillige Provst for Sokkelund og Smørum Herreder, hvilket Provsti han besøgede, til han, efter i 1852 at være befordret til Sognepræst i Gjentofte i samme Provsti, søgte og fik sin Afsked 1872. I sin Provstetid i Søllerød og Gjentofte modtog han 1842 Ridderkorset, 1864 Sølvkorset og 1868 Kommandørkorset, og Aaret forud fik han af Kongen tillagt Rang med Biskopper; en for en Landsbypræst og -provst særdeles ualmindelig Karriere, der synes at have en vis Sammenhæng med hans to sidste Sognekirkers Beliggenhed i umiddelbar Nærhed af Hoffets Sommeropholdssteder. At forestille sig Provst Boisen som en særlig fremragende Prædikant gaar dog vist ikke an. Selv om Deltagelsen i Gudstjenesterne i Gjentofte Kirke i hans senere Aar lader til at have været i god Vækst, hvilket kan antages at hænge væsentlig sammen med Præstens Fremgang som Prædikant, kan der ikke ses bort fra det ret daarlige Vidnesbyrd, der netop paa dette Omraade fremgaar af Stiftets mangeaarige, fremragende Biskop, J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Disse er oprindelig skrevet udelukkende til Biskoppens eget Brug, uden Tanke om Udgivelse for Øje, og enhver, som er fortrolig med Mynsters og hans Kreds' Stil, vil snart blive klar over, at de biskoppelige Anmærkninger ved Visitatserne langt fra gør Krav paa at tages som en nøgtern, objektiv Bedømmelse, men ganske simpelt er Visitators private Notater til Støtte for Hukommelsen i Fremtiden ved Indberetninger om Pastoratets aandelige og materielle Forhold. Den specielt Mynsterske Tone maa derfor tages i Betragtning ved Læsningen af de følgende Optegnelser fra Søllerød og Gjentofte. Visitats i Søllerød 1837: „Maadeligt Gods i et utaaleligt drævende Foredrag”. Samme- steds 1844: „Ret godt, skønt temmelig løst. Foredraget ret frit og kraftigt, men, skønt mindre drævende end sidst, dog endnu meget for langtrukket, affekteret Højtidelighed”. Gjentofte 1853: „Themaet uheldigt, Prædikenen i sig selv ret hjertelig og opbyggelig, men Foredraget for langsomt og ikke naturligt”. Ved alle Visitatserne roses derimod Katekisationen (Præstens Samtale med Ungdommen paa Kirkegulvet) i stigende Grad, og den fremmødte Menigheds Talrighed fremhæves. Fra Mynsters Efterfølger Martensen har jeg ikke gennemgaaet Notaterne ved Visitatserne; hans Bispetid gaar fra 1854 til 1884, tolv Aar efter Boisens Afgang. Det skulde undre mig, om hans Indtryk ikke væsentlig falder sammen med Mynsters, og af de paafaldende

store og hurtigt paa hinanden følgende offentlige Udmærkelser, der særlig fra Mynsters Død af blev denne Gjentoftepræst til Del, tør man vel drage visse Slutninger i Retning af fortsat voksende Kirkegang i Forbindelse med Præstens Fremgang som Prædikant. Men Boisens betydningsfuldeste Indsats har nok ligget dels paa Skolens, dels paa det mere alment borgerlige Livs Omraader. Som mangeaarig født Formand for Gjentofte Kommunes Skolekommission har hans Betydning for Kommunens (som Provst tillige for Herredets) Skolevæsens Udvikling været ubestridelig; og hans Virke som først født og derefter i en Aarrække valgt Formand for Kommunens Forstanderskab betegnes fra alle Sider som betydeligt, ligesom hans hele Personlighed i de forskellige Forhold synes at have vejet stærkt. Ved sit 50-Aars Præstebubilæum 1868 fejredes Provst Boisen som „Jubellærer“ ved stort Fremmøde fra Kommune, Amt, Skole og Gejstlighed fra begge Herreder og værdifulde Gaver baade fra Enkeltmand og Menigheden. Herredets Lærere skænkede hans Litografi med et dertil særlig forfattet, paatrykt Digt, saalydende:

„Mod Uret hæved han sin Alvorsstemme
 Ved ærlig Flid velsignende den lød
 Ham Skolens Lærere vil aldrig glemme
 En Talsmand djærv, en ærlig Ven i Nød“.

Formentlig først i 1820erne ægtede Boisen den to Aar yngre Hansine Møller, Datter af Kammerraad, Godsinspektør M., med hvem han levede til sin Død 13. Maj 1876 og overlevedes af hende i ti Aar. Ægteskabet var barnløst, men de to velstillede Ægtefolk viste, hvor de fik deres Hjem, stor Interesse for Børnenes Vel. I Gjentofte By, ret overfor Præstegaarden, ligger den Dag i Dag det af dem oprettede „Provst Boisen og Hustrus Børneasyll“, grundlagt for det gamle Ægtepars egne Penge, beregnet for ca. halvhundrede Smaabørn af Arbejderklassen og endnu i fuld Drift. En i Sognet indsamlet Pengesum i Anledning af Provstens nævnte Præstebubilæum blev, formentlig efter Jubilarens Bestemmelse, skænket til „Provst Boisens Jubellegat“, hvis Rente gaar til Konfirmanders Beklædning. — — —

Efter den her skildrede hæderfulde Løbebane kan det kun virke nedslaaende gennem endnu eksisterende Protokoller, Indberetninger og ministerielle Forestillinger at komme til Kundskab om det sluttelige totale Nederlag, der var beredt de to Men-

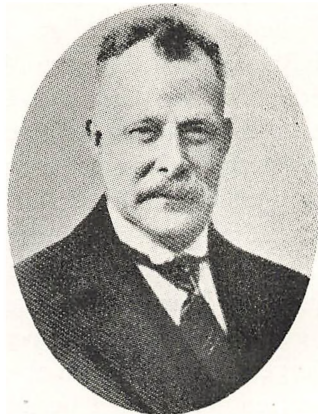
nesker i deres høje Alderdom. Nærværende Mindeskrifts Forfatter har ved Eftersyn af Kultusministeriets saakaldte „Forestillingsprotokol” i Rigsarkivet, af Sjællands Stifts Bispearkiv i Landsarkivet og af Københavns Amts Nordre Birks Politis Forhørsprotokol, der beror sammesteds, venligst faaet Lejlighed til at gøre sig bekendt med Baggrunden for den triste Historie. — I Forsommeren 1872, just som Boisen, næsten 80 Aar gammel, var ved at ville søge sin Afsked efter 54 Aars Præstegerning, blev denne Olding Genstand for en Pengeafpresning i Forbindelse med Falsk og Bedrageri, der kostede ham et ikke ubetydeligt Beløb og, hvad langt værre var, som Følge af Sagens Offentlighed satte en Plet paa hans Rygte som Præst. Et sædedeligt Fald, der nu laa henved tyve Aar tilbage i Tiden og med Grund kunde anses for godt skjult, kom ad en Omvej en uvedkommende Person til Kundskab og blev udnyttet paa simplest mulig Maade, hvorefter Personen havnede hos Politiet, der forfulgte Sagen med Forhør og Dom. Da Provst Boisens Ansøgning om Afsked „i Naade og med Pension” paa det Tidspunkt indgik til Ministeriet, var denne Sag allerede kommet dette for Øre gennem Avis og Folkesnak, og man ansaa det da for nødvendigt at udsætte Behandlingen af Afskedsansøgningen, indtil Baggrunden laa klar. Ved Brev fra Ministeriet paalagdes det nu Provsten gennem privat Søgmaal eller eventuelt en Provsteretssag at rense sig for den i Politisagen fremsatte Beskyldning, som, hvis den ikke kunde afkræftes, maatte medføre Afsked uden kongelig Naade og Pension; og da Boisen derefter overfor Ministeriet tværtimod vedgik Sagens sande Sammenhæng, havde Myndighederne ingen anden Vej at gaa end den, som blev den overmaade triste Udgang af en indtil da veltjent Kirkemands Løbebane. Det er rentud tragisk ved Gennemlæsningen af hele denne Sags Akter at se den højt bedagede Mand udaf bitter Angst for sit Rygte rykke ud med Pengene til Bedrageren og siden, efter at have tilstaaet alt, saa at sige bønfalde sit Ministerium om dog at unde ham Afsked „efter Ansøgning i Naade”, „hvilket vilde trøste ham i hans store Sorg efter 54 Aars tro Tjeneste som Præst”. At de paagældende høje Myndigheder heller ikke har taget sig Sagen let, fremgaar med al Tydelighed af de opbevaerede Skrivelser. Biskop Martensen giver Udtryk for sin „smerkelige Pligt”, og Kultusministeriet, hvis Forestilling til Kongen er affattet af den højt ansete, mangeaarige Kontorchef Jonquière

res og underskrevet af Ministeren C. Hall, udtaler „dyb Beklagelse af den forskyldte, men haarde Behandling, der rammer en alderstegen, ved Dygtighed i Embedsforretninger udmærket, i sine øvrige Livsforhold agtet og hidtil højt anset Mand, der indtil de seneste Aar har modtaget talrige Beviser paa kongelig Naade og Medborgeres Anerkendelse”, men nu, efter det passerede, at afskedige denne Præst paa sædvanlig Vis „i Naade og med Pension” er umuligt og vil bl. a. svække Kirkens Anseelse i Folkets Omdømme. Efter Biskoppens Indstilling anbefaler Ministeriet, at Provst Boisen afskediges „efter Ansøgning”, men uden „kgl. Naade” og uden Pension, dog at der bevilges ham sædvanligt Naadensaar af Kaldet og hans eventuelle Enke Pension at udrede af Eftermanden i Embedet. Ministeriets Forestilling afgik til Kongen (Christian IX) 27. Juni 1872, og den kgl. Resolution (der paa sædvanlig Vis nævner Provsten som „Os elskelig”) er underskrevet 4. Juli samme Aar og følger i eet og alt den ministerielle Forestilling.

Boie Fr. Outzen Boisons og hans Hustrus Grav findes ikke — som hans 2den Forgænger Hans J. Chr. Høeghs og hans 2den Eftermand Albert Jantzens — paa Gjentofte Kirkegaard. De to gamle hviler paa Fasankirkegaarden paa Frederiksberg. Men hans gamle Kirke rummer — foruden det før nævnte litograferede Portræt, der hænger i Sakristiet — det ligeledes nævnte meget smukke malede Portræt i Taarnrummet, hvor der desuden er opstillet to Mindetavler over Sognepræsterne Fr. Plum (d. 1728) og Johs. Siverud (d. 1783) samt ophængt et malet Portræt af Pastor Albert Jantzen. I Asylet hænger ogsaa baade Litografiet og en god Kopi samt et smukt malet Portræt af Fru Boisen. Maleriet i Taarnrummet taler til Eftertiden om en betydelig Kirkens, Skolens og det offentlige Livs Tjener; elsket af mange, agtet af lige saa mange i sin Samtid; hans Livsførelse mærket af en enkelt Plet, som efter et langt Embedslivs stadig stigende Hæder og Ære paadrog ham en uundgaelig men haard Straf, dobbelt tung at bære, fordi den ramte Oldingen.

J. Schepelern

Peter Christensen

var Medlem af Gjentofte Sogneraad og Kommunalbestyrelse i Tiden 1. April 1913 til 31. Marts 1925, valgt af Socialdemokratiet. C. var Formand for den socialdemokratiske Gruppe i Kommunalbestyrelsen i Aarene 1917—1925.

Tømrer *Christian Peter Christensen* var født den 1. Juli 1867 i Skovshoved og opvokset i Kommunen, som han var knyttet til hele Livet. Faderen var ogsaa Tømrer. C. gjorde sig tidlig gældende i Fagbevægelsen, hvor han fik de Tillidshverv, som hans Personlighed og faglige Dygtighed gjorde ham saa vel-skikket til; han var Formand for Tømrernes Fagforening i Københavns Amts 1. Afdeling 1899—1907 og derefter Hovedkasserer i Dansk Tømrerforbund 1907—1933. Desuden var han Formand for Ordrup-Skovshoved social-demokratiske Vælgerforening 1910—1913.

C. var Typen paa den gode og solide danske Bygningshaandværker, sindig, ligevægtig og af et tørt Lune. Som god organiseret Arbejder fattede han tidlig Interesse for Arbejderbevægelsens politiske Side og blev i 1913 af Socialdemokratiet valgt som Medlem af Gjentofte Sogneraad, i hvis Arbejde han under hele Krigsperioden 1914—1919 og i den urolige og brydsomme Ef-

terkrigstid 1919—1925 fik Lejlighed til at øve en betydelig Indsats til Gavn saavel for Kommunens Borgere som Helhed som for dens Arbejdere og Smaakaarsfolk i Særdeleshed.

Af Naturel var C. moderat og Forhandlingsmand, hvorhos hans noble Personlighed og stilfærdige Fremtræden gjorde ham vellidt ogsaa af Raadets konservative Medlemmer.

C. blev straks Medlem af det „staaende Udvalg”, senere Administrationsudvalget, Spiren til den nuværende Magistrat. Parkov var Formand, Toldberg Næstformand og Christensen Tilforordnet. Som saadan havde han i alle 12 Aar et nært Samarbejde med Parkov, der ogsaa af Naturel var moderat og Forhandlingsmand par excellence. De to Mænd fandt derfor snart hinanden og satte gensidig stor Pris paa hinanden, hvilket de begge ved forskellige Lejligheder gav Udtryk for. C.s personlige Egenskaber gjorde det mange Gange muligt for ham at opnaa Resultater for dem, han særlig repræsenterede, men herudover ydede han ogsaa vægtige og af de andre paaskønnede Bidrag til Løsning af de mange almene Spørgsmaal og Opgaver, der trængte sig paa i denne for Kommunens Udvikling betydningsfulde Periode, hvor Indbyggertallet steg med 50 Procent fra ca. 26.000 til ca. 39.000.

Foruden af Administrationsudvalget var C. i Tidens Løb ogsaa Medlem af Forsørgelsesudvalget, Økonomiudvalget, Ejendoms- og Byggeudvalget, Kirkegaardsudvalget og Skoleudvalget. Sin største Indsats gjorde han i Forsørgelsesudvalget, Administrationsudvalget og Ejendoms- og Byggeudvalget. Han deltog ivrigt i Forhandlingerne om Overtagelsen af Gasværket i hvis Bestyrelse han ogsaa fik Sæde, ligesom han ydede et stort Arbejde i forskellige kommunalt støttede Boligselskaber. Han var Kommunens Repræsentant i „Studiebyen”, Hellerup.

Som Formand for den socialdemokratiske Sogneraadsgruppe var han — som Følge af sine ovennævnte personlige Egenskaber — ogsaa vellidt og han søgte altid at mægle mellem Opfatelserne, naar der var Meningsforskel i Gruppen.

C. interesserede sig ogsaa levende for Kommunens Historie, hvilket bl. a. gav sig Udtryk deri, at han i 10 Aar (1928—1938) var et skattet Medlem af Bestyrelsen for historisk-topografisk Selskab.

Da C. i 1925 traadte ud af Kommunalbestyrelsen, fremsatte han bl. a. følgende for ham karakteristiske Udtalelse:

„Man vil vist indrømme, at det kan blive lidt rigeligt med

Takken, hvis vi skal blive ved hele Omgangen rundt, men jeg, som nu gaar ud af Kommunalbestyrelsen efter 12 Aars Arbejde her, vil dog gerne bringe samtlige tilstedeværende Medlemmer en Tak, ligesom jeg vil bringe Cheferne og Personalet paa Raadhuset min bedste Tak for de forløbne Aars gode Samarbejde. Jeg har som Distriktsforstander for Skovshoved haft god Brug for de Oplysninger, jeg har kunnet faa af Tjenestemændene, og jeg takker Dem for den Imødekommenhed, der er vist, naar jeg af hvilken som helst Grund har henvendt mig til Dem. Jeg skal slutte med at sige en hjertelig Tak for de Aar, der er gaaet og for, hvad jeg har nydt af Oplysning og Vejledning; men det har ogsaa været en lærerig Tid for mig, disse Aar, som jeg vil se tilbage paa og længes efter".

— Peter Christensen var en vennesæl Mand, en af Skovshoveds og Gjentofte Kommunes gode Sønner.

H. C. Frederiksen.

Hans Christian Frederiksen blev født 11. november 1840 på Østergade i København som søn af høker *Lars Frederiksen* (1802—61) og hustru *Jensine Olsen* (1802—85). Faderen var en søstersøn af den fra guldalderetiden så kendte værtshusholder *Lars Mathiesen* på Frederiksberg. Moderen var født og opvokset i Ordrup. Hans Christian blev sat i Efterslægtselskabets skole; men kun 14 år gammel blev han sat i smedelære. Han havde imidlertid tanke for andet end at svinge hammeren: 1856 tog han adgangseksamen til Polyteknisk Lærestanstalt med ingeniøruddannelse som mål. Fra 1860 underviste han af økonomiske grunde ved *Schneekloths Skole*, og med studierne gik det langsomt; 1863 tog han dog første del af ingeniørekksamen, men opgav derefter studiet, en beslutning, der uden tvivl står i sammenhæng med andre overhåndtagende interesser.

Efter tilskyndelse af en af sine ganske få ungdomsvener, den senere så berømte historiker *A. D. Jørgensen*, der dengang studerede ved lærestalten, var F., skønt ikke student, begyndt at høre forelæsninger ved universitetet: over litteraturhistorie og æstetik hos *Carsten Hauch* og over filosofi hos *Brøchner* og *Rasmus Nielsen*. Særlig sidstnævnte kom til at betyde meget for

ham, ikke mindst beundrede han ham som taler. Helt afgørende blev dog bekendtskabet med *Søren Kierkegårds* skrifter. Enten — Eller betog ham så mægtigt, at han blev helt syg. Han havde før forgæves søgt Gud; men nu var det, som han steg op af bogens blade. Men mødet med Gud rev ham op, så han ganske tabte sin munterhed. Fra marts 1863 kan vi følge krisens forløb i en dagbog. Han er helt optaget af sig selv, på samme tid ydmyg og fyldt af storhedsdrømme. Han vil være digter, men kan ikke „bringe Tanken frem paa Papiret.". Han beder Gud løse de „bundne Vinger, at de kunne bære mig og Tusinder med mig ind i Poesiens Helligdom". Siden slides han af modsætningen mellem Guds og det naturlige menneskelivs krav. Han svinger mellem tro og tvivl og synes stærkt optaget af den af Rasmus Nielsen opstillede modsætning mellem tro og viden. Livet omkring ham eksisterede ikke for ham, end ikke krigen 1864. Han føler intet i sig „af det, Verden kalder Fædrelandskjærlighed". Intet under, at hans bekymrede moder søgte at gemme Kierkegårds skrifter for ham!

I løbet af et par år begyndte F. at genvinde sin åndelige sundhed, og dermed brød glæden over lærergerningen og bevidstheden om hans særlige pædagogiske evner igennem. Han skriver i foråret 1865: „Den pædagogiske Gave fik jeg af Gud. Børnenes Hjerter og Sjæle lukker sig op for mig, hvor jeg kommer; det Stof, jeg rummer, forstaar jeg at give fra mig, saa det bliver Børnenes Ejendom. Det er en herlig Gave!". 1867 udkommer hans Dansk Læsebog for de mindste børn efter den dengang ualmindelige lydmetode (10. udg. 1920). I fortalen skimter man allerede „den personlige skole" i hans krav om hensyntagen til børnenes natur. I sine studier af barnenaturen har han modtaget stærke tilskyndelser af sin bestyrer, *Hans Schneekloth*, og gennem flittigt studium af *Pestalozzi*.

Ved samme tid (efteråret 1867) skulle også forlovelsen give F.s liv en mere udadventt retning. Den udkårne var den 24-årige *Fanny Hansen*, datter af en københavnsk håndværker, maler Frederik Ludvig Hansen og hustru Caroline Wilhelmine Schiermer. F. følte, at forbindelsen med denne sunde, praktisk anlagte unge kvinde skulle blive „en Bro, der knytter Livet til Ideen". Han føler sig nu kaldet til at udføre store ting i virkelighedens verden. „Bannerfører!" udbryder han i dagbogen. „Ja, hvorfor ikke se det lige i Øjnene? Jeg vil være Bannerfører!" Men

endnu siges der ikke på hvilket område. F.s stigende selvfølelse og selvstændighed måtte i længden vanskeliggøre den nødvendige underordning under en så stærk personlighed som Schneekloth. Under 4. januar 1873 indeholder dagbogen nogle bitre og yderst kritiske bemærkninger om hans myndige chef. Samtidig var F. overanstrengt af alt for meget arbejde: foruden seks timers daglig undervisning på skolen privattimer om eftermiddagen og aftenen og arbejdet med redaktionen af *Illustreret Børneblad*, hvori han selv skrev de fleste af historierne og digtene. Nogle måneder senere var F.s tilstand så alvorlig, at en tilkaldt læge erklærede, at han aldrig mere kunne påtage sig krævende åndeligt arbejde. En kort udenlandsrejse til Berlin, Dresden og Sachsisk Schweiz og en derpå følgende længere ferie var imidlertid nok til at hjælpe ham over krisen.

Han vendte ikke tilbage til Schneekloths Skole, men lejede Schneekloths villa „Hyggeligheden”, der endnu gemmer sig inde bag „Lindely”s lange, lave længe (det nuværende Hyldegårdsvej 9), og her stiftede han 3. november 1873 *Ordrup Opdragelses- og Undervisningsanstalt* med een elev og sig selv som eneste lærer, den første begyndelse til Ordrup Gymnasium. Tre år tidligere — 21. oktober 1870 — havde F. holdt bryllup med Fanny i Gentoft kirke, og villaen skulle da være skole og hjem på samme tid. For øvrigt holdt F. ikke disse to ting adskilt; thi det var hans tanke, at skolen også skulle erstatte kosteleverne det hjem, de havde forladt. De var „fosterbørn” og han og hans hustru „fosterfader” og „fostermoder”, og snart lød de de fortrolige navne *Friser* og *Mor Fanny*; at børnene sagde du til dem var en selvfølge. Tilgangen var i de første år beskednen; 26. april 1876 indeholder dagbogen en fortegnelse over de første 18 elever, blandt dem brødrene *Ove* og *Helge Rode*. Disse navne er ikke tilfældige; thi F. var i disse år kommet i en yderst frugtbar forbindelse med deres fader, højskoleforstander *Gotfred Rode* på *Skovgård*. Det var ham og hans medlærer cand. teol. *Søren Sørensen* (død ung som præst), der først synes at have åbnet F.s øjne for *Grundtvigs* betydning som folkeopdrager. Blandt eleverne på *Skovgård* fandt F. (juni 1875) sin første lærer, den tidligere tobaksarbejder *Carl Christensen* („C. C.”), der gennem mange år skulle blive hans bedste støtte, varmt knyttet til ham i dyb personlig beundring og fællesskab i skoletanker. Flertallet af de mandlige lærerkræfter var i øvrigt helt frem til

århundredets sidste tiår studenter, medens lærerinderne gennemgående ikke synes at have haft nogen egentlig uddannelse.

Ifølge skolens ældste program fra 1879 var der dengang 4 lærere og 25 elever. Af børnene boede 10 i F.s hjem, mens resten kom fra omegnen. 4 elever var *piger*. Vi står her, så vidt vides, over for det første forsøg med fællesskole uden for folkeskolen her i landet. I hvert fald een af lærerne boede på skolen; efterhånden som kostelevernes antal steg, måtte F. naturligvis optage flere — både lærere og lærerinder — i sit hjem — for at have den nødvendige medhjælp til børnenes åndelige og legemlige pleje.

Nu som allerede på Schneekloths skole var F. størst i undervisningen og opdragelsen af de mindste børn og børn i overgangsalderen, ikke mindst de såkaldte vanskelige børn, i hvem han ofte øjnede muligheder for udvikling af en rig og stærk personlighed. Forudsætningen var hans enestående evne til at vinde børnenes tillid, så de åbnede sig for ham, hvad der atter banede vej for hans opdragelse. Hans inderlige kærlighed til børn udelukkede ingenlunde strenghed; det var ham ikke mindst om at gøre at udvikle forkælede børn til fornuftige og brugbare mennesker. Rent teknisk var han i småbørnsundervisningen noget af en foregangsmand. Anskuelsesundervisning og regning med pinde, kugler og papskiver f. eks. blev drevet i hvert fald fra slutningen af 1870'erne. Undervisningen var navnlig i de første skoleår i videst mulig udstrækning baseret på fortælling og samtale uden benyttelse af lærebog; oplæsning og sang indtog en fremtrædende plads. Der var i skolens første år ikke nogen skarp fagdeling mellem lærerne; F. selv underviste i alle fag, senere dog væsentlig i dansk, matematik og fysik. F. anvendte allerede i den første tid klasseundervisning, men uden ensidighed, så den ikke medførte overfladiskhed i tilegnelsen. Før nogen anden brød han med den daglige karaktergivning; i stedet fik eleverne omhyggeligt udarbejdede vidnesbyrd, der ikke alene berørte deres standpunkt i fagene, men også deres almene udvikling og forhold til kammerater og lærere. Skolen sigtede ikke mod nogen eksamen; men det er dog med åbenbar stolthed, at F. 13. januar 1879 noterer, at den første elev — som privatist — har bestået præliminæreksamen.

Skolen havde allerede dengang formående velyndere på egnen, der støttede fattige kostelever. Men i årene 1880—83 kom

F. ud for de mest truende vanskeligheder. De kom fra det gejstlige tilsyn, der i første række førtes af sognepræsten i Gentofte pastor *Albert Jantzen*, og skolemyndighederne: Gentofte Kommunes Skolekommission og Københavns Amts Skoledirektion. Det var *religionsundervisningen*, der var den store anstødssten. Det var F.s alvorligste stræben at øve hele sin skole- og opdragergerning i kristendommens ånd. Men ud fra sin af de grundtvigske høj- og friskoler prægede tankegang måtte han betragte lektielæsning og overhøring som noget, der dræbte alt personligt liv. Han ønskede at lære barnet at leve sit daglige liv med dets store og små oplevelser i kristendommens lys. Dette mål søgte han at nå ved ugentlige opbyggelige aftenmøder, hvor han selv og pastor *Ove Hohlenberg* fra Holmens kirke var de ledende, ved sin egen vækkende søndagsforkyndelse, der gik ud fra et ord i skriften og ledsagedes af bøn og salmesang, og ved de kortere eller længere taler, hvormed han i hele skolens nærværelse indledede og afsluttede skoledagen. Ved alle disse lejligheder ønskede han den størst mulige deltagelse fra forældrenes side. Det, der imidlertid foruroligede eller forargede autoriteterne, var, at faget religion ikke figurerede på timeplanen! Man frygtede, at eleverne ikke fik de lovbefalede kundskaber kristendommen vedrørende. Gang på gang krævede skolemyndighederne offentlig overhøring af skolens elever i religion; men hver gang afledede pastor Hohlenberg ved attester, hvori han sagde god for skolens undervisning, det truende uvejr. Forholdet til pastor Jantzen var længe meget spændt, og striden gik i den grad F. på nerverne, at han mange år senere kunne udtale, at uden Hohlenberg og Carl Christensen „havde jeg vel ikke staaet den igennem”.

F. havde dog også i disse trængselsår betydende venner uden for skolen. I skoledirektionen viste teologen dr. *C. A. H. Kalkar* ham megen forståelse, og i Dansk Folketidende skrev ingen ringere end venstreføreren *Sofus Høgsbro* varme ord om den lille skole i Ordrup.

Imidlertid steg skolens elevtal stærkt i begyndelsen af 1880-erne (1879: 26, 1881: 43, 1883: 65). Den tilbygning, der 1876 var blevet opført på „Hyggeligheden” var ikke mere tilstrækkelig. Med støtte fra forældre og venner af skolen, blandt hvilke grosserer *Johannes Martens* synes at have været den drivende kraft, blev der da i efteråret 1882 skaffet midler til køb af

skolens nuværende grund nord for Ordrup kirke, hvor man på skolens 10-års fødselsdag kunne indvie en anselig bygning, hvoraf fløjen ud mod Kirkevej endnu står. For at begrænse udgifterne udførte skolens lærere, især Carl Christensen og den unge seminarist *Hjalmar Høgsbro* („Høg”), en søn af politikeren, der var uddannet som gartner, og de større elever næsten alle planeringsarbejder og haveanlægget, og forældrene bidrog med stor offervilje til skolens udstyr og udsmykning.

F. havde tidligt et klart blik for friluftslivets værdi. Frikvartererne var på 15—20 minutter. Sommeren igennem havde eleverne daglig svømning på badeanstalten Øresund. Året igennem holdt F. børnene til den mest mulige færden i det fri. Jævnlig gik hele skolen i skoven, og een gang om året foretog den en 2—3 dages sommerudflugt, også med deltagelse af forældrene. 1886 begyndte man på boldspillet, 1888 fik skolen sin egen boldklub. Skolens sportslige ære lå i den grad F. på sinde, at han kom helt ud af ligevægt, når fodboldholdet tabte i en kamp med en anden skole. 1888 indførte han sløjd, især ud fra den betragtning, at faget kunne gøre børnene mere selvhjulpne og bidrage til at fylde „den Kløft, som nu skiller de „læsende” fra de „arbejdende” ”.

Der kom snart til at blæse en gunstigere vind fra myndighederne. 1885 opnåede skolen støtte både fra stat og kommune. Halvt modstræbende blev F. ved denne tid drevet ind på tanken om at søge eksamensret. På den ene side var der med det stigende folketal brug for en lærd skole i Ordrup, og F. var klar over, at eksamensret ville betyde øget tilgang, på den anden side frygtede han, at eksamenskravene ville vanskeliggøre den hensyntagen til det enkelte barns anlæg, der hidtil havde givet skolen dens særpræg. F. overvandt betænkelighederne, og 1888 opnåede Ordrup Latin- og Realskole eksamensret. Virkningen blev som ventet en stærk stigning i elevtallet, der stod i stampe midt i 1880erne (1886: 70, 1888: 82, 1891: 136!). F. glædede sig over fremgangen, idet han mente, at det fremdeles var muligt at frede og pleje det enkelte barns personlige liv.

Skolens vækst og eksamensretten nødvendiggjorde et større og mere akademisk præget lærerkorps. Som følge af kritik fra undervisningsinspektionens side måtte F. slippe to af sine kæreste medarbejdere, Carl Christensen (1891) og *P. A. Rasmussen* („Peder Ras”) (1895); sidstnævnte var en af de ikke få

tidligere elever, der i begejstring for F. blev lærere ved deres gamle skole. Skolens mangeårige inspektør Høgsbro gik over i et embede som landsbylærer (1895). Blandt mændene af den nye akademiske lærertype ragede *Kristian Branner*, F.s senere svigersøn og medbestyrer (fra 1897), op over alle andre, ikke alene i kraft af sin pædagogiske originalitet og iderigdom, men også og især som den, der gjorde overgangen til eksamensskole mulig, uden at skolen derved mistede sit ansigt. Den var stadig en „personlig skole” i F.s ånd, og F. formåede stadig at øve en bestemmende indflydelse på mange af de nye lærere, dog uden at danne egentlig skole. Det trylleri, der greb særlig de yngre elever så stærkt, beroede på hans eget væsen og lod sig ikke eftergøre.

1890erne bragte nye problemer, bl. a. det om sig gribende fritænkeri. På trods af sin varme kristentro viste F. her stort frisind. I erkendelse af, at fritænkeriets bannerførere ofte var levende og stræbende personligheder, mente han, at de burde have deres plads i skolen. Kristendommen skulle nok vide at hævde sig, når blot dens bekendere var fulde af varme og liv og virkede gennem deres eksempel. Ved århundredskiftet var naturligvis også F. optaget af planerne om den nye almenskolelov, der kom i 1903. For ham var det imidlertid ikke afgørende, hvilke fag der kom i forgrunden; „det vigtigste” var „ikke kundskabsmeddelelsen, men at barnet optages, begejstres, og at dets sind påvirkes”. Med denne opfattelse måtte F. naturligvis ofte føle eksamenskravene som snærende bånd. Derfor blev de sidste år næppe F.s lykkeligste. Helt i hans ånd var dog de foredrag, der uden for skoletiden blev holdt især for de ældre elever (navnlig fra 1893) over emner, hvor den daglige undervisning ikke nåede hen: religiøse, nationale, litterære, kunsthistoriske og alment aktuelle. Her var F. og den utrolig flittige Branner og sidenhen *Ernst Kaper* (lærer ved skolen 1898—1901) og *Peter Langballe* (fra 1902) de bærende kræfter.

Udadtil havde F. strygende medbør. Elevtallet var 1908 372! Skolen blev berømt. Kronprinsen kom flere gange og hørte på undervisning. F. blev titulær professor 1904. Men fire år efter ramtes han af en uoprettelig ulykke: Kr. Branners død 1. maj 1908. F. kunne næppe føre skolen videre alene, og ved skoleårets slutning måtte han — ikke uden stor bitterhed — vige for

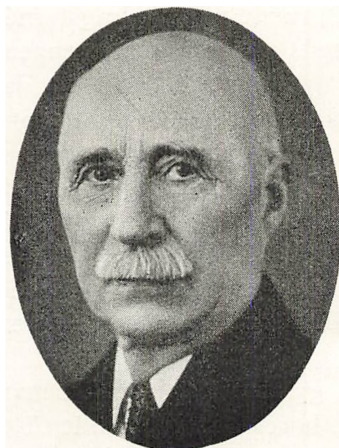
Ernst Kaper. Året efter havde F. endda den store sorg at miste sin hustru.

F. lod sig dog ingenlunde knække. I de nærmest følgende år rejste han landet rundt på foredragsturné og samlede af og til sin nærmeste kreds af trofaste til vennemøder i sit hjem i Charlottenlund. I 1912 flyttede han til Vallekilde, hvor han øvede en stærkt påskønnet foredragsvirksomhed på højskolen. Her døde han over 80 år gammel 11. marts 1921.

I tilknytning til sin skolegerning udfoldede F. en flittig forfattervirksomhed, der navnlig skulle give udtryk for hans skoletanker. Mest kendt er Modgift (1884), Den personlige Skole (1909), Med et Barn ved min Side (1910, heri de yndede småhistorier Den lille Bror paa Borgen og Nissen i Skolestuen) og Gunver (1914).

Har den danske gymnasieskole end i mangt og meget fulgt andre veje end F.s, hører han lige fuldt til dem, der har været med til at give den dens præg: i kravet om en levende, vækkende undervisning. Det følte han også selv. Han skrev i 1899: „Og naaede jeg ikke i alle Dele at bygge en Skole efter mit Sind, bl. a. ikke at fjerne alle Hindringer for de unges fri, levende Tilægnelse af det, Undervisningen skal bringe, saa ved jeg, at noget af Tømmeret til den Skole, Fremtidens Ungdom engang skal føle sig til Pas i — trods de Mangler, ogsaa den vil faa at bære paa — findes og tildannes inde i mig”.

Paul Colding.

S. M. Grumstrup.

I Gjentofte kommunalbestyrelses mere end hundredårige historie finder man neppe nogen handling, foretaget med større beslutsomhed end erhvervelsen af aktiemajoriteten i Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab. Manden, der førte dette igennem, var tømrermester S. M. Grumstrup.

Severin Marius Grumstrup var født 1855 i Skanderborg, hvor hans fader var tømrersvend. Sønnen valgte faderens håndværk, og da han 20 år gammel var blevet svend, gik han på valsen for at se og lære. I 7 år blev han i udlandet og kom i dette tidsrum gennem det halve Europa.

Kort efter sin hjemkomst giftede han sig og nedsatte sig som tømrermester i København, hvor han sammen med murermester Langberg opførte en række større og mindre ejendomme. I 1895 kom Grumstrup til Hellerup. Han havde fået øje for de store muligheder, der for en foretagsom bygningshåndværker måtte ligge i denne stærkt voksende by. Ved sit køb af Maglegården kom han ind i en udstykningssspekulation, som han heldigt gennemførte; selv bebyggede han en del af grundene. Det første hus, der byggedes på Bengtasjevej, var det, der blev hans egen bolig indtil hans død.

Ved valget i efteråret 1906 fik tømrermester Grumstrup sæde i sognerådet. Politisk tilhørte han det radikale Venstre, men dette forhindrede ikke, at han gennem alle de år, han var medlem af sognerådet, opstilledes og valgtes på fælleslisten. Med oberst Parkov, der i 1909 blev sognerådets formand, mødtes Grumstrup i et frugtbart samarbejde, og den indbyrdes forståelse, i hvilken de trods afvigende politisk grundsyn lærte at betragte problemerne, blev med årene til et nært venskab. Grumstrup ejede et billede, et ganske fordringsløst amatør fotografi, på hvilket man så han stå sammen med Parkov. Denne havde under billedet skrevet ordene: To gode Venner. Dette billede blev Grumstrup ved at glæde sig over helt op i sine sidste år.

Det skyldtes Grumstrups initiativ, at Gjentoftes kommune i 1910 købte ejendommen „Søholm” ved Lundeussøen. Også i denne betragtning, at kommunen gennem jorderhvervelser burde sikre sig kontrol med en kommende bebyggelse, var han enig med sognerådsformanden.

Da oberst Parkov under den første verdenskrig blev artillerikommandør i Tunestillingen, således at han for længere tidsrum ad gangen måtte være fraværende fra kommunen, overtog Grumstrup som sognerådets næstformand en del af hans funktioner og blev i denne tid dets egentlige leder. Det var under en sådan periode i 1915, at Grumstrup fik et vink om de planer, Københavns kommune sagdes at nære om erhvervelsen af den aktiemængde i N.E.S.A., som var på udenlandske hænder. Han besluttede, at Gjentoftes om muligt skulle søge at komme København i forkøbet, fik i 2 behandlinger i lukkede møder sognerådets beslutning om købet gennemført og begav sig derpå til et amtsrådsmøde, — som han havde formået den fungerende amtmand til at indkalde uden dagsorden, — for i dette at opnå amtsrådets sanktion til transaktionen. Det kan ikke påstås, at han i denne forsamling mødte synderlig megen forståelse for sine synspunkter, men omsider gav man efter, og Grumstrup ilede nu til Paladshotellet for at foretage det endelige køb hos de udenlandske aktionærers repræsentant. Da han med den underskrevne slutseddel i hånden kom ud fra hotelværelset, mødte han de københavnske kommunalmænd, der skulle have foretaget den samme handel.

Også på et andet felt fik Grumstrup ved sin resolute handlemåde lejlighed til at yde kommunen en tjeneste. Ved en revision

af den amtskommunale valglov i 1916 ville, dersom det oprindelige udkast var blevet lov, Gjentofte og de øvrige Strandvejskommuner være blevet berøvet enhver indflydelse på amtsrådets sammensætning. Men Grumstrup, der havde fået nys om sagen, fik hurtigt etableret en aktion, stærk nok til at få gennemtvunget en ændring af forslaget, således at der for Strandvejskommunerne bevaredes i hvert fald nogen indflydelse.

Grumstrup havde fra tid til anden i sognerådet rettet skarpe angreb på amtsrådet, som efter hans mening tog alt for ringe hensyn til en stor kommune som Gjentofte. Således var han meget utilfreds med den måde, hvorpå amtet varetog renholdelsen og vedligeholdelsen af strandvejen, og ligeledes fandt han, at amtet i varetagelsen af sine hospitalsforpligtelser var meget langt fra det, man måtte sætte som mindstemål. I disse synspunkter stod han med hele den offentlige mening i kommunen bag sig. Imidlertid indvalgte Grumstrup selv i 1916 i amtsrådet, og han kunne nu, selv om han samtidig forlod sognerådet, med så meget stærkere kraft sætte ind for en løsning både af Strandvejsproblemet og sygehussagen. Han fandt her udmærket støtte hos to andre Gjentofteborgere, der samtidig med ham var blevet amtsrådsmedlemmer: rektor, dr. Ernst Kaper og redaktionssekretær J. M. Josephsen. Inden Grumstrup i 1928 atter udtrådte af amtsrådet, opnåede han at se sygehussagen bragt til en afslutning ved opførelsen af det nye amtssygehus og Strandvejen gennem Hellerup sat i stand.

Det var naturligt, at tømmermester Grumstrup efter kommunens køb af aktiemajoriteten i N.E.S.A. blev medlem af dette selskabs bestyrelse, fra 1915 til 1929 som næstformand og derefter til 1936 som formand. Det faldt således i hans lod at være med til anskaffelsen af de første trolleyvogne, et trafikmiddel, der til en begyndelse mødtes med megen aversion hos publikum, men som hurtigt blev taget til nåde og senere blev overordentlig populært.

De bestræbelser, der i efteråret 1922 sattes ind for på ruinerne af den likviderende Hellerup Bank at starte et nyt bankforetagende, fik i tømmermester Grumstrup en meget virksom støtte, og da Hellerup Handelsbank stiftedes den 6. november, blev Grumstrup valgt til formand for bestyrelsen. Denne stilling beklædte han til 1936.

Mange andre tillidshverv blev lagt på Grumstrups skuldre, og

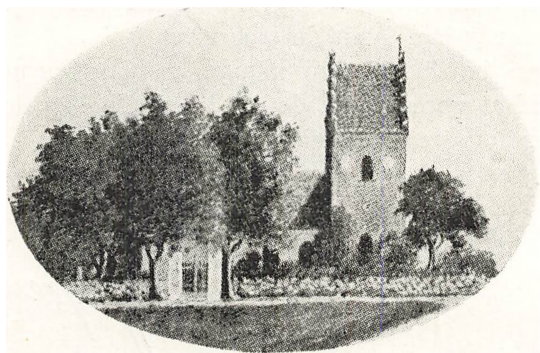
han røgtede dem alle med interesse og pligttrøskab. Men for sig selv ønskede han ingen virak.

Han gik ingen krogveje. Den, der søgte oplysninger hos Grumstrup, fik dem uden omsvøb. En elskværdig forekommenhed var hans natur, men han evnede på den anden side også at skære igennem utidigt vrøvl og i bestemte vendinger sætte en sag på plads, når han fandt det påkrævet.

Børnesagen havde gennem mange år hans varme interesse. Han holdt af at gøre godt i det stille, og da han døde i 1943, havde samfundets stedbørn mistet en god ven.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'L. Grumstrup'. The signature is written in a cursive, flowing style with a large initial 'L'.

Hans Jørgen Christian Høegh.

Paa Gjentofte Kirkegaards gamle Del, Sydøst for Kirkens Kor, findes et lille gammelt, uanseligt Gravmæle, hvis Navneplade kun indeholder ovenstaaende Navn med de tilsvarende nødtørftige Data for Fødsel og Død. Om det virkelig skulde være det „Æresminde”, hvorom „Meddelelser fra Historisk-topografisk Selskab for Gjentofte Kommune” II. Bind S. 133 efter Theologisk Maanedsskrift melder, at Gjentofte Menighed agtede at rejse sin nylig afdøde Sognepræst et saadant paa egen Bekostning, „hvortil den ikke tillader nogen, der er udenfor Menigheden, at yde Bidrag” — og der tilføjes, ligeledes efter nævnte Maanedsskrift:

„Et skønt Træk af Menigheden, men endnu skønnere — som Høegh — at have fortjent et saadant Æresminde” — — — om det virkelig er det, man har for Øje, naar man betragter den yderst uanselige Sten — ? — Tiden var ikke rig, Menigheden ej heller. Men rig eller fattig, rigt var det dog, at Gjentofte Menighed, med direkte Udelukkelse af enhver udenfor staaende, ønskede at sætte sin gamle Præst et Minde paa hans Grav. Ikke uden Bevægelse læser man den simple Indskrift paa den simple Sten under det lille gamle Marmorkors; og man glæder sig

over, at Gjentofte Kirkegaard har villet bevare Graven halvandet Hundredaar igennem. —

H. J. Chr. Høegh var nu heller ingen helt almindelig Præst. I Gjentoftes lange Præsterække bærer han paa en helt igennem tiltalende Maade sit eget saavel som sin Tids Ansigt. Efter samstemmende Vidnesbyrd (ogsaa den ham meget hengivne Biskop Balles) har hans Gaver til at prædike og i det hele taget til at forestaa Gudstjenesten ikke just været fremragende, men desto mere har han udmærket sig ved Omsorg for Menighedens aandelige og sædelige Vel, for Ungdommens Fremgang i Kundskab og Flid, og for at bringe Fred, Trøst og Raad til alle Hjem i Sognet. Og tilmed har han, som mangan en dygtig og oplyst Præst i den Tid (Overgangen til Attenhundredtallet), været en virkelig Foregangsmand paa Livets, ikke mindst det landlige Livs, praktiske Omraader.

Desværre findes der, mig bekendt, intet Portræt af Høegh. Jeg har forgæves spurgt mig for i den Høegh-Guldbergske Slægt. Gjentofte Kirke rummer derfor heller intet Billede af ham, som Tilfældet er med enkelte andre af Kirkens Præster. Til Gengæld bærer et Par Lokalteter Høeghs Navn til Minde om hans Virke paa Landbrugets Omraade. „Høeghsminde” ved Bernstorffsvejen blev som selvstændig Landejendom oprettet af Provst Høegh ved Køb af et Stykke af Tranegaarden og lagt til Præstegaardens Landbrug indtil hans Død. Dertil knytter sig flere andre Navne paa Lokalteter: „Høeghsmindeparken”, „Høeghsmindevej”, „Høeghs Allé”. Derimod blev hans Navn aldrig knyttet til den oprindelig kønne lille Skov „Kildesko-ven”, som han i sin Velmagts Dage havde anlagt omkring en Kilde paa Præstemarken; Sønnen Jørgen Høegh, der fulgte ham i Embedet, solgte Skoven, og skønt der lagdes visse Servituter paa, der sikrede Præsten og hans Familie Ret til at spadsere i Skoven og hente Vand fra Kilden, forfaldt disse „Herligheder” lidt efter lidt, saa Kilstedet nu ligger hen som en Flok spredte Kampesten uden Vand og langt den største Del af Skoven udgøres af selvsaaede Træer af højst forskellig Art, saa hverken skiftende private Ejere eller det offentlige fæster deres Opmærksomhed ved de gamle Sager. En Dag er det hele sagtens udstykket, og Høeghs Navn kom Skov saalidt som Kilde nogensinde til at bære. — Som Frugt af Høeghs Arbejde for Gjentofte Kommunes Skolevæsen, men uden at hans Navn er direkte knyttet

dertil, er det værd at mindes Oprettelsen af to af Kommunens senere nedlagte Skoler: Vangede og Jægersborg. — — —

H. J. Chr. Høeghs Levnedsløb er indgaaende skildret i det foran anførte II. Bind af Hist.-top. Selskabs Meddelelser S. 128 ff. Han blev født i Horsens d. 30. April 1738 som Søn af en uformuende, men vel anset Købmand, senere Bedemand i Byen; Moderen var en Præstedatter, født Guldberg. Ægteparrets ældste Søn var Ove Høegh Guldberg, den senere Statsminister; han antog sin Morbroder Præsten Dines Guldbergs Navn, fordi han havde hjulpet ham til at studere; de andre Børn blev ved det fædrene Navn. Uden i mindste Maade at udnytte de Chancer, der kunde ligge for ham i den store Brors Karriere, gik den syv Aar yngre Broder sin egen stille Vej som Præst: fem Aar som personel Kapellan i et vidtstrakt midtjysk Kald, og derefter en halv Snes Aar som Sognepræst først paa Vardeegnen og siden i Thy — for endelig i femogfyrretyve Aars Alderen at naa til sit sidste Embede: Gjentofte Sognekald, hvor han blev i over tyve Aar, de sidste ti Aar tillige som Provst for Sokkelund Herred. — — —

Gjentofte Kirkegaard rummer adskillige Mindesmærker over berømte Mænd af forskellig Stand og Stilling. Her er ikke Stedet til at nævne Navne; men har man Sans for ægte Menneskelighed, standser man gerne et Øjeblik ved gamle Provst Høeghs beskedne „Æresminde“ og glæder sig, naar man derfra kan lægge Vejen hjem over Høeghsmindevej og saaledes uvilkaarlig sende den gamle endnu en Tanke.

J. Schejtelern

Albert Thorvald Jantzen

var Præst i Gjentofte ialt i 40 Aar, hvoraf de syvogtredive som Sognepræst. Naar man, som nærværende Levnedsskildrings Forfatter, i sin Egenskab af Jantzens Eftermand i Embedet gennem en lang Aarrække saa at sige har levet med ham i hans skriftlige Efterladenskaber, af Selvsyn er bekendt med hans smukke, klare Haandskrift, hans omhyggelige Kirkebogsførelse, hans uovertræffelige Orden i alt, hvad der hører til Embedets Førelse i det hele, hans gennemført nøjagtige Regnskabsaflægning syvogtredive lange Aar igennem for henved tyve, for største Delen paa hans egen Tilskyndelse oprettede Legater foruden Børneasyleerne i Gjentofte og Vangede, Gjentofte-Lyngby Hospitals to Afdelinger med tilhørende, i Aarenes Løb stærkt voksende Kapitaladministration, Gjentofte Menighedshus, Jul. Schmedes' Fribolig og Gjentofte Sogns Menighedspleje, — fanges ens Interesse uvilkaarlig af den Kendsgerning, at Manden var Søn af en Chef for Generalstabens Sekretariat. Formodentlig er her Tale om en direkte Arv af Orden og Paapasselighed i smaat som i stort, ja — hvad ikke mindst Pastor Jantzens Haandskrift i alt det daglige Side op og Side ned røber — af en stadig lige levende *Lyst* til praktisk Kontorarbejde, saadan som Gjentofte

Sognekald kunde lægge nær for den, der, altsaa, *havde* Lysten. I samme Retning taler den af Jantzen paa Kommunalbestyrelsens Tilskyndelse udarbejdede Samling af „Fundatser og Gavebreve vedkommende Gjentofte Sogn“, en meget nyttig Haandbog for enhver, der har med Legatuddeling indenfor denne Kommune at gøre.

Jantzens Forbrug af Skrivepapir, særlig i Folio, var uden Tvivl over Middel. Jeg mindes endnu levende den Skildring, han i Forbindelse med min Overtagelse af Embedet gav mig af den berømte, i L. Gotfredsens „Gjentofte Kommunestyre 1842—1942“, S. 169f. omtalte Sag om Eksamen i Religion ved H. C. Frederiksens Skole i Ordrup: „Vistnok den største Sag, sagde han, idet han med en formelig vellystig Bevægelse førte de indad vendte Haandflader ud i en Alens Afstand fra hinanden — — — vistnok den største Sag i dansk Skolekommissions Historie“. Hvad jeg ved min første Gennemgang af Gjentofte Præstearkiv fandt af Papir beskrevet med Jantzens Haand, overtraf enhver rimelig Forventning. Hans Journaler var næsten for fuldkomne; men hvor Eftermanden lykkelig modstod Kakkellovns Dragelser, traadte den mangeaarige Forgænger unægtelig paa en mærkelig levende Maade frem gennem de mangfoldige Skrivelser.

Jeg mindes vel den Tale, Provst Ferd. Munck holdt ved Jantzens Bord, samme Dag jeg var indsat i Gjentofte Kirke; den gik, kort sagt, ud paa, at Munck, saa ofte han havde haft Ærende som Provst i Gjentofte Præstegaard, havde gjort sit Arbejde med en generende Følelse af, at Rollerne var galt fordelt: Jantzen burde have været Provst fremfor Munck. — En Time efter fik jeg autentisk Forklaringen: En Morgen i Efteraaret 1882 var Biskop Martensen kommet ind paa sit Kontor med de Ord: „Schousboe er død; nu maa vi jo saa gøre Jantzen til Provst“, hvortil Amanuensis svarede: „Vi drukner i Papir!“ — og L. Koch, Sognepræst i Brønshøj, blev Provst for Sokkelund og Smørum Herreders Provsti. — Det lader sig sige, det med Jantzen og Papiret; han har uden al Tvivl ad Papirvejen nedlagt en og anden sidestillet, maaske endog overordnet Mynighed. Har nogen forstaaet at dyppe sin Pen paa Embeds Vegne, da Jantzen; og langt fra at spare paa Papiret kan han vist siges at have „druknet“ Modstanderen i dette Materiale. Men selv druknede han visselig ikke i Papiret; han levede

tværtimod i de mange Papirdynger. Hvem der den Dag i Dag søger den for femogtredive Aar siden afgaaede Præst i hans gamle Præstegaard, vil, hvis han søger opmærksomt, finde ham ret levende i Arkivet.

Jævnside med et vidt spændende Embedsarbejde (som man af foranstaaende kan læse sig nogenlunde til) dyrkede Jantzen lige fra sin tidlige Ungdom med Iver personalhistoriske, kirkehistoriske, teologiske og liturgiske Studier og har paa disse Omraader efterladt værdifulde Afhandlinger, spredt over forskellige Tidsskrifter, først og fremmest Dansk biografisk Leksikon, Personalhistorisk Tidsskrift, Teologisk Tidsskrift og Kirkehistoriske Samlinger. I de to førstnævnte Værker finder man da ogsaa træffende Nekrologer ved henholdsvis Bjørn Kornerup og Louis Bobé, som skal omtales nedenfor. Ved sin Død efterlod han sig et baade kvantitativt og kvalitativt særdeles fornemt Bibliotek.

Naar hertil lægges det Indblik, man som Eftermand i Sognekaldet har faaet i Mandens udstrakte Kendskab til Sognets Beboere i Gaarde og Huse, et Kendskab, der stadig voksede indtil Tiaaret før hans Afsked, staar der for ens Blik Billedet af en Sognepræst, der kun lod meget lidt upaaagtet af, hvad hans Embede lagde ham nær. Visselig var Jantzen en Skrivebordspræst; men lige saa vist har han været en Præst, der var paa Færde rundt om i Hjemmene, i Skolerne og hvor iøvrigt hans Kald førte ham hen. Hans stærke Hukommelse gjorde, at han havde det altsammen lagret op i Hjernen, og hans varme Menneskeinteresse, at Hjertet kom med i de mangfoldige „Sager”. I mine første Embedsaar oplevede jeg gentagne Gange, at Folk i Sognet troede, at „Jahnsensvej” havde sit Navn efter den nys afgaaede Præst, og ikke, som factum var, efter Indehaveren af „Jahnsens Sørgemagasin”, der havde været Ejer af den første Villa paa Vejen. Nuvel, der havde maaske været Mening i, om Gjentofte Kommune havde mindedes Pastor Jantzen ved — i Lighed med andre Villakommuner paa Egnen: „Peter Rørdams Vej” i Lyngby, „Henrik Hoffmeyers Vej” paa Frederiksberg — at give en eller anden Vej hans Navn til Tak og Ære for anseligt Borgerskab. Men hans Tid kommer maaske engang; Gjentofte Kommune er jo i Vækst, og de første Villaejeres Navne kan vel neppe holde Stillingen i Pari for al Fremtid.

Som Præst tilhørte Jantzen i udpræget Grad den Marten-

senske Skole. Det hørtes paa hans klart opbyggede, helt igennem paa Skriftens Ord hvilende Prædiken; det saas paa hans statelige, gammeldags „gejstlige” Skikkelse og Optræden, hvorfra der dog nu og da ligesom pibledede et fint Lune frem, der røbede, at Personligheden ingenlunde var druknet i den sorte Kjole. Flere efter hans Død fremkomne Mindeord nævner denne hans aandelige og kirkelige Afstamning. Dansk biografisk Leksikon (Bjørn Kornerup): „Som Præst tilhørte Jantzen i udpræget Grad den højkirkelige Retning. Hans Prædiken udmærkede sig ved Klarhed og gennemarbejdet Form, og ved sin statelige Skikkelse og vel afbalancerede Optræden virkede han som en typisk Prælat af Martensens Skole. Ogsaa som kirkelig Administrator i det meget omfattende Pastorat stod han højt, nøgtern og forretningsduelig som han var”. Og Personalhistorisk Tidsskrift (Louis Bobé): „Man vil huske hans myndige, soignerede Prælatskikkelse, værdig til en Bispestol, hans stærke Blik, men ogsaa hans lune Smil om den strænge Mund, der udtrykte saa meget. Alt i alt en fuldgyldig Repræsentant for det bedste af svundne Tiders Personlighed og Væsen”. Ugebladet „Gjentofte Kommune” gaar videre i samme Bedømmelse: „Hans klare, aandfulde, tit forunderlig inderlige Forkyndelse samlede Søndag efter Søndag fuldt Hus, og paa Hverdage var han i god gammeldags Forstand Sjælesørgeren, der besøgte de gamle og trøstede de syge. — Ved sine Forbindelser og paa Grund af den store Anseelse, Pastor Jantzen nød, lykkedes det ham at faa knyttet en stor Række Legater til sit Sogn. — Som Formand for Gjentofte Kommunes Skolekommission i en lang Aarrække øvede han ogsaa en meget betydelig Indflydelse paa Skolevæsenets Udvikling. Han var en myndig, men i høj Grad retsindig og nobel Tilsynsmand, og han havde et klart Blik for Folkeskolens vigtigste Opgaver. — En ualmindelig statelig Præsteskikkelse, der bag det noget tilknappede, i Virkeligheden tilbageholdende Væsen skjulte et varmt Hjerte, en fordomsfri og lunerig Natur og en rig Personlighed, der var højt skattet af alle, der havde den Lykke at lære ham nøjere at kende”.

Naar det i flere Levnedsskildringer, ogsaa den han selv i et af sine sidste Embedsaar indsendte til Ordenskapitlet, udførlig omtales, at han helt fra Ungdommen stod i et særlig hjerteligt Venskabsforhold til den i 1900 afdøde Biskop i Odense Harald Stein, hænger det utvivlsomt sammen med, at Jantzens Præste-

gerning blev stærkt præget af Steins Tanker. Hans største Indsats som Præst i Gjentofte er, foruden Forkyndelse og Sjælesorg, Oprettelse af „Gjentofte Sogns Menighedspleje” og den Form (som væsentlig Syge- og Fattigpleje) han gav den; og den Maade, Jantzen under Begrebet „Indre Mission” lægger baade Sygeplejen, Søndagsskolen og flere af Menighedens almindelige Opgaver, er helt Steinsk, aldeles fjernt fra det særlige kirkelige Retningsliv, der bærer Navnet „Indre Mission”, ligesom det paa Jantzens Initiativ opførte Menighedshus „Bethania”, dettes hele Indretning (samme Arkitekt som det københavnske „Bethesda”) og dets Anvendelse Jantzens Tid igennem viser stor Afhængighed af Steins Tanker om „Indre Mission”. — Derudover finder man i de regelmæssige Breve, der i lange Tider er vekslet mellem de to Ungdomsvenner fra Uge til Uge, gribende og varmende Udtryk for et sandt, hjerteligt Venskab. Alene de temmelig staaende Overskrifter „Min kære Harald!”, endog „Min kære kære Albert!” vidner stærkt om Venskabet mellem de to af Naturen reservede Mænd.

A. Th. Jantzen var født i København 23. Maj 1840 og voksede op i et kultiveret, omend beskedent Embedsmandshjem, den yngste af otte Søskende. Teologisk Embedseksamen tog han i 1864 og blev snart efter ansat som Huslærer for Prins Valdemar, en Stilling, der strakte sig over en Række Aar og bragte ham i nær Forbindelse med Kongeparret og hele den kongelige Slægt. Ved lange Udenlandsrejser med Kongefamilien modtog den unge Teolog desuden en Udvikling, der satte sit Præg paa ham. 1873 begyndte han Præstegerningen, idet han (efter Kong Chr. IX's Opfordring), ordineret af Martensen, blev ansat som Kaldskapellan i Gjentofte, hvor H. P. Ibsen da var Sognepræst; og da Ipsen i 1876 døde, ansattes Jantzen, efter Kongens udtrykkelige Ønske, som hans Efterfølger, en Stilling han bevarede, til han ved Nytaarstid 1914 søgte og fik Afsked med Pension. De sidste Aar boede han paa Frederiksberg. Hans Grav er paa Gjentofte Kirkegaard, ganske nær ved Kirkens Kor og gamle Provst Høeghs Gravsted; der hviler foruden han selv hans to Hustruer: Jenny Johnsen og Emilie Tiedemann og to Sønner: Harald, Sogneraadsekretær i Gjentofte (død 1903) og Eigil, død som ung teologisk Kandidat 1894. Foruden af sin 2den Hustru overlevedes han af to Børn: Ivar, Ingeniør, Dr. techn. h. c., Indehaver af J. Jørgensen & Co.s Bogtrykkeri, og

Thyra, i en lang Aarrække Lægehustru i Gjentofte, gift med Dr. med. August Petersen (død 1927).

Som den højt ansete Sognepræst Jantzen var, hædrede Kongerne Chr. IX og Fr. VIII ham i Aarenes Løb med Ridderkorset, Sølvkorset og (1911) Kommandørkorset, og ved hans 70-Aars Fødselsdag 1910 lod en Kreds af Menigheden hans Billede, malet af Schwartz, ophænge i Kirken. Det hænger nu i Kirkens Taarnrum sammen med andre Præstemindesmærker; hverken Farven eller Udtrykket er helt vellykket, men det giver dog et vist Billede af ham.

J. Schepelern

Hans Jensen af Bjerregaard.

Den paa Landboreformernes Tid kendte Fremskridtsmand paa Jordbrugets Omraade Hans Jensen, eller som han senere kaldtes: Hans Jensen Bjerregaard, der var født i Gjentofte By og tilhørte en af Sognets mest ansete Slægter af de Bernstorffske Fæstebønder, voksede op i et velstillet Hjem, men under Datidens beskedne Forhold. Den Lærdom, der af Skoleholderen i Gjentofte By og fra Hjemmets Side kunde bibringes den store Børneflokk, har sikkert været beskednen, men den opvakte Dreng viste tidlig Trang til at skaffe sig Oplysning, og det fortælles, at han ofte, naar han for sin Fader kørte Søndagskørsel for Københavnerne, interesseret lyttede til og deltog i deres Samtaler.

Efter sin Fader, Fæstebonden Jens Sørensen, der i 1708 var tvunget til at overtage den som Nummer 2 under Landsbyen Gjentofte henliggende Fæstegaard, erholdt den kun 22 Aar gamle Hans Jensen Fæstebrev paa den fædrene Gaard, hvis Jord ligesom de øvrige Gaardes var spredt i mange Lodder. Han skildres som nøjsom, flittig og foretagsom og værende af en selvstændig, fribaaren Natur, og han omtales efterhaanden i Datidens Litteratur som sin Tids mest indsigtfulde, fremsynede og bedst oplyste Bonde, der var langt forud for sin Tid og noget for sig selv indenfor Sognet, idet han hævdede sig betydeligt over sine Standsfæller, de fortrykte og forarmede, ved Stavnsbaand til Hjemstavnen bundne Gjentoftebønder.

Gennemblader man de Optegnelser, der findes om Hans Jensen, lyder der samstemmende Udtalelser om, at han skaffede sig Kundskaber gennem Samtaler og Læsning, og han ejede et dengang for en Mand af Bondestanden ret betydeligt Antal Bøger. Ikke mindst ved sit Bekendtskab med den i Gjentofte jævnaldrende Præst, Andreas Benjamin Poulsen, med hvem han diskuterede Tidens Problemer og da navnlig paa det landbrugsfaglige Omraade, førtes han sammen med Folk udenfor sin Stand, og paa Grund af sine gode Egenskaber, sin Indsigt og sit dannede Væsen var han velset af mange af Samtidens ansete og indflydelsesrige Mænd, og han hævedes derved udover det Samfundslag, hvori en Bonde dengang kunde færdes. Gennem Familiebaand var han knyttet til den Badenske Omgangskreds, men ogsaa indenfor den i Landboreformspørgsmaalet stærkt interesserede Bernstorffske Kreds vakte Hans Jensen Opmærksomhed. Bernstorfferne viste ham Velvilje og Tillid, ikke mindst som Følge af hans kloge Indstilling i den store Frigørelsestid paa det Bernstorffske Gods, og det var efter Bernstorffs Raad, at han sendte sin ældste Søn til Tyskland for at lære andre Forhold at kende.

Hans Jensen var kort sagt en usædvanlig Bonde, der alt som Aarene gik erhvervede sig et kendt Navn. Paa Grund af hans Viden, hans landøkonomiske Studier og hans Forbindelser med kendte og lærde Mænd benævnedes han Mand og Mand imellem som den lærde Bonde, en Benævnelse, som ogsaa Gjentoftepræsten benyttede, da han i 1766 indførte hans syvende Barn i Kirkebogen. Desuden er Hans Jensen blevet kaldt „den første Udflytterbonde”, „den Bernstorffske Bonde”, og endelig blevet betegnet som „den Sneedorffske Bonde”, fordi det som anført i Landbrugets Historie — vistnok med Rette — mentes at være Hans Jensen, som den kendte Forfatter og Forkæmper for Bondestandens Frigørelse, Professor Jens Schielderup Sneedorff, har haft for Øje i sin Skildring i den patriotiske Tilskuer fra 1761 af en oplyst og praktisk dygtig Bonde.

Da Bernstorff Gods, hvorunder Landsbyerne Gjentofte, Vangede og Ordrup med ialt 3100 Tdr. Land, i 1764 af Frederik den Femte var overdraget til Statsministeren og Bondevennen Greve Johan Hartvig Ernst Bernstorff, begyndte han at lade Godsets Jorder udskifte af Fællesskabet, og en Del af Gaardene udflyttedes paa Markerne. Hans Jensen var allerede paa dette

Tidspunkt en anset og ret velstaaende Mand, og hans store Betydning for Gjentofte Sogn ligger ikke mindst i, at han var en af de Fæstebønder under Bernstorff Gods, der straks havde den rette Forstaaelse for og indsaa Nyttens af de af Bernstorff paa-tænkte store Reformers med Fællesskabets Ophævelse og Gaardenes Udflytning og Overgang til fri Eje. Han ydede den vigtige Del af Reformen, som Udskiftningen var, en betydelig Støtte ved at stille sin store Indsigt til Raadighed ved Planens Forberedelse og Udførelse. Hvad denne oplyste Bonde naaede at udrette i Bernstorff Godsets første Frigørelsestid fremgaar klart af det Skudsmaal, som D. E. Rugaard i sin Bog om fremragende danske Bønder før og nu giver ham, og hvori det bl. a. hedder, at det fortrinvis skyldes Hans Jensens udmærkede Medhjælp, at det store og besværlige Arbejde med Udskiftningen blev fortrinligt udført og derved ikke blot gav gode Resultater for de Gjentofte Bønder, der først betragtede den som en Ulykke og kun yderst modstræbende gik med til den, men ogsaa tjente som opmuntrende Eksempel for andre Godsejere. Ogsaa den anerkendte ivrige Reformven, daværende Godsforvalter paa Bernstorff Torkel Baden, der i Reformarbejdet havde Samarbejde med Hans Jensen, udtaler i sit Skrift „Beskrivelse over den paa Godset Bernstorff i Gjentofte Sogn under Kjøbenhavns Amt iværksatte nye Indretning i Landbruget“, at saavel ved Vurderingsforretningen som ved Inddelingsplanens Udarbejdelse udmærkede Ejeren af den under Gjentofte By helliggende Bjerregaard, Hans Jensen, sig frem for alle ved den Kundskab, som han besad om sit Fødested og de særlige Ejendommeligheder ved de enkelte Marker, og i mange Tilfælde kunde man mere og sikrere benytte sig af denne ene Mands end af alle Jordbrugernes Efterretninger. Ved sit Lokalkendskab bidrog han saaledes til Taksationsforretningens rette Anvendelse, og han tilraadede Sognets Bønder at modtage de af Bernstorff mod en billig Afgift tilbudte Velgerninger, hvorved deres Kaar, som det senere viste sig, forbedredes betydeligt.

Ved Lodtrækningen om Gaardene tilfaldt Nummer 18 Hans Jensen, der efter Udskiftningens Tilendebæring var den første, der udflyttede og opførte sin nye Gaard ude paa Lodden paa en nær Kongevejens østlige Side ca. 7 km fra Hovedstaden beliggende Bakkeskrænt med vid Udsigt. Tidlig paa Efteraaret 1766 flyttede han ind i sin firlængede, hvidkalkede Gaard, der paa

Grund af dens høje Beliggenhed blev kaldt Bjerregaard, senere forvansket til Bjerregaard. I denne hans Bedrift var han en Fremskridts- og Foregangsmand, hvilket bl. a. fremgaar af hans Dagbog med de mange Regnskaber og Oplysninger ligefra 1750 og til hans Død, og blandt hvilke man særlig hæfter sig ved, at han 3 Aar efter Udskiftningen paa sine 57 Tdr. Land holdt 21 Køer eller omtrent ligesaa mange, som der ved Udskiftningen fandtes paa samtlige Gaarde i Gjentofte By.

Tilskyndet af den iøjnefaldende gavnlige Virkning, som Udskiftningen havde haft for Bernstorffs frigjorte Bønder, fremdrog Hans Jensen sit Syn paa dette vigtige Spørgsmaal ogsaa udenfor Gjentofte Sogn for en videre Kreds af Bønder bl. a. ved at optræde som landøkonomisk Forfatter. At han forstod at skrive for sig, fremgaar saaledes af en Udtalelse i Magasin for patriotiske Skribenter, hvori det hedder, at „det er en heldig Sjeldenhed at se en Bonde føre Pennen lige saa godt som Plovstangen, og da den velmenende Forfatter har Erfaringen til Lærer, saa læses hans Bog med desmere Opmærksomhed og til Nytte for Bonden i Almindelighed“. I Bogen, som han har udgivet i 1771 under Titlen: „Brev fra Hans Jensen, Selv-Ejer Bonde paa det Bernstorffske Gods, til sine Landsmænd, de øvrige danske Bønder, om de nye Indretninger til Landvæsenets Forbedring i Danmark“ tilraadede han sine Standsfæller at erhverve Kundskaber, som han selv har gjort det ved Samtale og Omgang med adskillige fremmede og egne Landsmænd. Han bekæmper og betegner Jordfællesskabet med dets mange og store Ulemper som en Hindring for Fremskridt i Agerbruget, paapeger de betydelige Fordele, som han er overbevist om, at den nye Ordning medfører, og kommer iøvrigt ind paa mange landøkonomiske Betragtninger af stor Betydning.

Et Udslag af den Tids Rørelser indenfor Landbruget var Oprettelsen af Det kongelige danske Landhusholdningsselskab i 1769, og som omtalt af H. Hertel i Landmandsbogen bør det fremdrages, at i den Sal, hvor J. H. E. Bernstorff havde Forsæde som Selskabets første Præsident, tog ogsaa en Bonde, Hans Jensen, Plads, idet han straks havde meldt sig og var blevet indtegnet i Medlemsprotokollen som Hans Jensen, Selvejer i den hæderlige Bondestand. Hans Indsigt og gode Dømmekraft bevirkede, at han flere Gange udnævntes blandt Landhusholdningsselskabets Kommissærer til at gøre Forsøg med og bedømme

Agerdykningsredskaber, deriblandt nogle til Selskabet indsendte Plove, der prøvedes paa Rygaards Marker ved Vejen til Bernstorff, og det fortjener i denne Forbindelse at nævnes, at han ogsaa var interesseret paa Mejeribrugets Omraade, idet han efter Anvisning af Statsøkonomen Martfeldt i 1771 fremstillede et Par paa engelsk Maade tilvirkede Oste, der i Landhusholdningsselskabets Møde betegnedes som langt bedre end de, som hidtil var lavede herhjemme, endskønt de ikke var forfærdigede af Mælk fra de bedste Græsgange.

Foruden den Udmærkelse, der for Hans Jensen laa i at blive optaget som den eneste Bonde blandt Landhusholdningsselskabets Medlemmer, nævner hans Søn, Sognepræsten Hans Bjerregaard, i sit Skrift „Den Bernstorffske Bonde Hans Jensen i Gjentofte ved nogle faa af ham foranledigede Erindringer til mange af vore nuværende Bønder“, at hans Fader nød den Ære at blive forestillet for Christian den Syvende og af Kongen fik overrakt en af Det kgl. General-Landvæsens Collegium fremstillet Guldmedaille med hans Navn, og hvoraf en tilsvarende blev indlemmet i Det kgl. Mønt- og Medaille Kabinet.

Aaret 1772, da han afhænder Bjerregaard for 3900 Rdl., danner Afslutningen paa Hans Jensens betydningsfulde Bondegering, og dermed havde han udspillet sin Rolle i Gjentofte Sogn, men for frit at forlade sin Hjemstavn maatte han hos A. P. Bernstorff søge sig og sine Børn løste fra Stavnen. Ved Auktion købte han Løvegaard med tilhørende Bøndergods i Holbæk Amt, blev Herremand og bar fra nu af Familienavnet Bjerregaard (Berregaard). I 1778 solgte han Løvegaard og bosatte sig i Slagelse. Han døde i 1781 i København, Aaret efter sin 99 Aar gamle Moder, og blev begravet paa St. Nikolai Kirkegaard.

Den gamle Bjerregaard er forlængst forsvunden, men havde paa Grund af sin landbohistoriske Betydning som Danmarks første Udflyttergaard fortjent at være blevet fredet. Nu minder kun Navnet paa en af Gjentofte Kommunes Villaveje Efterslægten om vort Lands første Udflytterbonde, en smuk Skikkelse i den danske Bondestand, der i længst forsvunden Tid fik Held til at udrette saa meget, som disse Linjer bærer Vidne om til Gavn for sin Stands Frihed og for den Egn, hvori han levede.

Owain

Købmand Wald. Jensen.

Født 15. Marts 1891 i København, Søn af Handelsgartner Chr. Jensen og Hustru f. Rasmussen. Gift 19. November med Mary J., f. Larsen.

Uddannet i Kolonialbranchen; 1916 etableret som Købmand i Hellerup.

1920: Medlem af Hovedbestyrelsen for Gjentoftekredsens konservative Vælgerforening. 1935: af det konservative Folkepartis Amtsudvalg; 1919: Medlem af *Hellerup Handelsforenings* Bestyrelse, Formand for samme: 1932—37; 1919: Medlem af Forretningsudvalget for „*Centralledelsen for Gjentofte Kommunes Handelsforeninger*”, Formand: 1932—1937.

1932—1938: Medlem af Hovedbestyrelsen for „*De københavnske Handelsforeningers Fællesrepræsentation*”.

Fra 1938: Medlem af Hovedbestyrelsen og Komiteen for „*De Danske Handelsforeningers Fællesorganisation*”, Viceformand fra 1942. 17. Marts 1937: Tildelt Fællesorganisationens Æres-
emblem.

Fra 1932: Medlem af *Sundhedskommissionen i Gjentofte Kommune*.

I 1935: indvalgt i *Københavns Amdsraad* paa den konservative Liste; genvalgt i 1943.

1936: Formand for *Urtekræmmerforeningen* i Købenkavn; 1937: Medlem af Bestyrelsen for *Gjentofte Kommunebibliotek*; 1939: Medlem af Bestyrelsen for *Hellerup Klub A/S*; 1942: Medlem af Bestyrelsen for *N.E.S.A.*

1943: handelskyndigt Medlem af *Østre Landsret*; 1943 udnævnt til Ridder af Dannebrogordenen.

Ovennævnte tørre Tal fra Kraks Blaa Bog giver det *officielle* Billede af Købmand Wald. Jensen.

Ved Siden heraf — med dybe Rødder i Erindringen — toner Billedet af *Vennen* Waldemar Jensen frem: Et rigt Menneske, fyldt med Virkestrang, villig til at hjælpe andre, den gladeste blandt de glade; de, der kendte ham til Bunds, vidste tillige, at han inderst inde var en alvorlig og dybt tænkende Personlighed.

I Gjentofte Kommune, hvor han levede hele sit virksomme Liv, og hvor han fik Lov at sætte saa dybe Spor iblandt sine Fagfæller, vil hans Arbejde aldrig blive glemt.

Allerede som 14-aarig Lærling kom Wald. Jensen til Hellerup, idet han i 1905 blev sat i Lære hos daværende Købmand Alfr. Winther, Hellerupvej 42. Efter de 4 Aars Læretid med efterfølgende Videreuddannelse i København kom han i 1913 tilbage til Hellerup, med Ansættelse i den Forretning paa Strandvejen, der skulde blive hans Virkefelt for Resten af Livet.

I 1916 overtog Wald. Jensen selv Virksomheden og drev herfra i alle Aarene en særdeles udmærket og anset Forretning.

Allerede som ganske ung, selvstændig Købmand deltog han i Hellerup Handelsforenings Møder og faglige Diskussioner; det fremgaar af de gamle Protokoller, at det altid sporedes, naar W. J. deltog i Forhandlingerne. Hans ofte stærkt fremsatte Meninger om Tingene gav altid Anledning til saglig Diskussion; han skabte Respekt for sit Navn, og selv om alle ikke var enig med ham, saa man dog op til ham, fordi der bag hans Meninger stod en Mand, der fastholdt disse Meninger uden Tøven, og som iøvrigt aldrig lagde Skjul paa sine personlige Opfattelser af Problemerne.

Saa tidligt som i 1919 indvalgtes han i Hellerup Handels-

forenings Bestyrelse, hvor han, med nogle faa Aars Undtagelse, havde Sæde lige til sin Død, 25. Juli 1944.

I Perioden 1932—1937, hvor Wald. Jensen virkede som *Formand* baade for „Hellerup Handelsforening” og for „Centrallødselsens for Gjentofte Kommunes Handelsforeninger”, satte han hele sin store Arbejdskraft ind paa det store Maal: at skabe Samling paa Handelsstanden i Gjentofte Kommune.

Disse 6 Aar blev saa fuldt og helt præget af Wald. Jensens fantastisk Indsats, at det kan siges — uden at forklejne nogen tidligere eller senere Formand — at under hans kloge, maalbevidste, utrættelige, personlige Ledelse blev Grundstenen lagt til den Position og Anerkendelse, som Handelsforeningerne den Dag i Dag nyder godt af overalt i Gjentofte Kommune, ligesom hans Indsats for Handelsstanden kendes langt ud over Kommunens Grænser.

Wald. Jensen var den første, der indsaa Betydningen af Samarbejde mellem Handlende og Husmødrene, og rent praktisk lagde han Grunden til Forstaaelse af Problemerne, Parterne imellem.

Lige fra Ungdommens Dage var W. J. stærkt politisk interesseret. Det er karakteristisk, og for ham ganske naturligt, at han, tro mod sine Idealer, i 1920 under Generalstrejke-Truslerne meldte sig som aktivt Medlem af „Samfundshjælpen”!

Hans store Interesse var *Politik*, og det blev ogsaa denne Interesse, der førte ham til saa mange af de Tillidshverv, der efterhaanden blev ham betroet.

I 1939 blev Wald. Jensen valgt som Formand for Urtekræmmerforeningen i København; den gamle hæderkronede U. F. trængte til nyt Blod, og hans Standfæller i Storkøbenhavn ønskede selvfølgelig at knytte ham til sig organisationsmæssigt.

Wald. Jensen gik beredvillig ind paa at gøre et positivt Stykke Arbejde for sine Kolleger. Paa Formandsposten fandt han Plads og Virkerum for sine Tanker, og det lykkedes ham, sammen med den nyvalgte Styrelse, at føre U. F. frem saaledes, at Foreningen atter kunde indtage sin gamle, stærke Stilling inden for de københavnske Handelsforeninger.

I sin Egenskab af Hovedbestyrelsesmedlem i „Den konservative Vælgerforening” medvirkede W. J. ved Kommunevalget i 1933 til, at en *Næringsdrivende* blev placeret paa Liste C. og

valgt til Medlem af Kommunalbestyrelsen — unægtelig et positivt Resultat for de Handlende!

Ved det næste Valg i 1937 blev dette Mandat yderligere sikret, og det var derfor ganske naturligt, at Wald. Jensen ved det første *Amtsraadsvalg* 1935 opstilledes som konservativ Kandidat.

Det lignede saa ganske W. J., at han selv ønskede sig placeret paa en Kampplads, d. v. s. som *Nr. 6* paa Liste C.

Under det stærkt ophidsede Valgagitation vovede mange Vælgere ikke at tro paa, at W. J. vilde opnaa Valg, men selv tvivlede han ikke et Øjeblik!

For dem, der var sammen med W. J. paa Valgaftenen, blev det en uforglemmelig Oplevelse, da Resultatet forelaa, og han med sit store, dejlige Smil udbrød: „Der kan I se — hvad sagde jeg!”

Intet Under, at Valget var en personlig Tilfredsstillelse for W. J., og det siger sig selv, at han fra den Dag med Iver og Lyst gik ind i det amtskommunale Arbejde.

Ved Amtsraadsvalget i 1943 blev W. J. placeret som *Nr. 1* paa den konservative Liste; en bedre Anerkendelse for et sagligt og dygtigt Stykke Arbejde kan vel næppe tænkes.

Wald. Jensen skabte Respekt for sin Person og sit Arbejde; stadig utrættelig og fyldt af Arbejdsglæde kunde han træffes Morgen, Middag og Aften, ustandselig paa Vej til „Møde”, „paa Raadhuset”, i „Amtsgaarden” — eller paa Rigsdagen.

Hans Vennekreds var stor, og det var ikke mange af de kendte politiske Personligheder, han ikke var Ven med og gerne vilde være sammen med, naar Lejlighed gaves.

At W. J. havde en stærk Konstitution, kunde man tydeligt se og mærke, naar man var sammen med ham; han røg den ene stærke Cigar efter den anden, uden mindste Gene, og var altid veloplagt og glad i Venners Kreds.

Hans Venner frygtede vel undertiden for, at hans Helbred ikke skulde holde til det stærke Pres, der i disse Aar blev lagt paa hans Skuldre; kun een Gang var W. J. syg og maatte underkastes en alvorlig Operation; men hans ukuelige Vilje og sunde Konstitution bragte ham over Sygdommen.

Krigen og Besættelsen var for Wald. Jensen et forfærdende Slag mod hans patriotiske Sindelag.

Lige fra hin 9. April og til sin Dødsdag kunde han, følgende

sin impulsive Natur, kun med største Møje afholde sig fra at sige sin oprigtige Mening om Tyskernes ejendommelige Fortolkning af Folkerettens Grundprincipper — og det var umuligt for ham at skjule sin Foragt for „danske” Medløberes aggressive Optræden!

Efterhaanden som Situationen tilspidsedes, og Nedskydninger m. m. af sagesløse Danske blev næsten daglige Foreteelser, fik W. J. ogsaa direkte Kærligheden at føle, bl. a. ved gentagne Rudeknusninger i Butikken Strandvej 98, hvorved mange gode og haardt tiltrængte Varer ødelagdes.

Da han tilmed modtog hyppige Truselbreve, blev hans store Vennekreds urolig for, hvad der kunde tilstøde ham, hvorfor han indtrængende opfordredes til at „gaa under Jorden”, men desværre forgæves, fordi han ikke kunde tænke sig at forlade sin Familie for at hytte sit eget Skind — og desuden vilde han være med sine Venner midt i Kampen for Retten.

Alligevel kom det som et Lynnedslag, da det Tirsdag Eftermiddag den 25. Juli 1944 rygtedes i Hellerup, at Wald. Jensen var blevet nedskudt i sin Butik af Tyskernes betalte Haandlangere.

Der blev saa underlig tyst paa Strandvejen; det var, som om Tiden stod helt stille, som om noget ufatteligt var hændt; alle havde Følelse af at have mistet noget, der angik hver eneste Hellerupborger.

Som en Løbeild spredtes Rygtet om det bestialske og meningsløse Mord paa Wald. Jensen.

En Bølge af Harme og Afsky rejste sig overalt i Kommunen, og fra alle Sider strømmede Deltagelse og Medfølelse mod det saa haardt ramte Hjem.

Begravelsen fandt Sted den 4. August 1944; alle Butikker lukkede, trods Forbud fra „Værnemagten”.

I Tusindvis fulgte Venner og Kolleger i Ligtoget fra Hellerup Kirke, som langt fra kunde rumme alle dem, der deltog i Sørgehøjtideligheden; mange var til Stede for blot at trodse og vise deres Afsky for „Beskytterne” og deres Haandlangere.

I Hellerup Handelsforenings Forhandlingsprotokol er indsat et Mindeblad med Wald. Jensens Data.

I Urtekræmmerforeningens Festsal, hvor Wald. Jensen saa ofte samledes med „de Gamle fra Stiftelsen”, er opsat en Mindeplade.

Paa Hellerup Kirkegaard har hans mange Venner ladet rejse et smukt Mindesmærke paa Gravstedet.

Alt dette vil til sene Tider fortælle om den stærke og rige Personlighed: Amdraadsmedlem, Købmand Wald. Jensen.

Hans Liv og Færden i Gjentofte Kommune, hans Ildhu og gode Eksempel vil bestandig være en Spore for os, som blev tilbage til fortsat Arbejde i hans Aand.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'T. Jensen'. The signature is written in a cursive style with a horizontal line crossing through the middle of the letters.

Ernst Kaper.

Ti Aar efter Afslutningen af vor sidste ulykkelige Krig, der førte til, at Slesvig gik tabt for Danmark, blev Ernst Kaper født i Kongens København den 14. Juni 1874 i et godt dansk Embedsmandshjem.

Faderen, Overlærer ved Metropolitanskolen Johannes Kaper bedst kendt for sine tyske Lærebøger og Leksika — var en fordreven Slesviger, der — født i den frisiske Marsk i Lindholm 1838 — paa Grund af sit danske Sindelag med korteste Varsel i 1864 maatte forlade sin Stilling som Adjunkt i Flensborg og sin dødsyge første Hustru for over Hals og Hoved at rejse Nord paa.

Moderen, Mariane Kaper, var født Branner. Præstedatter fra Slagelse; hendes Moder var af den kendte Feilbergske Slægt. Gennem alt, hvad Ernst Kaper har sagt og skrevet gaar som en rød Traad hans faste Rod i et dansk Mellemstandshjem med Værdsættelse af aandelige Interesser, idet man dengang særlig inden for akademiske Kredse følte Tidens Dannelsesforpligtelser og dadlede overdreven Nydelse af materielle Goder.

Baade Fader og Farfader var Skolefolk med Liv og Sjæl —

intet Under, at det derfor specielt var Skoleuddannelsen, der vandt Hovedinteressen ogsaa hos den tredie Generation.

Hjemmets nationale Grundtone var stærk og ægte og kom til at præge Ernst Kapers Liv og Virke til hans sidste Stund.

Han blev Student fra Metropolitanskolen i 1892, cand. mag. i 1898 og Dr. phil. i 1908 — samme Aar han modtog sin Udnævnelse som Rektor ved Ordrup Gymnasium. Forud herfor gik lykkelige Arbejdsaar som Lærer ved Frederiksberg Latin- og Realskole, Henrik Madsens Skole og navnlig ved Metropolitan-skolen, hvor han fortsatte i Faderens Fodspor.

Han levede et smukt Familieliv; den første Hustru Erna, f. Petersen, der døde under den spanske Syge i 1917, hentede han fra Ordrup, medens den anden Hustru Elisabeth, født Brock, der var hans trofaste Livsledsagerske under de ofte bevægede og anstrengende Arbejdsaar i Hovedstadens Tjeneste, overlever ham.

Professor H. C. Frederiksen havde skabt den store Fællesskole i Ordrup — ved den grønne Skov — og udbygget den med blændende Dygtighed ud fra sine Idealer om „den personlige Skole”.

Kaper satte sig til Maal at bevare Skolens Særpræg i det Omfang, i hvilket han kunde gøre det i personlig Sandhed. I Samarbejde med Skolens dygtige Lærerstab vilde han, som han udtrykte det ved Overtagelsen, „forene Skolens Frihedstraditioner med en fast Plan i Arbejdet og god Orden blandt Eleverne”.

Kaper kom hurtigt i gensidigt godt og tillidsfuldt Forhold til Lærerpersonalet, der talte mange fremragende Lærere og Lærerinder, hvoriblandt Inspektrixen Frk. Kirstine Sørensen (nu Fru Grønbæk), der varetog, hvad der særlig angik Pigebørnene, og i øvrigt med sin fremragende Sans for Tal tog sig af den meget krævende Regnskabsførelse, Inspektør Peter Langballe, Kapers personlige Ven fra Ungdommens Aar, kendt for sine sjældne Evner som Lærer i Historie, Kunsthistorie og Fransk, og en lang Række andre Lærere — alle hidkaldte af „Friser”s Iver for at skabe sig gode Medarbejdere. — Her skal ikke nævnes flere Navne, da en Forbigaaelse eller Forglemmelse i saa Fald vilde kunne føles som en Uretfærdighed — kun maa det omtales, at Tvillingparret Frisers Sønner Holger og Paul Frederiksen i høj Grad ejede Børnenes Kærlighed og Fortrolighed.

I de Aar, hvori Dr. Kaper var Ordrup Gymnasiums Rektor, var det dog hans rige Personlighed, der helt igennem prægede Skolens Arbejde.

Som Skolens Leder var han særdeles myndig og retfærdig. Skolens daglige Liv fik hurtig Karakter efter hans klare, pædagogiske Principper — hans Energi og Humør. Hver Morgen begyndte Undervisningen med fælles Morgensange i Festsalen. Selv stod han paa Katederet og sang for med sin mægtige Røst; det tør siges, at dette virkede inciterende paa hele Forsamlingen. De mindste Elever stod de første Gange, de var ude for denne Oplevelse, med vidt opspændte Munde og Øjne — noget lignende havde de aldrig forestillet sig — men inden ret længe sang ogsaa de smaa med, saa godt de formaaede.

Først sang vi en Salme, dernæst kom som Regel en kort Formaning om et eller andet Ordensproblem, eller vi fik en eller anden velfortjent „Omgang” og dernæst som Optakt til Dagens almindelige Gerning en Fædrelandssang med Fynd og Klem.

Kaper var overalt — og i et imponerende Tempo; efter Fri-kvartererne rørtes et vældigt Liv paa Gange og Trapper som paa enhver Skole — men her gik ingen Tid spildt — hvis man ikke hurtigt var paa sin Plads i Klassen var Kaper der, som et Lyn slog han ned med sin gennemtrængende Stemme: „Har I Tid?” — „Hvad kalder I dette Fag?” o. s. v. Liv og Humør og Arbejdstempo frem for alt. — Det var hans Sag, at det skulde klappe; baade Lærerpersonalet og Eleverne stod i egentlig Forstand under hans Aarvaagenhed. En mere samvittighedsfuld og levende Skoleleder, tror jeg ikke, man kan tænke sig. Alt i Skolens Liv tog han personlig Del i med en Energiudfoldelse, som smittede baade unge og ældre. Paa Skolen fik mange unge Lærerkrafter deres praktiske Uddannelse under effektiv Kontrol og Vejledning; men Kapers Besøg gjaldt ikke blot disse Aspiranters Timer — men ogsaa hos de ældre Lærerkrafter faldt han ofte ind i Klassen og overværede Undervisningen til Glæde og Udbytte for alle Parter, for han tog straks Del i Overhøringen, og med sin friske Impuls kom der Humør i Foretagendet. Han kunde som ingen anden splitte en trist Stemning og i Stedet skabe en virkelig Tone af Aand og Liv i baade Spørgsmaal og Svar.

I Forbindelse med Morgensangen og ved alle Højtider og

Begivenheder, naar hele Skolen var samlet i Festsalen — og Kaper rigtig var i sit Es — benyttede han altid Anledningen til at paavirke os i den efter hans Opfattelse rigtige Retning. Ved saadanne Lejligheder talte han til vore bedste Følelser om vort Ansvar overfor Gud og vort Fædreland — over for Far og Mor og om Norden og vore sønderjydske Brødre. Hans Kærlighed til vort Land gav sig ved disse Anledninger de smukkeste Udslag i hans Taler, de var altid opbyggede klart og logisk, men vi følte, at Hjernen og Hjertet var i fuld Harmoni. Aldrig lagde han Skjul paa, at vi maatte være beredt paa til enhver Tid at bringe vort Offer — vort Liv, om det var fornødent — for vort Land og dets Frihed. Han elskede vort Modersmaal — og i blomstrende Vendinger priste han Sproget, fremhævede dets Ejendommeligheder og belærte os om dets Udvikling. Meget hyppigt havde vi Foredrag og Oplæsning af vore mest fremragende Kunstnere og Videnskabsmænd. Blandt de hyppigste Gæster husker jeg Professor Vilh. Andersen. Vi levede med i alt, hvad der foregik omkring os. Dagens Begivenheder baade her i Landet og uden for Grænserne fik vi forklaret, og Øjnene blev tidligt opladte for alt, hvad han mente var af Værdi for Ungdommen. Vi deltog selvfølgelig ogsaa i Sportsstævner med fremmede Skoler — vor Kappelyst blev ægget — ja, vi var paa Fodboldrejse til Norge — en storslaaet Oplevelse, der førte til mange Kammeratskaber med norske jævnaldrende. Næste Aar besøgte Nordmændene os paa samme Vis med Indkvartering i Hjemmene — og med Festligheder paa Skolen og med Kaper som en straalende fornøjelig Vært fuld af Charme og sprudlende af Vid.

Som Lærer i Tysk og Oldtidskundskab var han simpelt hen uforlignelig. Vi glædede os til hans Timer hver eneste Gang, og vi forberedte os med en Iver og Alvor, som var det et Vel-færdsanliggende. Kaper kom rask ind i Klassen, og vi kunde se og føle, at ogsaa han glædede sig til hver Lektion; der var Alvor over Eksaminationerne i Grammatik og Taleøvelser — men Litteraturhistorien med Gennemgangen af de klassiske Mesterværker, det var desuden en Fest og en Oplevelse, som jeg tør sige, vi alle mindes med Tak og Glæde. — Han anbragte sig aldrig paa Katederet men paa en af Bænkene blandt os — og det var netop hans Kunst, at han forstod fuldkomment at sætte sig tilbage til vort ungdommelige Standpunkt, og først

ud fra dette klarlagde han Stoffet og Problemerne, og saa tilføjede han en Række gennemarbejdede Kommentarer ud fra sin specielle Viden og den ældres Erfaringer. Hans Gennemgang af Goethes Liv og af Faust var afgjort min største Oplevelse i Skoletiden. Det skal indrømmes, at der ogsaa blev talt meget Dansk i de Timer, men det var en Berigelse at følge hans Undervisning her, hvor Stoffet gav ham Lejlighed til rigtig at bringe sine pædagogiske Evner i Anvendelse — han gjorde det, og vi lyttede anspændte og syntes saa selv, at vi blev „verdenskloge” og erfarne paa en lang Række Omraader, som før var os fremmede.

Fra „Friser”s Periode havde Skolen altid haft nær Tilknytning til Forældrekredse. Ikke blot ved Morgensangen var der altid mange Mødre, der gerne deltog i den lille festlige Optakt til Dagen, naar de havde fulgt Poderne til Skolen. Deres Nærværelse dæmpede paa ingen Maade Kapers Formaninger, hvis han fandt, at der var Anledning til at rulle sig rigtigt ud. — Der var ligeledes altid en stor voksen Tilhørerkreds til Lektor Langballes beaandede Foredrag om Kunst; disse foregik en Gang om Ugen for de større Klasser.

Det er vel nok nogen Overdrivelse at sige, at Dr. Kaper regnede Lærerpersonalet og Forældrene for Skolens egentlige ældste Klasse. Men helt forkert er det heller ikke. Der blev holdt mange interessante Forældremøder. Især var det gennem de omfattende Aarsskrifter, at han søgte at delagtiggøre Forældrekredsen i sine pædagogiske Erfaringer, og bevidst anstrengte han sig for at belære Hjemmene baade om det ene og det andet af Betydning for Elevernes Opdragelse.

Kaper tog meget energisk Del i Aamtsraadsarbejdet i Tiden 1916—17. Han havde allerede da gennem en lang Aarrække haft Føling med det offentlige Liv i Gjentofte Kommune. En af hans allermest betroede Medarbejdere, Inspektrice Frk. Kirstine Sørensen, udførte gennem flere Aar et fra alle Sider paa skønnet Arbejde som Medlem af Sogneraadet. Det er en given Ting, at Kaper ogsaa ad denne Vej søgte „at følge med” det, der skete paa Raadhuset, for saa vidt det angik Skolens Sag.

For enhver, der kendte Ernst Kaper, var det fuldkommen givet, at vilde han deltage i det politiske Liv, maatte det være i Tilknytning til de Konservative. Vel var hans Bestræbelser for at højne Lærerstandens økonomiske Kaar i Ungdommens Dage

holdt i Vendinger og gennemført i et Tempo — med Fremsættelse af Krav efter Krav — som tydede paa næsten revolutionære Tilbøjeligheder; men for ham var og blev det nationale Hovedsagen, og dette fandt han bedst varetaget gennem det konservative Partis Program i Forsvarsspørgsmaalet. Kaper følte sig ligeledes tiltalt af den Sætning, at Fremskridt altid skulde hvile paa den allerede skete Udvikling, og det var fuldkomment i Overensstemmelse med hans eget Væsens sande Natur at støtte Partiets Krav paa en gennemført Sparsommelighed i den offentlige Husholdning. Partigænger i Ordets egentligste Forstand blev han imidlertid ikke. Han var vel, naar alt kommer til alt, Demokrat — fremfor noget andet — en overbevist Tilhænger af Folkestyret som en nødvendig Grundpille for Samfundets Opbygning.

Kaper følte sig personligt frigjort af Partiet og lagde ikke Skjul paa, at han ikke agtede at gaa paa Akkord med sin Samvittighed; langt hellere vilde han om paakrævet vende det politiske Liv Ryggen for bestandig.

Det vakte Røre i Ordrup, da Kaper med sit voldsomme Temperament tog sig for regelmæssigt at gribe aktivt ind i Debatten i Kommunalforeningerne og paa de offentlige Vælgermøder. Han nød selv at tage en rask Tørn; han sluttede sig som konservativ til den Borgerlige Fælles-Liste C. og kæmpede bravt. I Debatten var han ilter og rap i Repliken. — Skolemanden fornægtede sig aldrig — han vilde helst regere og styre det hele, som han var vant til, og han mødte med en Feltherremine, som ikke var helt almindelig i de Dage, og som hurtigt skabte ham Tilnavnet „den lille Napoleon”, hvilket morede Doktoren i højeste Grad.

I 1910 stod der et drabeligt Slag i Ordrup Kommunalforening, i hvis Bestyrelse Kaper nu havde Sæde, om Damernes Adgang til at blive Medlemmer. Bølgerne gik højt. Kaper førte an i Striden for det „svage Køn” og førte dettes Krav igennem til Sejr. Modstanderne, ledet af selve Formanden, Fabrikant Johs. Hansen, blev rasende og forlod den Generalforsamling, hvor Dysten stod; derefter blev Kaper valgt til Formand — og forblev paa denne Post med en enkelt Afbrydelse, indtil han i Aaret 1917 flyttede til Hovedstaden som nyvalgt Borgmester.

Da han trak sig tilbage i 1917, blev han personligt fejret og hyldet af sine trofaste „Generaler” og Kampfæller.

Under Vælgermøderne og i Tiderne omkring disse var Tonen blandt de gæve Ordrupere mildest talt jævn og bramfri. En Aften mødte en af de braveste Kampfæller, en kæmpestor Haandværksmester, Kaper paa Jernbanestien med følgende Bemærkning: „Hvad vilde De nu sige, lille Doktor, hvis jeg tilbød Dem et Par flade Øretæver?” „Jeg tror, jeg vilde falde paa mine ynkelige Knæ og be' om Forladelse”. Kæmpen smilede: „Guj, sikken en lille Fejert. De har jo ikke gjort mig noget”.

Efter Kommunevalgene i 1913, hvor det ikke var lykkedes „Splittelseslisten” at faa noget Mandat, jubilerede Liste C.-Folk i „Palmehaven”, medens Fjenden holdt til i Jernbanepavillonen lige overfor. Den samme store Haandværksmester var Liste C.s svorne Mand, naar det gjaldt. Han forsvandt Valgafteften en Stund og kom tilbage med følgende drastiske Beretning: „Jeg var lige ovre — for at se paa Liget”. Vennerne spurgte, hvordan det gik ham paa Visitten. „Gik”, svarede han, „jeg stod bare i Døraabningen og gloede paa dem, saa raabte de op, at jeg skulde gaa og ta' og forsvinde, — men jeg bare saa paa den lille Flok og sagde ganske bestemt til dem — jeg gad sgu se dem, som at der kan flytte mig — og saa skyndte jeg mig ganske langsomt tilbage til Jer”.

Ved et andet Møde forud for et Valg var de politiske Bølger ligeledes oprørte, og det kneb stærkt for Kaper at komme til Orde. Der var Larm og Tilraab indtil en udmærket Slibemester fra Raadvad knivskarpt trængte gennem Larmen med følgende kategoriske Opfordring til Kammeraterne: „Kaper, han er god nok, hold saa Kæft”, — og saa blev der omgaaende absolut Stillehed, og i Løbet af faa Minutter havde Kaper Tag i hele Forsamlingen.

I Amtsraadet fulgte Kaper naturligvis først og fremmest alle Skolesagerne med varmeste Interesse, men dernæst havde enhver Gentske-Opgave i ham en trofast Forkæmper; han havde en levende Sans for at bevare Resterne af den store Landkommunes Idyl — og slog f. Eks. med Held et Slag for at bevare Strandvejens skønne Træer ud for Charlottenlund Skov.

En Dag først i Pinseferien i 1917, da Dr. Kaper var travlt beskæftiget med at save Brænde i sin Have, blev han kaldt til Telefonen og kom betaget tilbage og betroede Familien, at det

lod til, at man havde tænkt sig at kalde ham til København som Skoleborgmester, og 8 Dage efter var han — efter forudgaaende Forhandlinger med nogle Medlemmer af „den borgerlige Gruppe” — Kandidat til den ene af de to Borgmesterposter, (som Gruppen efter den nyvedtagne Forfatning — hvorefter Magistratsmedlemmerne skulde vælges efter Forholdstalsmaaden — kunde besætte.

Valget fandt Sted den 7. Juni 1917, men Kaper havde forbeholdt sig først at tiltræde efter Sommerferien; han ønskede at føre Skoleaaret igennem i Ordrup, og at forlade Gymnasiet med Maner efter at alt var tilrettelagt til Efterfølgeren. Efter hans Forslag blev Skoleinspektør Otto Madsen Rektor.

Ved sin Afgang fra Skolen blev han fejret og takket med stor Hjertelighed — der var i Afskeden en virkelig følt gensidig Vemod. Elever, Forældre og Børn følte, at Dr. Kaper vilde efterlade et personligt Savn.

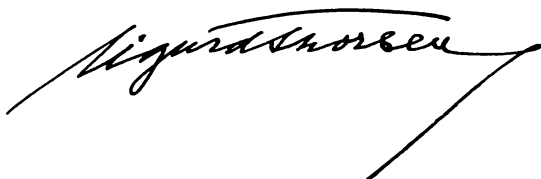
I sit Farvel til Skolen udtalte han foruden sin Tak bl. a. følgende:

„Den 6. Juli er der gaaet ni Aar, siden Professor Frederiksen dybt bevæget lagde Skolens Styrelse i min Haand, efter at den ved hans Svigersøn og Medbestyrer, Christian Branners Død var blevet for tung for ham i hans høje Alder. Som jeg lovede ham, har jeg søgt at værne om de ejendommelige Traditioner, jeg tog i Arv efter ham og Branner, og som var mig kære fra den Tid, da jeg som ganske ung var Lærer ved Skolen. Forholdenes Udvikling har medført, at det blev en Hovedsag for mig at tilpasse dem efter nye og større Krav. De ni Aar har været strenge Arbejdsaar og har rummet en rig Lykke for mig. Jeg er glad og stolt ved til min Efterfølger at kunne overgive Skolen, med dobbelt Elevantal, som Landets største Gymnasieskole med en stor, ny, moderne Skolebygning, med en Lærerkreds, hvis Dygtighed og ideale Sindelag er ubestridelig, og indenfor hvilken Samarbejdet og Venskabet intet Øjeblik har glippet, og med en Elevskare, der er vant til Arbejdskrav, men af hvilken jeg dog ikke ved en eneste, der staar uvillig overfor Skolen, men mange, der holder af den, og med en Forældre-kreds, der i mørke som lyse Tider uden at lade sig rokke har fulgt Skolens Gerning og deltaget i dens Liv med den varmeste Interesse. Og endelig synes det nu at lysne paa det mørkeste Punkt, da Gjentofte Sogneraad har stillet i Udsigt at træde til

paa det økonomiske Omraade uden dog at ville kvæle det rige Liv, der til daglig og ved Fest rører sig indenfor Skolens Mure".

I Københavns Kommune kom Kaper til at præge det offentlige Liv gennem omtrent 25 Aar indtil han i Sommeren 1940 døde, faa Maaneder efter Danmarks Besættelse.

I de senere Aar kom han Gang paa Gang tilbage til, hvad de lykkelige Arbejdsaar i Gjentofte Kommune havde betydet for ham. Han blev ved med at føle sig knyttet til Ordrup og hviler efter sit udtrykkelige Ønske nu paa Gjentofte Kirkegaard.

A handwritten signature in black ink, reading "Sigurd Thorsen". The signature is written in a cursive style with a long horizontal stroke extending to the right.

Bankbestyrer Th. Krüger

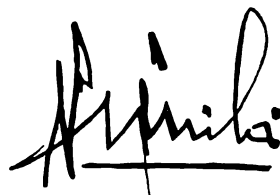
var Medlem af Gjentofte Sogneraad i Aarene 1893—1906, hvoraf de sidste 6 Aar som Sogneraadets Formand, idet han i 1900 afløste Etatsraad Niels Andersen paa denne Post.

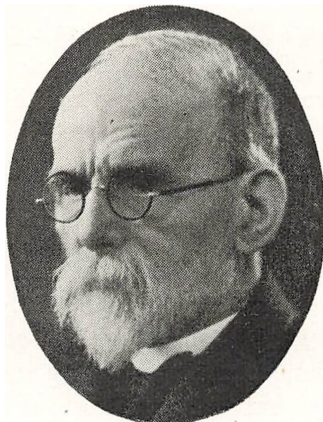
Krüger var uddannet som Forretningsmand her i Landet og i England, og han drev i over 20 Aar Virksomhed som Gros-serer i København. Men i 1902 blev han ansat som Bestyrer af Københavns Laane- og Discontobank's Afdeling i Hellerup, og han, der forud var bosiddende i Hellerup, blev herved yderligere knyttet til Gjentofte Kommune.

Krüger's Hverv som Sogneraadetsformand faldt i Begyndelsen af den vanskelige Overgangstid, hvor Gjentofte Kommune udviklede sig fra en Landkommune til en tætbebygget Hovedstads-Nabokommune, og hvor Formandshvervet derfor var byrdefuldt. Men Krüger viste stor Pligtopfyldelse og ofrede al sin Tid og alle sine Kræfter paa at udfylde sin Formandspost paa bedste Maade, og det er betegnende, at han i sin korte Formandsperiode bl. a. indviede Raadhuset i Charlottenlund 1903, Hellerup Kommuneskole i 1904, og Gjentofte Kommuneskole i 1905. Yderligere gennemførte Krüger en gennemgribende Omordning af Kommunens administrative Forhold.

Efter sin Tilbagetræden fra Sogneraadet i 1906 viste Krüger uforandret Interesse og Offervilje overfor Gjentofte Kommune, og han var saaledes Formand for Hellerup Værgeraad indtil 1918, Formand for Hellerup Børneasyl til 1922, Medlem af Bygningskommissionen ligeledes indtil 1922 og i en Række Aar Medlem af Skatteraadet.

Krüger var født den 21. Juli 1864 og afgik ved Døden den 6. September 1923.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Krüger', written in a cursive style with a horizontal line underneath.

H. O. Lange.

H. O. Lange boede i Villaen Nr. 25 paa Jahnsensvej i Gjentofte, og han var Overbibliotekar ved Det kgl. Bibliotek i København. Han hørte altsaa til den Del af Kommunens Beboere, som blandt de „rigtige” Borgere omtales som „dem, der sover herude”. Underforstaaet er, at dem kan man ikke regne med, naar der er Tale om kommunale Interesser, og der er jo noget om det, for det kan ikke nægtes, at nogle sover herude baade i bogstavelig Forstand og i den Betydning, at alle deres Interesser er knyttet til København, medens Gjentofte Kommune og dens særlige Anliggender er dem ligegyldige.

Nogle — men H. O. Lange hørte ikke til dem. Han sov ikke fra sit videnskabelige Arbejde og ikke fra sin Gerning som Leder af Det kgl. Bibliotek, men fik dog Tid til at tage virksom Del i vort kommunale Liv.

Hans Ostenfeldt Lange fødtes 13. Oktober 1863 i et Købmandshjem i Aarhus, blev Student 1881 og tog Aaret efter Filosofikum. 1883 blev han Assistent ved Universitetsbiblioteket, hvorfra han i 1886 gik over til Det kgl. Bibliotek. Hans videnskabelige Interesser var Religionshistorie og Ægyptologi, og paa disse Omraader drev han det vidt; men sit Biblioteksarbejde

gjorde han med saa stor Dygtighed, praktisk Sans og overlegen Forstaaelse, at han allerede i 1901 fik den betroede Stilling som Leder af Det kgl. Bibliotek. Dettets nuværende Bygning var dengang under Opførelse, og den nye Overbibliotekar, som havde adskilligt at rette ved Planen, greb kraftigt ind. Det viste sig nemlig, at hans store Indsigt og brændende Iver for sit Fag var parret med stor Overtalelsesevne og Smidighed i Forhandlingerne med Rigsdagens Medlemmer.

Det er et karakteristisk Træk hos ham, at da Bygge- og Flytningsarbejdet omsider i 1906 var naaet til Indvielsesstadiet, slog han til Lyd for Udviklingen af et godt Folkebibliotek i København. Det var ikke blot af den praktiske Grund at faa Det kgl. Bibliotek aflastet for en stor Del af dets Udlaansvirksomhed, men mest fordi H. O. Lange forudsaa en stor Stigning i Efterspørgslen efter den forholdsvis lettilgængelige Faglitteratur. Han skønnede, at der var et Læsebehov af en saadan Størrelse, at det kun kunde tilfredsstilles ved Hjælp af Folkebiblioteker, der var velforsynede ikke blot med Skønlitteratur, men ogsaa og navnlig med populærvidenskabelige Bøger og saadanne faglige Værker, som kunde forstaaes af de fleste Fagfolk inden for hver sit Omraade. Og hans Skøn viste sig at være rigtigt.

I disse Aar blev der slaaet til Lyd for at faa vore smaa Folkebogsamlinger, der nærmest var beregnet for Fattigfolk, omdannet efter amerikansk og engelsk Mønster til rigtige Biblioteker, som kunde tilfredsstillende hele Almenhedens Behov.

Sjælen i disse Bestræbelser var Adjunkt A. S. Steenberg, som blev udnævnt til Professor og sat i Spidsen for en Bogsamlingskomité, der skulde fremme Sagen og forvalte Statens Tilskud til den. Steenberg bosatte sig her i Kommunen og fik Kontor i København, og det var naturligt, at han og H. O. Lange snart fandt hinanden i et interesseret Samarbejde. Steenberg gik ud fra det bestaaende og arbejdede for en Forbedring i forsigtige Skridt, H. O. Lange havde de store Planer og Mod og Evne til at fremsætte dem, hvilket bl. a. skete ved Landsudstillingen i Aarhus 1909, hvor Lange fremsatte sin Utopi om et fuldt udviklet dansk Biblioteksvæsen, fast sammmentømret til en Helhed fra Rod til Top, fra Landsbybiblioteket over Købstæderne til de store videnskabelige og faglige Biblioteker i Hovedstaden.

Saaledes stod Sagerne en Dag i Sommeren 1917, da Steen-

berg sad i sit Kontor sammen med sin Assistent Th. Døssing og en Lærer fra Ordrup og betragtede et Bibliotekskort over Danmark. Det lignede en Ørk med meget faa og smaa Oaser, og Steenberg beklagede, at den Kommune, hvor han selv boede, endnu hørte til de uopdyrkede Vidder. Han mente, at der manglede Grobund; men de to andre mente, at den lod sig opdyrke, naar den rigtige Mand kom til.

Døssing vidste ogsaa, hvor den rigtige Mand var at finde. Et Par Dage efter fik Steenberg og nævnte Lærer Indbydelse til et Møde paa Jahnsensvej for sammen med H. O. Lange at overveje Situationen. Der var forøvrigt ikke meget at overveje; for H. O. Lange havde sin Plan færdig, og den blev straks sat i Værk.

Det gjaldt først om at paavise, at der virkelig var Trang til og Ønske om et offentligt Bibliotek af en helt anden Type end de kummerlige Folke- og Børnebogsamlinger, som fandtes paa Skolerne. Hvad der i dem eksisterede af oplysende Bøger, var billige, tilfældigt valgte og for største Delen forældede Ting, og Skønlitteraturen var pjaltet, i Godtkøbsbind med Nummer-sedler paa og utrolig snavset. Udlaansarbejdet foregik i en Time eller to ugentlig (det var meget rigelig Tid i Forhold til Søgningen) og besørgedes gratis af Lærere, der vel gerne vilde udrette noget, men dels savnede Pengemidler dertil, dels mente de vel, at „det skulde nu saadan være”.

En af dem fortæller, at hans Bogsamling en Dag fik Besøg af en anset Jurist, som efter at have set sig om sagde: „De er vel klar over, at dette er ikke noget Bibliotek for mig?” „Det er jeg”, sagde Læreren, „men Overbibliotekaren ved Det kgl. Bibliotek tænker paa at lave et Bibliotek, som ogsaa bliver noget for Dem”.

H. O. Lange forfattede en Opfordring til at danne en Biblioteksforening, hvis Tilslutning skulde vise, at der i alle Kredse i Kommunen næredes Ønske om et godt offentligt Bibliotek. Denne Opfordring blev baaret rundt til en Række fremstaaende Borgere og underskrevet af dem alle, idet de samtidig tegnede sig for et aarligt Kontingent til Foreningen. En af dem, Grosse-rer A. Peschcke Kødte, gav straks 1000 Kr.

Da der var samlet et passende Antal Underskrifter, indkaldtes der til et offentligt Møde i Palmehaven, hvor H. O. Lange d. 22. Nov. 1917 holdt et Foredrag om, hvad dansk Biblioteks-

væsen var, og hvad det kunde blive, ogsaa og navnlig i Gjentofte Kommune. Lange havde enestaaende oratoriske Evner. Med klangfuld Stemme formede han i det skønneste Sprog Sætning efter Sætning, hvori der ikke var eet Ord for lidt og ikke eet Ord for meget. Der kom ingen Indvendinger, alle tilstedeværende meldte sig ind i Foreningen, og Professor Steenberg blev dens Formand.

Saa langt var alt godt, Stemningen i Befolkningen var i Orden; men Foreningens Ledelse, hvori H. O. Lange trods sin Beskedenhed maatte være med, indsaa, at det afgørende Skridt endnu ikke var taget: Kommunalbestyrelsen maatte gøres interesseret i Sagen. Heldigvis havde Skoleudvalgets Formand, Skoleinspektør, senere Rektor Aage Næsted, fra første Færd været forstaaende og velvillig, og han lod det ikke blive ved nogle venlige Ord. En Dag ringede han til Foreningens Sekretær og bad denne levere en Fremstilling og Vurdering af Folkebogsamlingernes Virksomhed og en Plan for en fremtidig Ordning. „Det maa desværre blive ret langt“, sagde Sekretæren forsigtigt, „nogle Foliosider —“. „Ja, saa maa det blive nogle Foliosider“, lød det sindige Svar.

H. O. Lange blev Fyr og Flamme: „Vi maa have en Ordning, der svarer til Københavns, et Hovedbibliotek med Filialer, dels Kredsbiblioteker med Læsesale, dels Udlaansstationer, fordelt paa passende Steder i Kommunen, fornødent Personale og moderne Metoder“. Planen blev udarbejdet, og Rektor Næsted forelagde den i Kommunalbestyrelsen, som den 28. Maj 1918 vedtog den enstemmigt.

I en senere Nekrolog over H. O. Lange hedder det: „hans Studerekammers Syner blev til Profetier“. De blev for Biblioteksvæsenets Vedkommende ogsaa til Virkelighed, ikke alene paa vort forholdsvis lille Omraade, men over hele Landet, hvor den Centralbiblioteksordning, som Lange i 1909 offentligt fremsatte Planen til, nu forlængst er gennemført.

Det var naturligt, at H. O. Lange, som fra 1901 havde siddet i Bestyrelsen for Københavns Kommunebiblioteker, ogsaa fik Sæde i Biblioteksbestyrelsen her. Paa sin stilfærdige Maade gav han Raad i mange praktiske Ting: Boganskaffelser fra Antikvarierne, Regnskab og Statistik, den successive Inddragning af de gamle Udlaanssteder og Indretning af nye Filialer. Bedst husker maaske det dengang ret faatallige Bibliotekspersonale den

Dag, da han mødtes med dem i det nyindrettede Gjentofte Kredsbibliotek paa Kongelysvej 2 og talte til dem om Bibliotekarens Kald og Opgaver. Det følte som en Indvielse, idet han pegede paa Idealerne og opstillede Maal, som der med alle Evner skulde stræbes efter. En og anden ældre Bibliotekar, som nu vejleder en yngre Slægt, griber undertiden sig selv i Ønsket om, at der igen maatte komme en Mand med Langes Evne til at gøre Biblioteksarbejdet til et Kald.

I Langes senere Aar blev det videnskabelige Arbejde det vigtigste for ham. 1924 opgav han sin Stilling ved Det kgl. Bibliotek og var derefter Lektor ved Universitetet indtil 1937. Allerede i 1918 blev han Æresdoktor ved Lunds Universitet; men al anden Hyldest afviste han bestemt. Popularitet var ham imod, og han viste det saa tydeligt, at nogle følte sig stødt derved. Nogle fandt ogsaa, at en Mand i hans Stilling mistede Anseelse, fordi han kunde finde paa at optræde som Lægprædikant. Men sligt hænder jo, og for H. O. Lange betød Samvittigheden mere end Hobens Omsorg for Bibliotekschefens Værdighed.

Han udtraadte af Biblioteksbestyrelsen 1934 og døde 15. Januar 1943. Hans Arbejde for vor Kommune var skelsættende, og naar Gjentofte Kommunebiblioteks Historie engang skal skrives, maa den begynde med Navnet H. O. Lange.

Februar 1948.

J. H. Landt

N. S. Lorentzen.

I en Nekrolog, som Kredslæge J. Lemche skrev ved Dyrslæge N. S. Lorentzens Død i 1928, staar der, at Lorentzen „var en af de elskværdigske, flittigste og beskedneste Personligheder i Gjentofte Kommune”, og de, der har kendt ham, vil ikke finde nogen Overdrivelse deri.

Niels Sofus Lorentzen fødtes 1861 i Taarbæk, hvor hans Far var Vognmand. Paa mødrene Side stammede han fra Slægten Niels Nielsen, som i flere Led ejede Bjerregaard, og da han som Barn ofte besøgte sin Mormor der, følte han sig næsten lige saa meget hjemme i Gjentofte som i Taarbæk. Hen havde ingen Lyst til at blive Vognmand og fik derfor Lov til at læse til Dyrslæge. Indtil 1887 praktiserede han i Taarbæk, men fik saa Plads som Militærdyrslæge med Bolig paa Jægersborg Kaserne. Gagen var lille; men Arbejdet var heller ikke stort, saa han fik Tid til at oparbejde en god Privatpraksis og derved Raad til at gifte sig. Hans Hustru var Datter af Gaardejer P. Petersen paa Damgaarden i Ordrup. I 1891, da Det danske Travselskab blev stiftet, fik han Praksis som Dyrslæge paa Charlottenlund Travbane. Trænerne var vant til selv at behandle Hestenes Sygdomme og mødte ham med Skepsis; men den muntre og vennesæle unge Dyrslæge kom straks godt ud af det med dem og vandt ved nogle heldige Kure deres Tillid.

Levende interesseret i sin Gerning, som han var, fik han etableret en privat Kødkontrol, saa Slagterne kunde reklamere med Dyr lægegaranti for sunde Varer, og det faldt derfor af sig selv, at han, da Sundhedsvedtægten blev indført i 1916, blev knyttet til den kommunale Sundhedskommission, der fik Tilsyn med Slagterier, Mejerier, Levnedsmiddelforretninger, Svinehold o. s. v. „Det Arbejde, han her har udført, kan ikke skattes højt nok”, skrev Kommissionens Formand Dam-Nielsen om ham. Paa Bernstorff kom han meget og var velset af hele Kongefamilien; men desværre naaede han ikke at fortælle noget derom i sine Erindringer.

Hvis man vil have et Indtryk af hans Personlighed og af Forholdene i Kommunen i 1870erne, faar man det bedst ved at læse hans Barndoms- og Ungdomserindringer, som efter hans Død blev trykt i Historisk-topografisk Selskabs Meddelelser Bind II, 1932. I Selskab med andre var han altid det opmuntrende Element, uudtømmelig paa Anekdoter, harmløse Historier, muntre Indfald og smaa Taskenspilkunster; men hans egentlige Interesse var den lokale Historie og Hjemstavns Forhold.

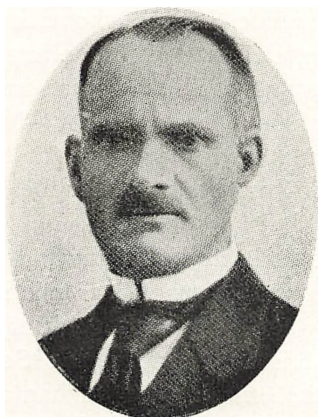
Engang foreslog han Sogneraadet at anvende 50 Kr. aarlig til Optagelse af Fotografier af de gamle Gaarde og andre karakteristiske Bygninger i Kommunen, og da Sogneraadet ikke lod sig narre til saadan Flothed, bekostede han selv Billederne og testamenterede dem til Kommunen, til Museet paa Øregaard.

Paa Øregaard, i Bibliotekets Kontor, tilbragte han fra 1921 mange Aftener sammen med en Studiekreds, hvis Emne var Kommunens Historie.

Her fandt han Interesse og Forstaaelse blandt ligesindede, og ved de hyppige Visitter, han aflagde i Bibliotekets Kontor, blev han ikke træt af at tale om det Arbejde, der blev gjort i Studiekredsen og i det historisk-topografiske Selskab, som han i 1923 blev Medstifter af. Han fik saaledes den Glæde at se sit utrættelige Pionerarbejde paa dette Omraade sætte Frugt.

Gennem mange Aar havde han uden at finde synderlig Forstaaelse dyrket sin Kærlighed til de stedlige Minder, og det er for denne Kærlighed, hans Navn længst vil blive mindet.

J. H. Landt

Jørgen Mimer.

Jørgen Mimer var født den 18. September 1873 i Faxe, hvor hans Fader var Købmand. I 1900 tog han dansk-juridisk Eksamen og blev derpaa Fuldmægtig hos Højesteretssagfører Poulsen i Aarhus, hvor han var i 2 Aar. Han kom derefter til København, blev Fuldmægtig hos Højesteretssagfører S. Høgsbro og nedsatte sig den 31. Juli 1903 som selvstændigt praktiserende Sagfører. I 1909 flyttede han til Gjentofte, hvor han snart blev en virksom Deltager i Foreningslivet, ikke mindst i Gjentofte Kommunal- og Grundejerforening, hvis Formand han var i 2 Perioder, først fra 1912—19 og senere fra 1923—26. Han gik stærkt op i dette Arbejde og udgav og redigerede fra 1916—19 det lokale Blad „Gjentofte Kommune“, der var Organ for Kommunalforeningerne. Trods gentagne Henvendelser og kraftige Opfordringer var det ikke muligt at formaa Mimer til at lade sig opstille til Kommunalbestyrelsesvalgene; først i 1925 gav han efter og lod sig indvælge, men Arbejdet bød ham ikke den Tilfredsstillelse, han selv og andre havde ventet, og allerede i 1927 nedlagde han sit Mandat.

I Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Gymnasium i Gjentofte By var Mimer meget interesseret, og det skyldtes for en stor Del

ham, at denne Tanke omsider blev gjort til Virkelighed. De mange og trange Forhandlinger mellem Stat og Kommune om Gymnasiesagen bragtes over det døde Punkt, da Gjentofte Borgerklub, i hvis Ledelse Mimer havde Sæde, i Foraaret 1924 tilbød at mageskifte den Grund ved Gjentofte Folkepark, som Klubben egentlig havde bestemt til Brug ved Opførelsen af en Foreningsbygning med Klublokaler, med en anden Grund i Gjentofte By, saafremt Grunden ved Folkeparken kunde overdrages Staten som Byggegrund for et kommende Gymnasium. To Aar senere stod Skolen færdig til at modtage sine første Elever.

I sin Kommunalbestyrelsestid var Mimer Formand for Kirkegaardsudvalget, og han deltog i denne Egenskab i en Række Studierejser forud for Anlægget af Mariebjerg Kirkegaard.

Ogsaa en Række andre Tillidshverv var betroet Mimer; han var saaledes Medlem af Værgeraadet, Medlem af Bestyrelsen for Pensionskassen for Bestyrerinder ved Smaabørnsasyler, for A/S De forenede Mineralvandsfabrikker og A/S Hellerup Klub.

I Slutningen af 1928 forlod Mimer Gjentofte og tog Ophold i København i Nærheden af sin Forretning.

Paa fremmede kunde Mimers Væsen virke mut og køligt, men den, der lærte ham nærmere at kende, opdagede efterhaanden bag hans tilknappede Form en personlig Elskværdighed og et tørt Lune. Hans store Interesse var Jagten, men ogsaa i Studiet af Svampe havde han en hobby. Det blev en Svampetur, der til sidst gav hans Helbred det Knæk, han ikke formaaede at overvinde. Da han kom hjem fra denne Udflugt, var han stærkt gennemblødt, og det medførte en Nyrelidelse, som ikke lod sig helbrede. Efter i et Par Aar at have kæmpet mod Sygdommen døde han i 1947 og blev begravet paa Vestre Kirkegaard i København.

F. Scharff

Vilhelm Nielsen.

Det var ikke sunget ved Vilhelm Nielsens vugge, at han skulde blive gaardejer i Gjentofte kommune. Han var indfødt Københavner, kommet til verden i faderens ejendom paa hjørnet af Købmagergade og Kronprinsensgade. Men der var landmandsblod i hans aarer, selv om det forholdsvis sent gjorde sig saa stærkt gældende, at han vendte „tilbage til naturen”.

Faderen, Henrik Nielsen, var en bondesøn fra landsbyen Jenslev i Rye sogn i Hornsherred. Han var kommet til København med et par bare hænder og havde lidt efter lidt skabt sig en solid virksomhed som møbelhandler. Baade han og hans hustru, Maren Truelsdatter, var, at dømme efter de portrætter, slægten ejer af dem, smukke mennesker, og dette tiltalende ydre havde sønnen Vilhelm faaet i arv.

Efter konfirmationen kom Vilhelm Nielsen i manufakturhandlerlære i Hillerød. Her lærte han sin tilkommende hustru at kende, Karen Kirstine Hansen fra gaarden „Ulriksdal” ved Fredensborg. Det skal ikke kunne siges, om det var under paa-virkning af hende eller hendes familie, at Vilhelm Nielsen sagde farvel til handelsvejen, men kort efter deres giftermaal i 1845 købte han gaarden „Vilhelmshaab” ved Jægersborgallé.

Hans tilknytning til denne egn stammede helt fra hans barndom. Faderen ejede den lille lystejeendom „Henriksminde” ved Lindegaarden i Ordrup; her tilbragte familien tiden om sommeren, og efter sit bryllup drog Vilhelm Nielsen med sin kone ind paa dette sted, indtil de kunde overtage deres egen gaard.

„Vilhelmshaab” var ikke noget straalende fremtidsperspektiv. Gaarden var i sin tid udskilt fra Bernstorff gods, og da Vilhelm Nielsen købte den, var det ved den tredie auktion, efter at man to gange tidligere forgæves havde søgt den solgt. Den var meget forsømt. Det fortælles, at Vilhelm Nielsen kort efter overtagelsen mødte en af sine bekendte, der lidet trøsterigt hilste ham med den bemærkning: „Den gaard vil ikke give dig til et par træskol!”. „Jeg haaber”, svarede han, „at den vil give et par blanke støvler”. Det blev Vilhelm Nielsen, der fik ret, men hans første tid som gaardejer blev ikke nogen dans paa roser; gennem afsavn og med stor flid og sparsommelighed klarede han og hans kone sig gennem nogle trange aar. Børneflokken voksede; det gjorde det ikke lettere. Da kom i 1862 den nye jernbane til Klampenborg ud gennem sognet, lige op til Vilhelm Niensens jorder, og dette skabte et vendepunkt.

Men inden den tid havde Vilhelm Nielsen forstaaet at bringe sig i anseelse paa egnen. Han var fra nytaar 1854 i en alder af kun 31 aar blevet indvalgt i Gjentofte sogneforstanderskab og sad her foreløbig i to valgperioder til udgangen af 1858; fra 1862 indtraadte han atter og valgtes, efter at provst Boisen fra nytaar 1864 havde nedlagt sit formandshverv, til hans efterfølger paa denne post. Det var under de besværligheder, krigen bragte ogsaa for landkommunernes ledere, ikke noget behageligt tidspunkt for overtagelsen af et tillidshverv af denne art, men ikke desto mindre lykkedes det Vilhelm Nielsen i aarene indtil 1868, da han afgik som formand, at skabe en virkelig stabilisering i kommunens økonomi.

Sogneforstanderskabet var fra 1868 efter en ny landkommunallov blevet til sogneraad. Vilhelm Nielsen vedblev fremdeles at være medlem af denne forsamling, selv om formandshvervet var gaaet over paa andre hænder. Et af de nyvalgte sogneraadsmedlemmer var rigsgreve C. W. E. Sponneck paa Heslegaard, tidligere finansminister, og det er muligt, at man ved valget af sogneraadsformand ikke har ment at kunne gaa uden om denne kapacitet.

Det arbejde, der mere end noget andet har formaaet at bevare Vilhelm Nielsens navn i Gjentofte kommunes annaler, er hans indsats for tilvejebringelsen af en havn i Skovshoved. Fra arilds tid havde skovserne fisket fra aaben strand, og selv om det hos dem alle var et varmt ønske at faa forbedret forholdene paa dette punkt, vovede de neppe at udtale det; de vidste, at de umuligt selv vilde kunne fremskaffe de midler, der krævedes. I 1860-erne havde imidlertid nogle af dem faaet den tanke, at de maaske dog kunde magte at faa bygget en stenfyldt pælebro, og de henvendte sig derpaa til Vilhelm Nielsen i haabet om, at at han kunde hjælpe dem til fra omegnens skove at faa træ paa billige vilkaar. Vilhelm Nielsen hørte interesseret paa fiskernes ønsker og spurgte dem derpaa, om det ikke vilde være bedre at tage skridtet fuldt ud og søge en rigtig havn bygget. Der var naturligvis intet, fiskerne hellere vilde, men tanken forekom dem saa umulig, at de, naar de tog udgifterne i betragtning, næsten maatte vende sig fra den i forfærdelse. Vilhelm Nielsen lovede imidlertid at tage sagen i sin haand, og det lykkedes ham hurtigt at interessere andre formaaende mænd for tanken, blandt disse etatsraad O. B. Suhr paa Sølyst, grosserer Ad. Trier og provst Boisen. Fiskerne gik med liv og lyst op i arbejdet for at skaffe kapital. De arrangerede en stor fastelavnsfest, der indbragte op imod 2000 rigsdaler, og med dette beløb i ryggen gik man i gang med at indsamle bidrag. Vilhelm Nielsen lagde for med at tegne sig for 500 rdl., etatsraad Suhr gav 1000 rdl. og sogneraadet bevilgede 500 rdl. af kommunekassen. Ogsaa fra kongehuset kom der bidrag; saaledes gav kong Christian IX 600 og grevinde Danner 100 rdl. Fiskerne tog deres tørt med de bare næver; hver arbejdsfør mand i Skovshoved skulde levere 4 favne sten og vederlagsfrit yde 14 arbejdsdage, og hen paa aaret 1869 stod havnen færdig. Den var en selvejende institution, der styredes af en havnekomité, i hvilken Vilhelm Nielsen havde sæde sammen med etatsraad Suhr og grosserer Ad. Trier.

Den tillid, fiskerne havde vist Vilhelm Nielsen, var ikke blevet skuffet, og den vedblev at bestaa, saa længe han levede. Var der fest- eller mærkedage paa „Vilhelmshaab“, var fiskerne fra Skovshoved blandt de sikre gæster.

Naar Vilhelm Nielsen havde kunnet yde et saa relativt betydeligt bidrag til Skovshoved havn, maatte det betyde, at der var

blevet til noget mere end „de blanke støvler”. Aarsagen var bygningen af jernbanen. Den første grund, der i denne forbindelse frasolgtes „Vilhelmshaab”, var til Charlottenlund station. Med jernbanen kom efterspørgslen efter villagrunde, og Vilhelm Nielsen kunde begynde en udstykning, der vel gjorde hans gaard mindre, men ham selv til en velhavende mand. En af de veje, han anlagde, kaldte han Jensløvsvej, en hyldest til slægtens vugge i landsbyen derude i Hornsherred. Ogsaa langs Jægersborgallé voksede villaerne frem, og senere overtog Vilhelm Nielsen i fællesskab med flere andre ejendommen „Ejgaardsminde”, der laa omtrent, hvor senere Charlottenlund Palmehave blev opført. Ogsaa disse arealer udstykkedes, og det er givet, at de indbragte et godt udbytte.

Vilhelm Nielsen og hans Hustru var ikke bange for med deres midler at øve godgørende virksomhed. Som et vidne om denne bestaar „Vilhelm Nielsen og Hustrus Legat for Asylerne i Ordrup” med en kapital paa 3000 kr., og da Ordrup kirke skulde bygges i 1873, skænkede Vilhelm Nielsen grunden.

Fra 1880 var han atter blevet sogneraadets formand, og denne stilling bevarede han, indtil han med udgangen af 1888 udtraadte af raadet. Hans kolleger hyldede ham ved hans afgang med en smuk mindegave. Ved siden af arbejdet i sogneraadet havde han i mange aar varetaget hvervet som sognefoged. Der stilledes saaledes fra mange sider krav til hans arbejdskraft, men han forsømte ikke af den grund sit eget; han vedblev til lige op mod aarhundredskiftet at dyrke den jord, der endnu hørte til gaarden. Han elskede sin smukke have, der laa ud til Jægersborgallé og Bernstorffsvej; et stort gammelt egetræ, der for en aarrække siden maatte falde paa grund af en vejudvidelse, havde han selv fra Bornholm hjemført som en spæd ympe i en cigar-kasse. Han fik ogsaa tid til at beskæftige sig med egnens minder, navnlig med de store reformer omkring 1766, da landsbyjorderne i Gjentofte sogn blev udskiftet. Han var en virksom deltager i festlighederne omkring hundrearsmindet i 1866, og han udgav en skildring af begivenhederne: „Nogle Ord i Anledning af Hundrearsdagen for Selveiendoms Indførelse og Hoveriets Afløsning i Gjentofte Sogn”.

Med kongefamilien kom Vilhelm Nielsen jævnlig i berøring, naar hoffet om sommeren residerede paa Bernstorff og han som sogneraadetsformand repræsenterede kommunen. Kongen udnæv-

te ham til kammerraad, senere til justitsraad, og dekorerede ham med ridderkorset og sølvkorset. Men det var hans første titel, der anvendtes i omtale, ogsaa efter hans død i 1905. Som „kammerraaden” kendtes han af befolkningen, og som „kammerraaden” vil han blive mindet i det samfund, til hvis trivsel og gavn han viede sine evner og en stor del af sin arbejdsindsats.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "L. Jørgensen". The signature is written in a cursive style with a large, looping initial "L" and a long, sweeping tail.

H. Parkov.

„Danmarks smukkeste kommune!” Hvor ofte har ikke oberst Parkov udtalt disse ord, aldrig i nogen trang til at stille sit eget værk frem til beundring, men i ægte glæde over, at den rivende udvikling, Gjentofte kommune i de seneste menneskealdre har gennemløbet, havde formet sig så harmonisk, at de skønhedsværdier, naturen eller fortiden her havde skabt, var værnnet og øget.

At skrive oberst Parkovs historie fra det øjeblik, han tog sæde i Gjentofte kommunalbestyrelse, er at skrive selve kommunens historie. Men det er måske rimeligt først i korthed at se på, hvorledes denne mand var rustet til at varetage de mangehånde hverv, der i tidens løb blev lagt på hans skuldre.

I sin tidligste ungdom kom han på Elevskolen på Frederiksberg Slot, blev 22 år gammel sekondløjtnant i 1879 og valgte artilleriet som våben. Allerede som ung premierløjtnant fik han ansættelse ved hærens laboratorium og foretog flere større tjeneste- og studierejser; således var han i 1891, samme år som han blev kaptajn, i Rusland for at lære fabrikationen af skydebomuld. Efter sin hjemkomst blev han leder af skydebomuldsfabrikken i Frederiksværk og i årene 1902—05 bestyrer af hele krudtværket.

Hos den lokale befolkning nød han efterhånden stor tillid, blev medlem af Kregme-Vinderød sogneråd og 1906 folketingsmand for Frederiksværkkredsen, valgt af Højre. Da han i 1906 blev oberstløjtnant og fik tjeneste i København, tog han ophold i Gjentofte Kommune, og allerede fra nytår 1907 indvalgte han i sognerådet.

Efter at den hidtidige sognerådsformand, overretssagfører Morten Thorsen, i 1909 var udtrådt af rådet, blev Parkov hans efterfølger. Med rådets næstformand, tømremester S. M. Grumstrup, mødtes han, selv om de ikke var politiske meningsfæller, hurtigt i en gensidig tillid og forståelse, der med årene udviklede sig til et varmt venskab.

Kommunen var allerede på dette tidspunkt inde i en stærk vækst, og med det stigende befolkningstal øgedes sagernes antal automatisk, således at sognerådsformandens arbejde efterhånden blev så omfattende, at det måtte synes uoverkommeligt, når han tillige havde et borgerligt erhverv at varetage. Parkov sluttede sig da hurtigt til den tanke, at der som øverste leder af forvaltningen burde ansættes en embedsmand, der foruden at aflaste formanden skulle danne et bindeled mellem kommunens forskellige kontorer. Da dette forslag, som Parkov fremsatte i 1909, og som man næsten havde betragtet som på forhånd vedtaget, overraskende faldt ved 2. behandling efter en ikke helt saglig pressekampagne, var det afgjort en skuffelse for ham.

Det spørgsmål, om kommunen til trods for sin stærke udvikling fortsat ville være i stand til at bevare sin landskabelige karakter, var i disse år ved at blive brændende, og for Parkov stod det som en bydende nødvendighed, at kommunens styre under betryggende former havde hånd i hanke med udviklingen. Købet af ejendommen „Søholm” ved Lundehussøen i 1910 blev indledningen til den store række af ejendoms køb, som kommunen foretog i det følgende tiår netop i den hensigt at kunne kontrollere den kommende bebyggelse. Om betimeligheden af disse ejendoms køb herskede blandt borgerne meget delte meninger; sognerådet i almindelighed og formanden i særdeleshed blev ofte udsat for en stærk kritik, der for en stor del bundede i den sædvanlige ængstelse for en voksende gældsbyrde. Men disse ejendoms køb blev årsag til, at Gjentofte Kommune i det store og hele har kunnet bevares som villakommune, idet sognerådet ved en hensigtsmæssig servitutpålægning skabte ga-

ranti mod en tilfældig bebyggelse, og da udviklingen endvidere har medført, at de pågældende arealer atter har kunnet afhændes således, at købene i en samlet betragtning har bragt kommunen en avance, har eftertiden måttet erkende det fremsyn, med hvilket disse transaktioner blev foretaget.

For ledelsen af kommunal administration bragte verdenskrigen 1914—18 en næsten uoverskuelig række besværligheder. De mangeartede overordentlige foranstaltninger vanskeliggjorde i forbindelse med en stadig forhøjelse af prisniveauet i høj grad kommunal drift og umuliggjorde næsten ganske budgetlægningen. Det mindre overskud, der i de nærmest foregående år havde figureret på driftsbudgettet, forvandlede i krigsårene til betydelige underskud, men allerede i det første regnskabsår efter krigen var man atter inde i det gamle spor. Stabiliseringen var dog ikke opnået uden en betydelig forhøjelse af ligningsprocenten, et forhold, som naturligvis måtte afføde kritik. Den konsolideringspolitik, som knæsattes netop i disse år, og af hvilken oberst Parkov kom til at stå som bæreren, er imidlertid af de skiftende kommunalbestyrelser fulgt til dato under den form, at man i stedet for som tidligere at overføre hele overskudet til det følgende års driftsregnskab gik over til at henlægge en skattereserve til imødegåelse af indtægtsnedgang ved svigtende skatteevne for derved at holde ligningsprocenten i et roligt leje.

Gennem årene til midten af 1920-erne var Parkov naturligt kommet til at stå som samlingsmærket for kommunens borgerlige politik, kritiseret af mange, hyldet af flere. Det var ham derfor utvivlsomt en skuffelse, da en konservativ gruppe ved valget i 1929 gik sine egne veje og opstillede en politisk liste, samtidig med, at kritikken under valgkampagnen for en stor del rettedes mod hans person. Men Parkov bar skuffelsen og afveg ikke fra den kurs, han var slået ind på, og som han fandt, var den rette. For ham betød personlig og saglig dygtighed i kommunal henseende mere end et politisk standpunkt.

For en kommune som Gjentofte var det efterhånden ganske utilfredsstillende fremdeles at skulle ledes efter de regler, der var fastsat i landkommunalloven af 1867, idet man i denne gamle lov selvsagt ikke havde kunnet tage sigte på de problemer, der i en fjern eftertid måtte opkaste sig for en landkommune i en så ekseptionel udvikling. Spørgsmålet om en æn-

dring i dette forhold, oprindeligt rejst af Grumstrup, blev på ny fremdraget i 1917. Til ønsket om en udskillelse fra amtsråds-kredsen mente Parkov imidlertid ikke at kunne slutte sig; da derimod et lovforslag om ændringer i købstadkommunalloven fremkom på rigsdagen, gik han ind for, at Gjentofte søgtes inddraget under forslaget for at opnå en ligestilling med Frederiksberg, der heller ikke var købstad. Det lykkedes at opnå, at sognerådets benævnelse ændredes til kommunalbestyrelse, at formanden blev lønnet, og at der for en valgperiode ad gangen blandt kommunalbestyrelsens medlemmer valgtes 3 „tilforordnede” til at bistå ham i administrationen.

Selv om denne ordning til en begyndelse var af afgjort betydning, måtte det følgende tiårs rivende udvikling medføre, at man fremdeles bestræbte sig for, at kommunen bragtes ind under købstadkommunallovens bestemmelser. Når det efter endeløse forhandlinger indadtil i kommunalbestyrelsen og udadtil med amtsråd og ministerium endelig lykkedes at få denne sag bragt i orden, må det i første række tilskrives oberst Parkovs utrættelige energi og overordentlige forhandlingsevne. Ministeriets afgørelse forelå den 23. marts 1934.

Kommunalbestyrelsens møde 4 dage senere fik en særlig højtidelig karakter. Oberst Parkov havde ved valgperiodens udløb den 1. april været formand for Gjentofte Kommunes styre i 25 år, og samtidig skulle for første gang i kommunens historie et borgmestervalg finde sted. På forslag af næstformanden, overretssagfører Aage E. Jørgensen, valgtes oberst Parkov enstemmigt til borgmester. Umiddelbart efter dette valg tog næstformanden ordet og henvendte følgende hyldest til borgmesteren:

„Hr. borgmester! Det er med stolthed og glæde, at jeg første gang benytter denne henvendelse til Dem, stolthed over, at Gjentofte Kommune nu nærmer sig lidt imod at blive købstadkommune, glæde over, at det er obersten, vi har fået lov at vælge til borgmester — den første i Gjentofte Kommune.

Jeg vil gerne give udtryk for den samlede kommunalbestyrelsens hjertelige lykønskning over for borgmesteren, og jeg føjer dertil en tak for de 25 års trofaste arbejde, som De, hr. oberst, har udført i Gjentofte Kommunes tjeneste, først som medlem, derefter som næstformand og senere, gennem et kvart århundrede, som formand. Vi beundrer Deres ledelse af forhandlin-

gerne her, og vi er taknemmelige for den hensynsfuldhed, De altid har vist, for Deres hensyntagen til alle sider. Og vi er glade og stolte over, at vi gennem årene har haft en formand, om hvem man kan sige, at på hans ære har aldrig nogen kunnet sætte en plet”.

Idet næstformanden iførte den nyvalgte borgmester den gyldne kæde, sluttede han sin tale således:

„Vi ved, at ingen her i landet vil bære den med større ære end De, og jeg tør udtale ønsket og håbet om, at Gjentofte Kommune aldrig vil hænge den om halsen på nogen, der er uværdig til at bære den”.

Ingen tænkte sig i det øjeblik, at dette historiske kommunalbestyrelsesmøde i yderligere een henseende skulle blive skelsættende, idet det kom til at danne afslutningen på oberst Parkovs kommunale virksomhed. Få dage efter borgmestervalget lod obersten sig indlægge på amtssygehuset for at gennemgå en operation, og over for de krav, denne stillede til den 75-årige mands fysik, slog kræfterne ikke til. Da flagene den 10. april ved middagstid hejstes på halv stang over kommunens offentlige bygninger, vidste alle, at oberst Parkov var død.

En usædvanlig levende og arbejdsfyldt tilværelse var afsluttet. Fra alle sider måtte hans redelige færd erkendes; ingen kunne bestride, at oberst Parkov havde ledet kommunalbestyrelsens forhandlinger uangribeligt, med hensyntagen til alle anskuelser og med ytringsfrihed for alle meninger. Han vidste, at forhandlingens vej i det politiske liv er den eneste, der fører til resultater af betydning. Selv var han ikke blot en smidig forhandler, men en ypperlig forhandlingsleder, der med en naturlig værdighed skabte respekt om sin person. De ord, hvormed han i 1909 takkede sin forgænger Morten Thorsen for upartiskhed og loyalitet, kunne skrives over hans eget liv.

Som officer var oberst Parkov stærkt folkeligt orienteret. Ungdommens uddannelse lå ham stærkt på sinde, ikke blot uddannelsen som soldater, men som mennesker. Hans virksomhed for de danske skytte- og gymnastikforeninger var kendt landet over. Hvor danske skytter og gymnaster samledes til større stævner, var Parkov midt iblandt dem.

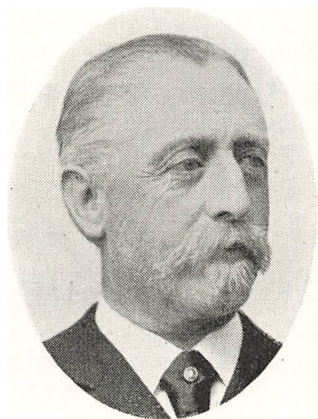
Også arbejdet i kommunens skoler havde hans varme interesse. Trods sin stærkt optagne tid forsømte han ikke noget år at drage fra skole til skole for at overvære årsprøverne.

Hans flid var legendarisk. Selv i perioder, hvor en rigsdagsvalgkamp lagde stærkt beslag på tid og kræfter, mødte han om morgenen på rådhuset, inden han drog af sted til Fredensborgkredsen, hvor han i eftermiddagens og aftenens løb holdt to eller flere vælgermøder.

I folketinget beklædte han hvervet som 2. viceformand, og i Københavns amtsråd havde han sæde fra 1922. Men midt i al travlheden fik han tid til at gøre fuld indsats i de hverv, han tog sig på. Han gjorde intet flygtigt eller halvt.

Selv kunne han ikke have valgt sig et bedre motto end det, præsten skænkede ham ved hans bære: „Med liv og sjæl”.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "L. Jørgensen". The signature is written in a cursive, flowing style with a large initial "L" and a long, sweeping tail.

Professor Th. Petersen.

Redaktionen af Tidsskriftet for Historisk-topografisk Selskab for Gjentofte Kommune har anmodet mig om i et kommende Hæfte med en Række Biografier af afdøde Borgere, hvis Indsats i Kommunen har haft mere end almindelig Betydning — at udarbejde en Biografi af min Fader, Konferensraad, Professor Th. Petersen, Livlæge hos Deres Majestæter Chr. IX og Dronning Louise — og navnlig at omtale den Virksomhed, han udfoldede, som har sat sig blivende Spor i Gjentofte Kommune.

Jeg stillede mig straks til Disposition — en saadan Henvendelse kan jo kun glæde en Søn, som var meget stærkt knyttet til sin Fader — og hele det gamle Hjem — men efterhaanden som jeg prøvede paa at opridse en Concept, forekom Opgaven vanskeligere end jeg havde tænkt — ganske simpelt af den Grund at jeg, som den næst yngste af Børneflokken først kom til Verden, da Fader nærmede sig de 40 Aar, og ens Interesse og Begreber om ens Faders Virksomhed først kan fremkomme, naar man er kommet ud over Barndommen og naaet et godt Stykke ind i den mere modne Alder. Naar saa hertil kommer, at jeg snart er 72 Aar og Hukommelsen vedrørende Begivenheder, der ligger mere end 50 Aar tilbage selvfølgelig er noget udvisket,

vil man sikkert forstaa mine Betæneligheder ved at paatage mig Forfatterskabet til den ønskede Artikel — men jeg forsøger i Haab om, at eventuelle Læsere vil bære over med Artiklens Ufuldstændighed — og mulige Unøjagtighed, særlig hvad Aars-tallene angaar.

Min Fader var Søn af Pastor Henrik Petersen, Kastelskirken, senere Sognepræst for Allerslev-Rækkende i Sydsjælland, og hans Moder var Pastorinde Pauline Petersen, født Clausen, en sjældent begavet Personlighed, som før sin Forlovelse med cand. theol. Henrik Petersen var kgl. Skuespillerinde, og hvis Memoirer for en Del er udgivet af Jul. Clausen og P. F. Rist (Bd. XXXI - 1919).

Fader blev født i Kassellets Præstebolig 15. December 1839 og valgte senere det medicinske Studium, blev Kandidat og gennemgik Hospitalsuddannelsen paa Frederiks Hospital, gjorde her Bekendtskab med Professorerne With og Math. Saxthorp, et Bekendtskab, som udviklede sig til et Venskab, som holdt Livet igennem. I Studentertiden, efter at Fædrenehjemmet var flyttet til Sydsjælland, boede han i Huset hos Oberst L. S. Kellner, Chef for Landkadetakademiet og den militære Højskole og senere for Ingeniørkorpset, og forlovede sig med den yngste Datter: Stephanie Kellner.

Efter at have afsluttet sin Hospitalsuddannelse, nedsatte han sig 1867 som praktiserende Læge i Gjentofte, beliggende ved den faa Aar i Forvejen aabnede Nordbane. Paa daværende Tidspunkt var Gjentofte en lille Landsby, hvis Bebyggelse strakte sig fra Kirken mod Syd omtrent til den gamle Skole og langs Landsbygaden samt ned mod Gjentofte Sø. Ellers var der kun Gaarde og Landsbyejendomme; men Gjentofte var et Sommeropholdssted, hvor bl. a. Etatsraad Clausen, Grosserer Adolph m. fl. havde taget Ophold en stor Del af Aaret. Nord for Kirken var den ingen Bebyggelse.

Han lejede til at begynde med nogle Værelser i „Wilhelma“, hvor senere Købmand Juul-Steen rejste den første større Bebyggelse i Gjentofte, blev gift Aaret efter, 1868, og flyttede da lige overfor i den derværende lange, hvide Bygning, som senere Grosserer Drøhse ejede, og hvor nu O. Nielsen har bygget sit store Bygningskomplex. Tilstandene var „landlige“, og en af de første Gaver han gav sin Hustru var — et Par lange Støvler og en Haandlygte!

Det var ikke nogen daarlig Idé af den unge Læge at flytte til Gjentofte, hvis faa faste Beboere og det store Opland til at begynde med skabte Basis for hans Lægevirksomhed; hans nærmeste Kolleger var en enkelt Læge i Ordrup og Distriktslægen i Lyngby. Han red til at begynde med rundt til sine Patienter og fik hurtigt meget at bestille; han saa sig om efter en Grund til at bygge en Villa med tilhørende Staldbygning, og købte en Grund paa ca. 12—13000 Kv. Al. lige Nord for Kirken af Gaardejer Henning Bøjesen paa Smakkegaarden og stiftede her sammen med sin Hustru det Hjem, som skulde blive staaende til hans Død 1921, og for os Børn blev det uforglemmelige Barn-domshjem.

Hans Lægegerning førte ham viden om -- foruden til Størstedelen af Gjentofte Kommune endvidere til Gladsaxe, Herlev, Hjortespring, ja helt til Lautrupgaarden i Ballerup. Han fik Henstilling om at holde Konsultation i Buddinge, og det skete ogsaa, hvor mange Aar kan jeg ikke huske, men han gennemførte ogsaa her det Princip intet at forlange af de fattige, men voksende Honorar efter Patienternes Indtægt.

I Aarene 1882—83 blev han kaldt til Bernstorff Slot i Anledning af Sygdom blandt Personalet og skulde derefter aflægge Referat for Kongen og Dronningen, som aabenbart syntes godt om den unge Læge, og bad ham være deres Læge under Opholdene om Sommeren paa Bernstorff. Efter nogle Aars Forløb ønskede Majestæterne ham ogsaa til deres personlige Læge i København, og han mødte 2 Gange om Ugen hos Kongeparret; men han afslog at tage Ophold i København om Vinteren, da Gjentofte, hans store Interesse for den derværende Befolkning og mange Venskabsbaand bandt ham stærkere og stærkere til Gjentofte.

Under sin Virksomhed konstaterede han, at Hygiejnen ikke stod paa et særlig højt Stade herude, og han gav Stødet til, at der tilvejebragtes en Sundhedsvedtægt og oprettedes en Sundhedskommission; han kom selv ind i Kommissionen, blev senere dens Formand og bibeholdt denne Stilling, til han helt nedlagde sin Virksomhed.

Under sin Virksomhed blandt Arbejderbefolkningen fik han Lejlighed til at konstatere, at syge Børns Pleje og Rekonvalescens vanskelig kunde gennemføres under de daværende smaa Forhold i mange Hjem, og oprettede ved sit Sølvsbryllup Fun-

datsen til et lille Børnehospital „Solhjem”, som med hans og Egnens Bidrag blev opført paa Smakkegaardsvej og i en Række Aar opfyldte sin Mission til Gavn og Glæde for mange Smaa-kaarshjem, men hvis Virksomhed de senere sociale Love overflødiggjorde, og gik først over til et Alderdomshjem, senere til en anden Institution.

At han i en lang Aarrække var Læge for Husarerne paa Jægersborg og blev Kommunelæge, da denne Institution oprettedes, nævnes kun for Fuldstændigheds Skyld; han stod altsaa paa daværende Tidspunkt i en stor Virksomhed; han blev udnævnt til Professor ved Kongens og Dronningens Guldbryllup 1892 og et Par Aar senere til Livlæge for Kongeparret. Han var samtidig Læge for Kronprinsen, Kronprinsessen paa Charlottenlund, ligesom han var Læge for Prins Valdemar og Prinsesse Marie, til han maatte trække sig tilbage paa Grund af Sygdom.

Hans Indsats vedrørende Raadhusets Placering har tidligere været omtalt i nærværende Tidsskrift.

Fader var med Kongeparret paa en lang Række Rejser, bl. a. til Grækenland, Rusland, Gmunden m. m. og blev sendt ned til Hertuginde Thyra under hendes alvorlige Sygdom.

Paa en af disse Rejser kom Kongen, som hyppigt aflagde Besøg og røg en Cigar — ind til ham i hans Koupé og fik her at vide, at han var Søn af Pastor Henrik Petersen, der som ung havde været Lærer for ham og Grevinde Dannemanns Børn. — Kongen var helt rørt og udtalte: Jeg glemmer aldrig Deres prægtige Fader.

Under Kongens Ophold en Gang i Gmunden indtraf Gjentofte-Ulykken, hvor mange Mennesker blev dræbt og kom til Skade. Kongen blev gennem et Telegram om Aftenen fra Prins Valdemar underrettet. — Min Broder, Dr. med. Aug. Petersen, passede Faders Virksomhed og var til Stede som Læge, jeg som Bærer, til Kl. 2—3 om Natten. Kl. ca. 3 ringede det stærkt paa Døren, og da der blev lukket op, stod der en Lakaj fra Bernstorff med et Iltelegram til Moder fra Kongen, som forespurgte, hvorledes alle Familiens Medlemmer havde det, og ønskede Svar med det samme fra Moder. — Den næste Morgen, da Fader fik Foretræde for Kongen, fortalte denne med Taarer i Øjnene om den forfærdelige Jernbaneulykke, men sagde samtidig, at vi alle havde det godt. — „Her er et Telegram fra Deres Kone”.

Under et af de store Fyrstebesøg paa Fredensborg udbrød der en Epidemi (Skarlagensfeber ?), og Fader boede da paa det delvis isolerede Slot i ca. 6 Uger; han maatte have Vikar til sin Virksomhed og fik Dr. Repholtz, som senere paa Faders Opfordring nedsatte sig i Hellerup, som begyndte først langsomt, senere med eksplosiv Kraft at udvikle sig — med sit Villakvarter og sin større Bebyggelse.

Der kom efterhaanden mange Læger til den stærkt opvoksende Gjentofte Kommune og dens Omegn. Fader samlede dem hurtigt til at begynde med under private Former, med én eller to aarlige Sammenkomster i de respektive Hjem, senere blev det til „Lægekredsforeningen for Københavns Omegn“, hvis Formand og senere Æresmedlem han blev, til han trak sig tilbage ved sine 70 Aar.

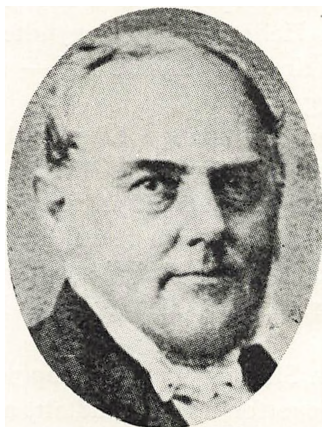
Han havde et lyst Sind og forstod at opmuntre sine Patienter, hvoraf flere senere overfor mig har udtalt, at naar han kom ind i et Sygeværelse, var det som en Solstraale pludselig skinnede paa en Graavejrsdag.

Efterhaanden som han blev ældre, og da min Broder kunde træde til — trak han sig tilbage, da han fyldte 70 Aar; han blev af Kong Frederik d. 8. udnævnt til Konferensraad, og Kongefamilien var rørende trofast mod ham, ogsaa efterhaanden som hans sidste Aar formørkedes af Sygdom, til han gik bort i November 1921, tre Aar efter at hans elskede Hustru pludselig var død 1918.

Han fulgtes til Jorden af Kong Chr. X, Prins Valdemar og Prins Georg af Grækenland, Repræsentanter fra Amtsraadet, Gjentofte Kommunalbestyrelse og et meget stort Følge af Beboere i Gjentofte og Gladsaxe Kommuner.

H. P. Prior.
1813 - 1875.

I Aaret 1867 bosætter Skibsreder H. P. Prior sig i Gjentofte Kommune. En bagatelagtig Strid mellem ham som Lejer og Dampmøller J. P. F. Ekman som Ejer af „Svanemøllen”, hvor Prior beboede Stueetagen, resulterede i, at han erhvervede den nærliggende store Ejendom „Ny Vartou” og flyttede ind i den der eksisterende Hovedbygning, som endnu i Dag findes paa Grunden, dog i noget ombygget Stand.

Prior, der Aaret før var udnævnt til adm. Direktør i det ny-stiftede „Forenede Dampskibsselskab”, stod da i sin fulde Kraft, og fyldt af Virkelyst og Energi fandt han straks Stedet egnet til Anlæg af en Havn og lod sin ældste Søn, Skibssingeniør Johannes Prior (1840—1905), udarbejde Projekter og Tegninger til denne, som derefter i 1868 blev sat i Arbejde, uden at Myndighederne — Stat og Kommune — blev underrettet derom i Form af Andragender med tilhørende Approbationer. Sligt tog man sig aabenbart lettere den Gang end nu, og Tanken herom er næppe faldet Prior ind, vant til, som han var, egenraadigt at træffe alle Dispositioner i sine mange Foretagender.

Havnen, der ved sin Fuldførelse i 1871 gik under Navnet

„Prior's Havn", blev senere til den nu kendte „Tuborg Havn", og blev i Aarenes Løb betydelig udvidet. Helt ringe i Anlæg og Størrelse var den dog ingenlunde, idet Havnebassinet omfattede 39.000 Kv. Al. og planlagt for Udvidelse til 42.000 Kv. Al. Prior's Tanke var, at bygge en Havn med en stor Tørdok, der var stærkt savnet herhjemme, samt Værksteder og Beddinger for Bygning og Reparation af Skibe, og han førte da ogsaa gennem længere Tid Underhandlinger med det nystiftede Aktieselskab „Burmeister & Wain" om Henflytning dertil af denne Virksomhed, som led stærkt af Pladsmangel paa Christianshavn. Planen strandede imidlertid, og da Havnen stod fuldført, var det endnu ikke lykkedes at finde Interessenter til videre Udnyttelse af den. At Prior's Tanke om at bygge en *Industrihavn* paa dette Sted var sund og rigtig, skulde Fremtiden dog føre Bevis for, og at Havnen har haft stor Betydning for Gjentofte Kommune, turde være uomtvisteligt.

Her skal Havnens Historie ikke uddybes nærmere, men Interesserede henvises til Afhandlingen: „Tuborg Havns Oprindelse" ved Dr. Karl Berger. (Hist. top. Selskabs Meddelelser, Bd. 4, 1942).

H. P. Prior blev født d. 9. Maj 1813 i Nakskov, som den tredieældste af Skomagermester Andreas Prior og Hustru Ellen Sophie f. Holm's store Børneflok. Forældrene sad i yderst smaa Kaar, og efter at have modtaget nødtørfdig Undervisning i Nakskov Borgerskole, blev den da knapt 14-aarige Hans Peter sendt i Købmandslære i Stege, og maatte fra da af klare sig selv i Livet, uden at modtage nogen Hjælp fra Hjemmet. Efter en 6-aarig Læretid forblev han i 1½ Aar som „Handelsbetjent" hos sin Læremester, Købmand Wulff, og tiltraadte derefter 1834 en Plads i Handelshuset C. Hage & Søn i Stege.

I 1839 — 36 Aar gammel — giftede han sig med Enken efter Købmand i Stege, Lars Terpager Malling, hvis Forretning han samtidig overtog, videreførte og udvidede. Driftig, som han var, byggede han Magasiner og Pakhuse, købte Grunde med større Udvidelser for Øje, men da de smaa Provinsforhold ikke i Længden tiltalte den fremadstræbende unge Mand, realiserede han i 1847 hele sin Forretning med Ejendomme og Grunde og flyttede til København med Kone og Børn.

Prior's første Aar i Hovedstaden skulde blive rige paa Tab og Skuffelser. Han drev Korn- og Kommissions-Forretninger,

men led saa følelige Tab, at han vistnok mistede alt, hvad han ejede. Vejledet og raadet af nogle Venner, Prior havde lært at kende i Skotland, begyndte han derefter at virke som Kommissionær for engelske Dampskibe, som da Krigen i 1848 udbrød, udlejedes til Regeringen og gav ham god Fortjeneste.

I 1850 paabegyndte han selvstændig Rederivirksomhed og købte i Skotland med Støtte af sin Hustrus Slægtninge sit første Dampskib, Hjuldamperen „Zephyr”. Paa dette Tidspunkt var der meget ringe Trafik med Dampskibe i vore Farvande, og det fortælles da ogsaa om H. P. Prior, hvorledes han i sin Rederiforretnings første Tid plejede at stige op i „Vor Frelzers Kirke”s Taarn for utaalmodigt at spejde efter sine Skibes Ankomst. Naar han da skimtede Røg over Køgebugt, kunde han gerne være sikker paa, at det var *hans* Damper, der kom! Prior's Dampskibsflaade voksede rask Aar for Aar, og *H. P. Prior blev snart et stort Navn indenfor dansk Skibsfart — en ny Stjerne paa Dampskibsredernes Himmel* *). Han aabnede efterhaanden Ruter paa alle vore større og mindre Havnebyer, senere ogsaa til det sydlige Norge, og „*i Løbet af faa Aar kom Prior til at beherske Størstedelen af det indenrigske Rutesystem, der i Kraft af hans Initiativ blev stærkt udvidet*” ***) og samtidig frigjort for engelske Dampskibe, der under eget Flag besejlede vore Farvande i almindelig Passagerfart.

I 1862 bestilte Prior et Dampskib, „Fylla”, som blev det første Skruer-Dampskib og tillige det første privat byggede Dampskib, som det daværende Firma „Baumgarten & Burmeister” udførte herhjemme.

Aaret før — 1861 — hædrede Kong Frederik VII ham ved personligt at overrække ham Ridderkorset, som Anerkendelse af hans Arbejde for Kommunikationsmidlernes Forbedring i Danmark.

Uheld og Tab undgik Prior selvfølgelig ikke; saaledes forliste i 1858 hans Damper „Cimbria” totalt efter et Sammenstød i Sundet med en svensk Damper. Intet Mennekeliv gik tabt, men Forliset af det udmærkede Skib var et haardt Slag for ham, der var sin egen Assurandør for sin Flaade, og rystede i saa høj Grad hans Likviditet, at hans Forretning en Overgang maatte sættes under Administration. Dette medførte tillige, at

*) **) Knud Klem: De Danskes Vej —. Kbhvn., 1941.

han følte sig foranlediget til at nedlægge sit Hverv som Medlem af Københavns Borgerrepræsentation, hvor han 1851 var indvalgt og navnlig under Koleraepidemien 1853, som Medlem af Sundhedskommissionen, havde haft Lejlighed til at yde Byen god Tjeneste.

Efter Krigen 1864 overtog Prior igen den fulde Ledelse af sin store Rederivirksomhed, som han dog stadig under Administrationen havde været Sjælen i, og som nu, paa Grund af den stærke Udvikling paa alle Omraader og i alle Retninger, krævede mere end almindelig Dygtighed og Forudseenhed af sin Leder.

Prior søgte gennem hele sit Liv at raade Bod paa de mangelfulde Skolekundskaaber, han fra Barneaarene sad inde med, og af al sin Evne supplerede han senere sin sproglige og anden Viden. Allerede i Stegetiden tog han privat Undervisning i Sprog og læste senere meget, navnlig historiske Skrifter, ja, veg end ikke tilbage for som 50-aarig at ofre Tid paa at følge Prof. Rasmus Niensens filosofiske Forelæsninger paa Københavns Universitet.

Interesseret paa mange Omraader, foretagsom og fyldt af Ideer og Projekter, lod Prior 1865—66 en stor, monumental Atelierbygning for Malere og Billedhuggere opføre i Haven til sin allerede 1850 erhvervede Ejendom i København, nuværende Bredgade Nr. 33, hvor den endnu findes. Disse Ateliers skulde gennem en lang Aarrække faa stor Betydning for danske Kunstnere og Udviklingen i dansk Kunst, idet vore Kunstnere indtil da stærkt havde følt Savnet af gode Arbejdsrum. Gennemførelsen af denne Plan skyldtes rent ideelle Motiver, idet der aldrig kunde ventes noget pekuniært Udbytte derved for Bygherren.

Som et andet Eksempel paa Priors Virketrang og Byggelyst kan nævnes, at han i 1871, altsaa samtidig med Havnebyggeriet, købte en Gaard i St. Kongensgade (Nr. 40). Foranledningen til dette Køb var en derværende Bageriskorsten, hvis Røg generede ham i hans tilstødende Gaard i Bredgade, hvor han havde sine Kontorer. Han byggede nu der et fuldt moderne Dampbageri med Mølleri og overlod Ledelsen deraf til en Søn sammen med en Slægtning af hans Kone. Samtidig oprettede og financierede han et Familie-Interessentskab til dets videre Udnyttelse.

Vinteren 1865—66 tilbragte H. P. Prior med sin Familie i

Rom. Selv rejste han over Land derned sammen med sin Kone og Datter, efter i Forvejen at have sendt sit Dampskib „Falken” — tidl. Kong Frederik VII's Lystyacht — til Italien med 3 Sønner samt nogle af disses Venner ombord. Planen var, foruden selv at søge nogen Tids Ro og Hvile, at faa Skibet solgt efter en Rundtur i Middelhavet, uegnet som det var til praktisk Tjeneste hjemme, hvilket ogsaa lykkedes. Selv stod Prior dog i stadig Brevforbindelse med sit Rederi hjemme, og arbejder i Rom med nye Planer for sine Skibes Ruter etc., tager med andre Ord selv paa Afstand Del i Ledelsen af sin Forretning, hvilket i nogen Grad modvirker den søgte og tiltrængte Rekreation. Familien fører et meget gæstfrit Hus i Rom, hvor mange Kunstnere er hyppige, ja daglige Gæster ved Familiens solide Middagsbord.

Den nye Tid brød nu frem, hjemme som overalt, med Sammenslutninger af ensartede Virksomheder i Aktieselskabs Form, og da Tietgen i 1866 dannede „Det forenede Dampskibsselskab” ved Sammenlægning af flere Rederier, gik Prior, omend tøvende og modstræbende med, idet han klogt nok saa Faren ved at komme til at staa isoleret, i Konkurrence med et stort og kapitalstærkt Aktieselskab. Efter lange og besværlige Forhandlinger solgte han derfor Størsteparten af sin Flaade, ialt 9 Dampskibe, med Ruter og Etablissementer til D.F.D.S. for en Sum af 600.000 Rdl. Disse Skibe kom til at danne Grundstammen i det nye Selskabs Flaade. Umiddelbart inden Overdragelsen led Prior den Tort, at hans prægtige Skib „Dania” forliste totalt ved en Grundstødning udfør Høganæs. Da Skibet var for lavt assureret, maatte Prior derved bære et Tab paa 48.000 Rdl. Ved Selskabets Oprettelse blev H. P. Prior udnævnt til administrerende Direktør for dettes indenrigske Fart.

I Aaret 1869 havde Prior mistet sin Hustru, og Sorgen herover i Forbindelse med det Slid, der gennem Aarene var gaaet paa hans Kræfter, gjorde, at han i 1872 følte Tiden inde til at trække sig tilbage fra al Virksomhed, saaledes ogsaa Stillingen som Direktør. Ved Hustruens Død købte Prior et større Gravsted paa Gjentofte Kirkegaard og lod der støbe et rummeligt Gravkammer, hvor han selv og mange af hans Nærmeste senere skulde finde deres sidste Hvilested.

Det 25 Tdr. Land store, hovedsagelig ubebyggede Terræn ved „Ny Vartou” blev, sammen med den foran omtalte „Prior's

Havn", i 1873 solgt til et Konsortium repræsenteret ved Philip W. Heymann, og her begyndte „Tuborg Fabrikker" derefter sin store Virksomhed, medens andre Foretagender, som f. Eks. „Strandvejs-Gasværket" senere ligeledes fik deres Plads her og nød Glæde og Udbytte af den Havn, Prior havde lagt Grunden til. Ejendommen med Havneanlæg stod Prior i en Sum af 200,000 Rdl. og solgtes af ham for kun Halvdelen — en god Forretning for Køberen!

Til Belysning og Karakteristik af H. P. Prior's Naturel skal her sluttelig i Uddrag meddeles nogle Træk, skrevne af en Samtidig, Overlærer i Odense, Chr. Nielsen, i et „Mindeblad", som udsendtes privat 1875. Han skriver:

Prior besad i sin Manddoms Kraft en alt besejrende Energi, — hans Tanke var til enhver Tid vaagen, hans Øje spejdede i alle Retninger, og naar han havde fattet en Plan, forfulgte han den med et saa frejdigt Mod, at alt maatte vige, enhver Hindring maatte brydes. — —

I alle sine Foretagender viste han en saadan Redelighed og Hæderlighed, at Karakterens Renhed aldrig kunde plettes. Ved Ledelsen af sin Bedrift lagde han naturligvis an paa at skaffe Udbytte til sig selv, men han undlod aldrig at tage ethvert Hensyn til Publikums berettigede Fordringer, og lige over for de mange, han havde i sit Brød, var han rundhaandet og højsindet. — —

Der bankede et stort Hjerte i hans Bryst, og der er saa meget mere Anledning til at fremhæve hans Hjertelag, som han ofte stødte Folk, der ikke kjendte ham nærmere. Han vidste nemlig ikke Besked om og brød sig heller ikke om de vedtagne Former, — han var saa ligefrem, at det forargede mange. Han var højtrøstet i sin Tale og nævnede enhver Ting ved sit rette Navn, ja brugte vel ogsaa ofte vel stærke Udtryk. — — —

Men ved Siden deraf besad han megen Jovialitet. Smukkest kom denne til Frembrud i hans eget gjæstfri Hus, naar han f. Eks. om Vinteren samlede alle sine Kapitainer og efter Bordet hentede den Samling af gammeldags Selskabsviser og Fædrelandssange, han selv havde samlet og til eget Brug ladet trykke, og under Skjæmt og Latter og til Skaaler, der paa gammeldags Vis vare uden nærmere Motivering, med sin stærke Stemme faldt ind i de gode

gamle Melodier. I de Dage laa Dampskibene mere stille om Vinteren end nu til Dags, — det Otium, han derved fik, anvendte han til Læsning, især af historiske Skrifter, og det var da hans Glæde ivrig at drøfte, hvad han havde læst, i livlig Samtale.

Alt tilsammen taget maa det erkjendes, at han var en betydelig Personlighed, som uvilkaarligt gjorde Indtryk. Der var noget storslaaet, ikke blot i de omtalte menneskelige Skrøbeligheder, — og det var dem, mange mest havde Øje for, — men i Sandhed ogsaa i hans Fortrin. Han var i Ordets fuldeste Betydning *en Mand*.

Efter Salget af „Ny Vartou” flyttede Prior 1874 til „Kildevæld”, som han ligeledes ejede, og Aaret efter til Sortedamsdosseringen, hvor han døde, 62 Aar gammel, d. 28. Juni 1875.

Et virksomt Liv var afsluttet, men *H. P. Prior's* Navn vil blive mindet og holdt i Ære, som Navnet paa en af Pionererne fra Dampskibsfartens Barndom og Udvikling i Danmark.

Overlærer Frantz Rasmussen.

Frantz Rasmussen, der blev ansat som Andenlærer ved Skovshoved Skole i Aaret 1876, var en meget arbejdsivrig og fremskridtsvenlig ung Mand. Han lagde mindre Vægt paa Lektielæsning end paa en virkelig Forstaaelse af Skolefagene og søgte ved Oplæsning og mundtlig Fortælling at vække Børnenes Interesse for Skolefagene. Det lykkedes ham over al Forventning at faa Eleverne med, og det var en Fornøjelse at overvære en af hans Timer i Historie og se den Iver og Opmærksomhed, de smaa udviste. Ogsaa i Dansk var han en udmærket Lærer og forstod at gøre selv den tørre Grammatik interessant for Børnene. Frantz Rasmussen vandt sig snart mange Venner, navnlig blandt Fiskerbefolkningen. Hans dramatiske Talent, hans Evner som Oplæser, Digter af Festsange o. s. v. vakte deres Begejstring. Han, der til Hverdag var indesluttet og faamælt, sprudlede paa Skolen og i Selskabslivet af Vid og Lune, og det var en Nydelse at høre ham holde en Tale eller fortælle en eller anden lystig Historie. Men ogsaa i det praktiske Liv var han en Støtte for Befolkningen og gik altid i Spidsen, hvor der skulde indføres Forbedringer. Med Autoriteterne stod han ikke paa nogen god Fod; han var Politiker og holdt stejlt paa sine Meninger, naar han ansaa dem for rigtige. I Aaret 1900 var han endnu kun Andenlærer, men hans Indflydelse gjorde sig desuagtet stærkt gældende. 1898 blev han Medlem af Gjentofte Sogneraad og omtrent paa

samme Tid Formand for Danmarks Lærerforening, og da han i Aaret 1901, efter P. V. Gjølrlings Død, blev Førstelærer i Skovshoved, tog han ivrig fat paa at forbedre Skoleordningen. For at faa Plads til Naturfagene og Tegning fik han 1905 Skoletiden inddelt i Lektioner paa 40 Minutter, og han fik oprettet en 7de Klasse, der skulde danne en Afgangsklasse for Konfirmanderne. Da Skolen 1907 viste sig at være for lille til det stærkt forøgede Børneantal, satte han sig det Maal at faa bygget en ny Skole, der efter det Ideal, der foresvævede ham, skulde være noget af det første og bedste i Tiden. I Januar 1908 stod den nye Skole færdig og blev indviet med stor Festlighed, og den staar som et varigt Minde om hans Virkelyst.

Som Medlem af Sogneraadet var Fr. Rasmussen 1904 og senere 1908 stærkt medvirkende til at forbedre Lærernes Lønvilkaar. Paa samme Tid syslede han med Planer om en ny Skoleordning, der skulde give flinke Elever Lejlighed til at udvikle deres Evner. Han var Modstander af Mellemskolen som overhovedet af alt Eksamensvæsen; Eksamen i Folkeskolen var for ham kun en Fest, der gav Børnene Lejlighed til at faa deres nye Tøj paa. Den nye Undervisningsplan, som han fremsatte Forslag om, gik derfor ud paa en Deling af Eleverne i Normalklasser og Klasser med udvidet Undervisning efter Forældrenes egen Bestemmelse og uden afsluttende Eksamen. Planen blev vedtaget af Sogneraadet og approberet af Ministeriet, og fremragende Pædagoger gav den sit Bifald. Den blev dog kun delvis ført ud i Livet, dels fordi der ikke ved alle Skoler fandtes Parallelklasser, og dels fordi der i det nye Sogneraad, hvori Fr. Rasmussen ikke havde Sæde, hævede sig stærke Røster imod den. Modstanderne stemplede den som udemokratisk og alt for dyr, og det lykkedes dem efter et Par Aars Forløb at faa den kuldkastet. Dette var en stor Skuffelse for Fr. Rasmussen, der betragtede denne Plan som sit Livs Hovedværk.

Frantz Rasmussen var en ivrig Tilhænger af Fredssagen, og hans Virksomhed for denne gjorde hans Navn bekendt i vide Kredse. Men hans Helbred var nedbrudt; han led af Sukkersyge, og den 16de Marts 1912 døde han efter faa Dages Sygeleje, kun 58 Aar gammel. Et mægtigt Følge ledsagede ham til Graven. Paa Ordrup Kirkegaard rejste hans Venner ham en Mindestøtte med hans Billede støbt i Bronze. En Gengivelse deraf findes indsat i Muren paa Skovshoved Skole.

Petrea Jensen.

P. Juul Steen.

Peter Juul Steen var Københavner, født 1856 som Søn af en Tømrermester. Han blev uddannet som Manufakturhandler, og startede i 1880 sin egen Forretning paa Nørrebro. Fra 1891 begyndte han tillige at drive Forretning i Gjentofte i en Ejendom paa Gjentoftegade ved Siden af den gamle Smedie. I nogle Aar var han Indehaver af begge Forretninger, men helligede sig senere, da han faldt særdeles vel til i Gjentofte, udelukkende den Virksomhed, han drev her.

Juul Steen var en stor Selskabsmand. I Gjentofte Kommunal- og Grundejerforenings Festudvalg indtog han Forsædet, og utalige er de Fester, han var med til at gennemføre for denne Forening. I Gjentofte Sangforening var han aktivt Medlem og arrangerede jævnlig private Koncerter i sin Have, der var en Del af den nuværende Folkepark.

Han blev Medlem af Gjentofte Sogneraad i 1898, og endnu mens dette holdt sine Møder i den gamle Skole paa Jægersborg, og han var saaledes med til at gennemføre Opførelsen af Kommunens første Raadhus i 1903.

Fra Juli 1900 havde Gjentofte Kommune faaet Vandværk, men et Yderdistrikt som Vangede kom ikke ved denne Lejlig-

hed i Betragtning. Ved et energisk Arbejde af Juul Steen, der heri støttedes af Chr. Larsen, Ellegaard, lykkedes det i 1902 at faa Vandleddingerne ført ud i Kommunens vestligste Distrikter.

Ogsaa med Elektricitetsplanerne kom Juul Steen til at beskæftige sig. Da et Forslag om et Elektricitetsværk fremsattes i 1903, gik Juul Steen sammen med flere andre af Sogneraadets Medlemmer imod Ydelsen af en Kommunegaranti, og dermed faldt Sagen. Dette blev taget Juul Steen meget ilde op, ikke mindst i Gjentofte, hvis Repræsentant han var i Sogneraadet, og det medførte, at Gjentofte Kommunal- og Grundejerforening modarbejdede hans Kandidatur ved det følgende Sogneraadsvalg. Juul Steen kom dog ind alligevel, og Foreningen tog ham senere igen til Naade. Det maa formentlig anses for klogt, at Juul Steen og hans Meningsfæller gjorde Modstand mod dette Anlæg, der var planlagt med altfor ringe Dimensioner, saaledes at det sikkert hurtigt vilde have bragt Skuffelse.

Juul Steen maa betragtes som den egentlige Ophavsmand til, at Gjentofte Folkepark blev anlagt. I 1918 fremsatte han over for Sogneraadet den Tanke, at Kommunen skulde erhverve et Par større Haver ned mod Søen og indrette dem som en Park. Allerede 2 Maaneder senere realiseredes Tanken, idet Kommunen købte et Areal paa 34.000 Kvadratalen.

Aaret efter blev Juul Steen Sjælen i et Foretagende, der satte sig som Maal at skaffe Gjentofte By en Foreningsbygning. Man dannede Foreningen „Gjentofte Borgerklub”, men den Grund, man havde udset til Foreningsbygningen, overlod man senere ved en Byttehandel Staten til Opførelse af Gjentofte Stats-skole.

Efter sin Udtræden af Sogneraadet i 1909 tog Juul Steen ikke megen Del i offentlig Liv. Dog vedblev han fremdeles at føle sig knyttet til Kommunalforeningen, til hvilken han skænkede det smukke Velkomstbæger, der stadig figurerer ved Foreningens Fester.

Juul Steen opførte den Ejendom, der ligger paa Hjørnet af Gjentoftegade og Adolfsvej. Ved Testamente blev denne efter hans Hustrus Død i 1941 overdraget Odd-Fellow-Logen.

Juul Steen døde i 1924 og blev begravet paa Gjentofte Kirkegaard.

J. Scharff

S. M. Thorsen.

Min afdøde Far Sagfører S. M. Thorsen blev født den 22. December 1857 i Gjerrild af god Landmandsslægt; saavel Faderen som en ældre Broder havde beklædt Stillingen som Sognefoged. Det fremgaar af gamle Familiebreve, at han allerede i Drengæarene havde gjort sig bemærket ved et klart Hoved og en god Karakter. Den stedlige Stamhusbesidder — Kammerherre Benzon — fattede Interesse for den iøvrigt ubemidlede Dreng og anbragte ham paa Godskontoret, hvor det hurtigt blev klart, at Evnerne var saa gode, at man gennem en særlig Uddannelse burde søge dem udnyttede. — Ved Imødekommenhed og Offervilje fra Familien Benzons Side blev de fornødne Bøger anskaffede, og Stamhusets fine gamle Damer tog sig personligt af Sprogundervisningen. Ved deres Hjælp og ikke mindst ved en fortræffelig Landsbylærers Medvirken opnaede han inden længe en respektabel Præliminæreksamen. — Derefter fulgte i København Forberedelsen til den dansk juridiske Embedseksamen, som han bestod med fint Resultat i 1879. I nogle Aar var han derefter Herredsfuldmægtig i Frederikshavn, indtil han i 1885 fik Bestalling som Sagfører først i Aalborg og fra 1889 i

København. — I Løbet af en Aarrække blev han Associe i Overretsprokurator Nathan Heines Firma, og opnaede omkring Aar 1900 med Bopæl i Hellerup de beneficerede Sager ved Nordre og Søndre Birker. I den Forbindelse kan jeg fortælle, at han var beskikket Aktor imod den i sin Tid meget omtalte og frygtede Rovmorder Polakken Bulotti. Da Sagen skulde til Domsforhandling hos Birkedommer Valeur, foregik der — efter hvad min Fader senere fortalte mig — først en meget alvorlig Samtale paa Birkedommerens Kontor. Defensoren insisterede her paa, at Dommeren gjorde den for sin Vildskab virkelig meget frygtede Forbryder udtrykkelig opmærksom paa, at det var *ham*, der var Forsvarer. Bulotti, der i Overensstemmelse med Loven blev fremført uden Lænker, fik Aktoratet forelæst og oversat og fandt det tilsyneladende i sin Orden, da min Faders Anklageskrift sluttede med en Indstilling om Dødsstraf. Han blev derimod aldeles rasende og ubehersket over for Defensor paa Grund af Forsvarsskriftets Paaberaabelse af den sølle og uvidende Polaks ringe Karakteregenskaber. Fader, der i udpræget Grad besad det jyske Lune, morede sig bagefter hjerteligt sammen med Valeur over det uforudsete Resultat af Forsvarerens forlangte Understregning af, at det ikke var ham, der var Anklager. Den omtalte Sag satte iøvrigt Sindene saa stærkt i Bevægelse, at Far i den ellers saa fredelige Tid følte sig foranlediget til at anskaffe en Revolver, som laa ladt i Natbordsskuffen i mine Forældres Soveværelse i vort Hjem paa Hellerup Alle — der senere blev omdøbt til Henningsens Alle.

Faa Aar efter at vi i 1902 var flyttet fra København til Hellerup, fik han en Uoverensstemmelse med Skattevæsenet angaaende Erhvervsskattens Beregningsmaade. Det var i Virkeligheden et stort principielt Spørgsmaal af Betydning for alle de mange Beboere i Gjentofte Kommune, der havde deres Forretninger i København. — Han stod stejlt paa sit Standpunkts Rigtighed, og det kom til en bevæget Retssag, der maatte gennem alle Instanser, indtil Højesteret ved Dom af 2. Maj 1907 gav ham fuldkommen Medhold. Han var imidlertid blevet valgt ind i Sogneraadet, og saaledes paa en vis Maade kommen i Proces med sig selv, hvilket var et lille opmuntrende Moment i den ellers saa besværlige og indviklede teoretiske Diskussion om Skattelovens Fortolkning.

Fra Barndomstiden husker jeg levende, i hvor høj Grad det kommunalpolitiske Liv ganske lagde Beslag paa den Tid, hvor han ikke var bunden af sin Sagførergerning. Der var megen Korrespondance med Voteringer i Bygningskommission, Skole- og Skatteudvalgssager og samtidig et Utal af Møder.

Mine Forældre — Moder var iøvrigt ogsaa af Landmandslægt, hun var født Treschow — levede et i enhver Henseende forbilledligt lykkeligt Ægteskab. Den eneste Antydning af alvorlig Bebrejdelse, jeg har hørt mellem Forældrene, var foranlediget af disse mange og lange Aftenmøder, hvor min Moder ofte flere Aftener i Træk maatte vente til ud paa Natten, før Fader — i Virkeligheden træt og overanstrengt — kom hjem fra Møderne paa Raadhuset. Det var dengang ikke almindeligt at tage en Droske, end sige en Bil, og han maatte vandre den lange Vej fra Raadhuset til sit Hjem ofte gennem Sne og Storm, og paadrog sig da ogsaa herigennem et skrøbeligt Helbred. Dette førte til hans for tidlige Død i 1917 kun 59 Aar gammel. Moder var en klog Kvinde, og hendes Ængstelse var saaledes ikke uden Grund.

Arbejdet paa Raadhuset var iøvrigt meget alsidigt. Den store Kommune var i fuld Udvikling, og den mægtige Invasion fra Hovedstaden medførte, at talrige kommunale Opgaver meldte sig til hastig Afgørelse. Jeg tror, at hans Interesser var ligeligt fordelt mellem Bygningssagerne, Skolerne og Skatteområdet. Han havde et fortrinligt Samarbejde med Formændene, først Overretssagfører M. Thorsen og senere Oberst Parkov, til hvem han følte sig særlig knyttet ved virkelige Venskabsbaand. Det hændte ogsaa, at Embedsmændene mødte til Forhandlinger i vort Hjem, f. Eks. naar han paa Grund af Helbredet for en Periode maatte holde Sengen. Jeg husker fra disse Aar hans oprigtige Begejstring og Respekt for den senere Stadsingeniør Westergaard.

Fra afdøde Borgmester Kaper, der paa dette Tidspunkt var Rektor for Ordrup Gymnasium, ved jeg, at Fader i denne Periode fik Lejlighed til at gøre en virkelig Indsats for den private Skole, saaledes at denne, der dengang stod ene om at give en saakaldt højere Undervisning, opnaede de betydelige offentlige Tilskud, som var en Forudsætning for Skolernes fortsatte Eksistens. Selv efter Faders Død fremhævede Kaper ofte

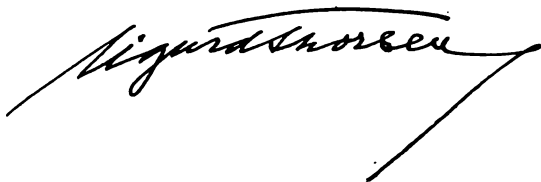
dette Arbejde, som han ansaa for særdeles betydningsfuldt for Kommunen.

Den delte Interesse — for Sagførervirksomheden, hvis voksende Omfang stadig krævede Tid, og de mange kommunale Opgaver — førte til, at han blev stillet overfor, om ikke han burde vælge her imellem. Fra mange Sider og til en vis Grad med hans egen Tilslutning, blev der i disse Aar gjort Skridt til helt at knytte ham til Kommunen og faa oprettet et Embede som juridisk Kommunaldirektør i Gjentofte. Det var en Forudsætning, at han skulde opgive sin Sagførerforretning og fuldt og helt arbejde for de kommunale Opgavers Løsning. I første Omgang blev Sagen dog ikke gennemført — og Spørgsmaalet faldt derefter helt bort for min Faders Vedkommende. — Han fortsatte sin delte og opslidende Tilværelse til det sidste. Der kom stadig flere og flere offentlige Hverv til — jeg skal her kun nævne, at fra 1910 til 1916 var han Medlem af Københavns Amdsraad, og fra 1912 Formand for Nordre Birks Skatteraad. Skatteraadsarbejdet var meget krævende; Kredsen var dengang lige saa omfangsrig som Birket og strakte sig saaledes langt udover Gjentofte Kommunes Grænser. Der foretoges mangfoldige indgaaende Forhandlinger med smaa og navnlig store Skatteydere, og der blev afsagt mange Kendelser af økonomisk Betydning saavel for Kommunen som for den enkelte Skatteborger. De indviklede Afgørelser krævede megen Indsigt, men Arbejdet glædede ham, fordi han følte den Tillid, hvormed han fra alle Sider blev mødt. Han havde her en fortrinlig Støtte i Skatteraadets Sekretær, afdøde Skatteinspektør Larsen, Hellerup. Der blev slidt meget i det selv den sidste Aften, min Fader levede. Efter en anstrengende Konference med Skatteinspektøren, „Skattelar“, som vi kaldte ham i Familie kredsen, deltog de begge i en lille Bridge, og kort Tid efter Midnat følte min Far sig sløj, gik i Seng, faldt straks i dyb Søvn, og udaandede i Løbet af faa Timer.

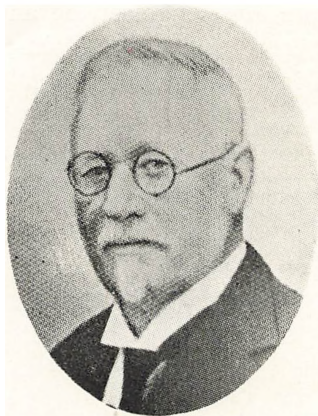
Trods hans alvorlige og omfangsrige Arbejde i talrige Udvalg og Kommissioner gennem mange Aar er jeg nærmest tilbøjelig til at mene, at han som Formand for Hellerup Grundejer- og Kommunalforening kom til at gøre sin største Indsats for Kommunen.

Jeg tænker her i særlig Grad paa det Arbejde, der gik forud for hvert Kommunevalg. Hans Bestræbelser for at samle de for-

skellige interesserede Kræfter ved Kandidaternes Opstilling paa Fælleslisten C — paa tværs af de enkeltes politiske Opfattelser lykkedes efter store Anstrengelser, og andre har senere fulgt i samme Spor. Det er til syvende og sidst dog afgørende, at de rette Folk sættes ind i Kommunestyret.

A handwritten signature in black ink, reading "Sigurd Skovsen". The signature is written in a cursive style with a long horizontal stroke at the end.

Justitssekretær C. C. Toldberg.

Medlem af Gjentofte Kommunalbestyrelse fra 1. Januar 1914, da han ved Direktør Sophus Agerholms Udtræden remplacerede denne, til 31. Marts 1933; Næstformand fra 1917, fungerende Formand under Oberst Parkovs Fraværelse; Medlem af Administrationsudvalget (2: Raadmand). Medlem af det sociale Udvalg (en Tid Formand); Medlem af Skoleudvalg og Skolekommission; Medlem af Biblioteksbestyrelsen; Formand for Dyrtidsnævnet fra 1916; Medlem af Spareudvalget; Medlem af det Udvalg, der i 1920 forhandlede med Det Danske Gas-kompagni om Overtagelsen af Strandvejs-Gasværket; Medlem af den Kommission, som i 1917 skulde undersøge Mulighederne for Kirkernes Overgang til Selveje — alt dette — og mere til — er Rammerne om Justitssekretær C. C. Toldbergs Arbejde i Gjentofte Kommune.

Disse Hverv fortæller lidt om det Arbejde, der blev lagt hen til ham, men de fortæller intet om, hvorledes dette Arbejde blev gjort.

Toldberg var Medlem af Gjentofte Kommunalbestyrelse i en Periode, da Kommunen udvidede sig stærkt, særlig i Aarene efter 1917, da store, nye Opgaver paa det sociale Forsorgs Felt, paa Skolevæsenets og Biblioteksvæsenets Omraade trængte sig paa, hvor der stilledes større og større Krav til Kommunens tek-

niske Udvikling, hvor de store Ejendoms køb fandt Sted, og hvor denne mere og mere omsiggribende Virksomhed kaldte Kritikken frem.

Ved sin klare Tanke, gennem sin tidligere Ansættelse i Finansministeriet, medbragte Toldberg gode Forudsætninger til dette Arbejde. Toldberg var en konservativ Natur; han kunde over for alle de nye Krav en Tid staa undersøgende og overvejende; men naar han saa havde indset det rigtige og nødvendige i det nye, gik han med Kraft ind for dette, ikke gennem store Taler, for Taler var han afgjort ikke, men gennem et redeligt Arbejde i Udvalgene.

Kunde han over for meget til en Begyndelse staa usikkert, saa man dog eet Omraade, hvor denne Usikkerhed ikke var, og det var, naar det drejede sig om Hjælp til de gamle, syge og ilde stedte.

Allerede i 1916 blev han Formand for „Dyrtidsnævnet“; det blev hans Arbejde at føre hele den første Krigstids mange, forskelligeartede Love og Anordninger ud i Livet. Gennemførelsen skete saaledes, at man fra alle Sider erkendte, at her blev der handlet ikke blot efter Lovens Ord og Bogstav, men ogsaa efter deres Aand. I hele dette meget store Arbejde handlede han ud fra sit varme Hjerte og udprægede Retsind; disse Egenskaber prægede ogsaa hans Arbejde i Det sociale Udvalg. Men hans Indsats var ikke begrænset til dette; hele Kommunalbestyrelsens Arbejde omfattede han med Interesse, maaske særligt Arbejdet for Skolevæsenet og Biblioteket.

Som Søn af en gammel Officer, der havde deltaget i begge de slesvigske Krige, var han stærkt nationalt interesseret, særlig i Sønderjyllands Forhold, og det var ham en Sorg, at der ikke kom mere med, da Grænsen blev sat i 1920.

I al sin Færd var Toldberg en retsindig og ganske uselvsk Mand, hans Motiver altid rene. Det er sikkert i Gjentofte Kommunalbestyrelsens Historie noget enestaaende, at et Medlem ved sin Udtræden kar modtaget en Afskedsgave fra Kommunalbestyrelsens øvrige Medlemmer. Det var derfor en saa meget desto større Hæder, da Oberst Parkov i 1933 paa samtlige Køllegers Vegne overrakte Toldberg „Margrethebægeret“ som en Tak for langt og godt Samarbejde.

(Af Aage Næsted i „Kommunal Tidende“ 1947.)

Johannes Werner.

Gennem sin far, grosserer T. M. Werner, var overretssagfører Johannes Werner (1866—1934) allerede i sine unge aar knyttet til Gjentofte kommune, idet faren 1892—1902 havde en sommervilla med stor have og tennisbane i Charlottenlund, hvor nu Wernersvej bringer hans navn i erindring. Efter farens død blev Johannes Werner imidlertid knyttet til Lyngby-Taarbæk kommune, hvor han blev formand for grundejerforeningen og 1903-13 var medlem af sogneraadet. Med Gjentofte kommune kom han igen i nærmere forbindelse, da han 1916 blev partner i købet af de saakaldte Ibsenske Grunde, der ved et senere tilkøb af jord ialt omfattede ca. 170 tdr. land mellem Lyngbyvej og Bernstorffsvej paa strækningen Sct. Lucas hospital—Amtssygehuset. Selv blev han ved samtidigt køb ejer af Rygaard ved Bernstorffsvej. Naar han købte denne gaard, skyldtes det først og fremmest, at hans hustru, Ellen Jantzen, ved slægtsbaand var knyttet til den, idet hendes mor, en datter af proprietær Peter Withusen, var født paa Rygaard, som var i hendes forældres eje 1828—51.

Werner flyttede ind paa Rygaard 10. maj 1917, samme dag

som den tidligere ejer, proprietær Ibsen, døde. Ret snart efter begyndte han at tage del i kommunens anliggender ikke blot som formand for det store ejendomsselskab, men ogsaa som almindelig borger. Hans historisk-topografiske interesser, der i Taarbæk-perioden havde sat sig litterære spor i en lille bog om Taarbæk kirke, og lagt grund til hans efterhaanden ret store samling af billeder fra egnen, kom nu Gjentofte kommune til gode, ikke mindst ved hans raadgivende samarbejde med etatsraad Hegel, der var en flittig samler af topografiske billeder fra København og nærmeste opland. Ved etatsraadens død var Werner medvirkende til, at den store samling forblev udelt, idet etatsraadinde Julie Hegel formaaedes til at skænke den til Gjentofte kommune, som gav samlingen plads paa det smukke Øregaard.

Faa maaneder inden Øregaard-museets aabning 13. august 1921 samledes en kreds af interesserede og dannede en studie-kreds til dyrkelse af kommunens historie. Herfra udgik initiativet til stiftelsen af et historisk-topografisk selskab 1923 og til udgivelsen af et tidsskrift. I dette offentliggjorde Werner, der mere og mere helligede sig virksomheden som historisk skribent og udgav nogle større monografier bl. a. om Københavns børs og københavnske storkøbmænd, en række afhandlinger, begyndende med en skildring af Rygaards historie; denne fulgtes af en skildring af Bjerregaardens ejer, den lærde bonde Hans Jensen, og af oversigten over Gjentofte kirkesogns og kirkes historie; i samarbejde med bibliotekar Chr. Heilskov skrev han desuden de Gjentofte præsters historie. Ogsaa Øregaard-musæet skildrede han i „Samleren” 1929. Indvielsen af dette musæum var en af de store begivenheder i Werners liv. Han følte, at han her havde været med til at gøre en indsats af blivende kulturel værdi, og han var meget glad for at være den, der paa etatsraadinde Julie Hegels vegne kunde overdrage samlingen til kommunen.

Det var imidlertid ikke blot i den snævrere kreds, der samledes i det topografiske selskab, at Werner viste sin interesse for kommunens historiske minder. Som han i Taarbæk-tiden havde holdt en række foredrag om Dyrehaven og Taarbæk, holdt han nu, især i skolerne, foredrag, hvor han, som det hedder i et af de lokale blade, „ved sin fængslende, livfulde skildring af Gjentofte kommune i hine fjerne tider, da bjørn og ulv levede

her, henrev de unge til begejstring". Ogsaa et kirkehistorisk møde blev arrangeret i selve kirken 1929.

En omfattende opgave af helt anden art var Werner stillet overfor som formand for „De Ibsenske Grunde", men ogsaa her lagde han sin almeninteresse for Dagen, idet spørgsmaalet om det store areals udstykning for ham ogsaa var noget andet og mere end et rent økonomisk. Han vilde ikke blot skabe en villaby, men ogsaa sikre dennes herskabelige karakter. Ved hans død 1934 skrives herom: „Werner fortjener anerkendelse for de principper, der blev lagt til grund for den omfattende udstykning af de gamle bondejorder. Som den store natur- og skønhedselsker, han var, drog han nemlig omsorg for, at der ikke blev mulighed for høj bebyggelse, og at der overhovedet ingen villa kan opføres paa arealet uden at først kommunen har anerkendt dens udseende". I aarenes løb skabtes henved 500 nye hjem paa omraadet. I udstykningens første aar fulgte han med største interesse hvert nyt hus, besøgte jævnligt byggepladserne og var de nye ejere behjælpelig med raad, hvor han kunde det, saa disse fik en fornemmelse af, at de ikke blot havde købt en grund, men ogsaa blev medlemmer af et lille samfund, hvis interesser blev passet. At han undertiden kunde se fejl i sine dispositioner maa indrømmes. Hans kamp mod at faa trolleybusser i stedet for sporvogne var en misforstaaelse, og det hjalp ham ikke, at han, som der blev skrevet „paa store bevægede møder fremstillede sagen paa en maade, der skaffede ham latteren paa sin side". Trolleybusserne kom.

I det store og hele maa det sikkert anerkendes, at der var fremsyn og grokraft i Werners arbejde for kommunen baade hvor det gjaldt praktiske opgaver som den store udstykning, og hvor det drejede sig om at stimulere kærligheden til og interessen for egnen.

Hans Werner

Stadsingeniør V. A. Westergaard.

Den 13. November 1947 afgik Stadsingeniør Westergaard ved en stille Død i sit Hjem efter kort Tids Sygdom.

Et langt og lykkeligt Liv i det offentliges Tjeneste blev bragt til Afslutning en Maaned før, at han vilde være fyldt 71 Aar og definitivt afsluttet sin Gerning i Kommunens Tjeneste.

At skrive, hvad Westergaard har udrettet i de 46 Aar, han virkede i Kommunen, vil blive det samme, som at skrive Gjen- tofte Kommunes Udvikling i samme Tidsrum.

Uløselig var Westergaard knyttet sammen med Kommunen. Hans brændende Kærlighed for alt, hvad der tjente Kommunens Vel, var enestaaende, og kostede det af og til lidt Kamp at faa de skiftende Kommunalbestyrelser overbevist om, at det, han vilde, var det rette, saa tog han denne paa sin redelige og loyale Maade, og Tiden viste, at han havde Ret.

Han begyndte sit Virke som ganske ung Ingeniør i 1901, da Kommunestyret havde Sæde i nogle beskedne Rum i det gamle Jægersborg. Der fandtes hverken Tegninger eller Arkiv, endsige noget som helst teknisk Udstyr, men dygtig, flittig og initiativ- rig, som han var, fik han hurtigt tilvejebragt det nødvendige grundlæggende Materiale, og her lagde han Spiren til den For-

valtning, han gennem Aarene byggede op, og som muliggjorde Gennemførelsen af alle de tekniske Anlæg, som vi i Dag kan glæde os over: Vejenes Anlæg og Udbygning, Vandforsyningen, Kommunens Afvanding, de offentlige Anlæg, Sportspladser, Havne, Renovationsudførelse, Forbrændingsanlæg, Byplan og meget andet, og med den Forudseenhed Westergaard var udstyret med og den tekniske Fuldkommenhed, han ønskede at gennemføre sine Anlæg med, har disse staaet deres Prøve og vidner den Dag i Dag om Manden, der kendte sit Kram og paa en mønstergyldig Maade forstod at tilrettelægge sine Planer og gennemføre disse paa en sjælden klar og fuldendt Maade.

Westergaard har gennem sin omfattende Gerning ledet Kommunens Udvikling fra en lille Landkommune til den mest udprægede og moderne Villakommune i Landet, og naar det ofte er sagt, at Gjentofte var Landets Mønsterkommune, skyldes dette Westergaards Indsats. Mange af hans Kolleger i andre Kommuner har gennem Aarene aflagt Besøg her i Gjentofte for at drage Nytte af hans Viden og rige Erfaringer.

Mange og lykkelige Arbejdsaar blev ham forundt, og hans Gerning og store Indsats vil til sene Tider blive mindet.

Men ogsaa Mindet om Mennesket Westergaard vil blive bevaret af alle, der kom i Berøring med ham og i særlig Grad af hans Kolleger og Arbejdsfæller.

Hans rige menneskelige Egenskaber, hans Redelighed og hans Jævnhed aftvang ikke alene Respekt om hans Person, men fremkaldte ogsaa en udelt Glæde over at være sammen med ham, det være sig i Arbejdet som i kammeratlig Samvær.

Det er inderligt vemodigt, at vi ikke mere skal møde hans faste Skikkelse, høre hans venlige Røst eller lytte til hans gode Raad, men ofte vil vi tænke tilbage til de Tider, hvor han var blandt os som den gode Raadgiver og trofaste Ven.

Den 18. November 1947 blev Westergaard bisat fra Gjentoftes gamle Kirke under overordentlig stor Deltagelse. Det var hans nærmeste og den store Skare af Venner, der ønskede at bringe ham en sidste Hilsen og Tak. Højtideligheden bar Præg af det usædvanlige, men det var ogsaa en af Kommunens bedste Sønner, der blev stedt til Hvile.

F. J. Paulsen

Skoledirektør A. Vinten.

Den 5. Februar 1913 blev daværende Lærer ved Frederiksberg Skolevæsen, cand. jur. Anders Vinten udnævnt til Skoledirektør ved Gjentofte Kommunes Skolevæsen. Han var dengang knapt 40 Aar gammel.

Hans første Besøg paa den Skole, hvis Ledelse kort forinden var blevet betroet mig, er blevet staaende i min Erindring, ikke paa Grund af Besøgets eller Samtalens Varighed, men paa Grund af den Bemærkning, hvormed han afsluttede Besøget: „Vi er jo et ungt Personale”. — Bemærkningen virkede sympatisk paa mig: jeg opfattede den som et Udtryk for Fællesskab og Tillid. For hele Skolevæsenets Lærerpersonele, hvis allerstørste Del ganske rigtigt endnu var unge i Skolens Tjeneste, laa der en Fremtidsopgave, om hvis lykkelige Løsning Skoledirektøren aabenbart havde det bedste Haab. Med al skyldig Ære og Respekt for de ældre, saa er det nu engang de unge, der skal gøre Fremtidens Gerning — det er dem, af hvem man har særlig Grund til at vente Initiativ, Friskhed og — fremfor alt — en Indsats, der svarer til de ungdomsfriske Kræfter.

Det er blevet sagt — og med Rette — at Skoledirektøren kom hertil i en Tid, da Kommunen var i stærk Udvikling — ogsaa

med Hensyn til Skolevæsenet *). Kommunens Skoler lignede i mange Henseender Datidens fremmeligste Landsbyskoler. Skolerne var 7-klassede (Vangede Skole havde dog kun 4 Klasser), og ingen af dem havde Eksamensafdeling. Paa eet Punkt lignede Gjentofte Kommunes Skoler kun i ringe Grad de almindelige Landsbyskoler; thi medens Landsbyskolerne sædvanligvis var Folkeskoler i den Forstand, at „hele Folket“ i et Sogn — som Regel da — sendte deres Børn til Sognets offentlige Skole, hvor den rige Gaardejers Søn sad Side om Side med Daglejerens, saa havde Gjentofte Kommunes Skoler ikke en tilsvarende Position i hele Befolkningens Øjne.

Det tør anses som givet, at den unge Skoledirektør ved sin Tiltrædelse har været besjælet af Ønsket om at fylde den Stilling, der var betroet ham, paa bedst mulig Maade. Og det er sandsynligt, at der fra første Færd har foresvævet ham et bestemt Fremtidsmaal: et Folkeskolevæsen, der i enhver Henseende var en udpræget Fremskridtskommune værdig. Fra i det mindste to Sider kunde han vente Støtte til Arbejdet for et saadant Maal: for det første fra de lokale Myndigheder, der havde indstillet ham til Skoledirektørembedet, for det andet fra den Lærerstab, hvis øverste Leder han skulde være. Det skal tilføjes, at Skoledirektør Vinten selv besad ualmindelige Betingelser for at kunne løse Opgaven: Evner og Dygtighed af rette Format, en omfattende Uddannelse, en Aarrækkes Lærererfaring og — sidst, ikke mindst — Hjertelag, Mod og Vilje til at bryde en Lanse for det, der for ham stod som det rette.

Der skal i det følgende gives en Oversigt over Skolevæsenets Udvikling i Skoledirektør Vintens Embedstid fra Februar 1913 til April 1938.

Allerede 1. April 1914 oprettedes der ved Skolevæsenet et toaarigt Præliminæreksamenskursus for dertil egnede Elever, der havde gennemgaaet Folkeskolens 7. Klasse. Tilstrømningen til dette Kursus blev efter et Par Aars Forløb saa stor, at der maatte etableres Præliminærklasser ved to Skoler. Undervisningen i disse Klasser var henlagt til Eftermiddagstimerne og besørgedes i Hovedsagen af Lærere, der var ansat ved Kommunens Skoler. Da enkelte af de unge Mennesker, der havde bestaaet Prælimi-

*) Efter aarelange Forhandlinger var en ny Skoleplan blevet vedtaget af Sogneraadet og approberet af Ministeriet; ifølge Planen skulde „købstadordnet“ Skolevæsen indføres her 1. April 1913.

næreksamen, ønskede at læse videre, blev der truffet Foranstaltninger, som kunde muliggøre deres fortsatte Læsning til Opnaaelse af Studentereksamen.

En ny Skolesituation opstod imidlertid, da Loven af 20. Marts 1918 var blevet vedtaget. Denne Lov bemyndigede Undervisningsministeren til

„paa Statens Vegne at overtage private Gymnasieskoler (uden Underskolerne) under Forudsætning af, at Københavns Kommune overtager mindst 2 og Frederiksberg og Gjentofte Kommuner hver een Gymnasieskole, at endvidere de 3 Kommuner overtager private Mellem- og Realskoler, som maatte være villige dertil, og endelig at der opnaas Overenskomst mellem Staten og de 3 Kommuner om Fordelingen og Ordningen af de paagældende Skoler” paa Grundlag af Lovens Regler om Udgiften til Overtagelsen, Udgiften til Lærerlønninger og Undervisningen fra Mellemskolen og opefter, samt om Forældrenes Pligt til eller Fritagelse for at betale Skoleafgift.

Den omtalte Overenskomst undertegnedes 8. August 1919. Men allerede i Forsommeren 1918 bragtes Spørgsmaalet om den ved Loven skabte nye Skolesituation paa Bane ved Forældre-møder, der afholdtes ved Maglegaards-Skolen og Hellerup Skole (senere ogsaa ved Gjentofte Skole).

„Man var klar over, at mange Hjem, naar Lejlighed bødés, vilde ønske at give deres Børn en Mellemskoleuddannelse, som ved Overtagelsen af de private Skoler vilde blive gratis eller dog meget billig, og at Følgen for Folkeskolen vilde blive en Udvandring af de flinkeste Elever fra dens 5. Klasse ind i de overtagne Mellemskoler, om man ikke etablerede en Mellemskoleafdeling ved de bestaaende kommunale Skoler — et Forhold, der vilde være lige uheldigt for Folkeskole, Børn, Lærere og Hjem”.*)

Ud fra disse Betragtninger og med Støtte af Skolerne androg Forældredvalgene Sogneraadet om, at der maatte blive oprettet kommunale I Mellemskoleklasser ved de paagældende Skoler.

Skolekommissionens Flertal udtalte i sin Erklæring om Andragendet, at det af pædagogiske Grunde var betænkeligt ved Forslaget og mente,

*) Citaterne hentet fra „Gjentofte Kommunalbestyrelses offentlige Forhandlinger“ 1920/21 og 1919/20 med Beretning om Skolevæsenet 1919/20 og 1918/19.

„at den nuværende Ordning med Præliminærklasser var langt at foretrække, men at det efter at have forhandlet personligt med de to Forældre kredse og skønnet, at disse eenstemmigt ønskede Forslagets Gennemførelse, dog vilde anbefale denne”.

4. Februar 1919 vedtog Sogneraadet, at saadanne Klasser skulde oprettes ved de tre nævnte Skoler, saafremt et tilstrækkeligt Antal kvalificerede Elever fra 5. Klasserne meldte sig. — I de følgende Aar oprettedes der ogsaa Mellemskoleklasser ved de øvrige Skoler.

Af to Grunde omtales denne Sag saa udførligt. For det første fordi Sagen var af saa stor Vigtighed for Skolernes Trivsel og deres Position i Befolkningen. For det andet fordi Skoledirektørens Støtte og Indsats utvivlsomt havde været af stor Betydning for Sagens lykkelige Gennemførelse.

Det kan i øvrigt have sin Vanskelighed at paavise de Tilfælde, i hvilke Skoledirektørens Indsats har haft den af ham ønskede Virkning. Den omtalte Sags Forløb viser, at der indenfor Skolekommissionen kunde være delte Meninger, og Referaterne af Forhandlingerne i Gjentofte Kommunalbestyrelse viser, at der ogsaa indenfor denne i Aarenes Løb har været forskellige Meninger om Skolespørgsmaal. Skal en Vurdering af Skoledirektørens Gerning forsøges, maa man dog sikkert, med al Anerkendelse af Skolekommissionens og Kommunalbestyrelsens Interesse og Velvilje overfor Skolerne, indrømme, at Skoledirektørens Indflydelse var betydelig. Hvis Skolevæsenet ikke havde holdt Trit med Kommunens stærke Udvikling, vilde man næppe være i Tvivl om, at Skammen maatte bæres af Skoledirektøren og af de bestemmende og bevilgende Myndigheder. Nu skete der det, at Skolevæsenet i Aarenes Løb ikke blot holdt Trit med Udviklingen, men ogsaa gjorde yderligere Fremskridt paa snart sagt alle Omraader. Saa maa Æren for dette Resultat ogsaa tilskrives baade de nævnte Myndigheder og Skoledirektøren. Der blev da ogsaa ved hans Jubilæum i 1938 ydet ham for tjent Hyldest og Anerkendelse fra alle Sider.

De vigtigste Begivenheder indenfor Kommunens Skolevæsen i Tiden 1913—38 var følgende:

- 1914: Præliminærklasser oprettes.
 1918: Ungdomsskole oprettes.
 Plockross's Skole (nu Øregaard Gymnasium), A. Side-
 nius's Mellem- og Realskole, samt Hellerup Realskole
 overgaar til kommunal Drift.
 1920: 8. Klasse oprettes.
 1922: Skolebotanisk Have anlægges.
 1923: Realklasser oprettes.

- 1916: Skoletandlæge ansættes.
 1923: Skoletandklinik indrettes.
 1937: Skolelæger ansættes.

Skoleudvidelser:

- 1914: Hellerup Skole.
 1921: Gjentofte Skole.
 1930: Skovshoved Skole.
 1931: Maglegaards-Skole.

Nye Skolebygninger:

- 1920: Ordrup Skole.
 1924: Tjørnegaards-Skole.
 1932: Dyssegaards-Skole.
 1935: Bakkegaards-Skole
 (desuden 1924: Øregaard Gymnasium).

- 1934 overtager Kommunen følgende Privatskoler (De fore-
 nede Skolers Underskoler):
 Gjentofte Forberedelsesskole,
 Ordrup Forberedelsesskole,
 Tranegaardsskolen for Drengene,
 Tranegaardsskolen for Piger.

Til Slut nogle tørre Tal, der dog ogsaa siger noget om Udviklingen:

5/11 1913	havde	Gjentoftes	Kommune	27543	Indbyggere,
5/11 1937	—	—	—	71900	—

31/10 1913 var her 1928 Børn i Folkeskolen,

31/10 1937 — 6612 —

(desuden 447 Elever i Øregaard Gymn.).

1/4 1913 var her ved Skolevæsenet ansat:

6 Overlærere (Skoleinspektører),

44 Lærere og Lærerinder;

i alt 50 Lærerkrafter ved 6 Folkeskoler.

31/10 1937:

10 Skoleinspektører,

8 Viceskoleinspektører,

214 Lærere og Lærerinder;

i alt 232 Lærerkrafter ved 10 Folkeskoler,

(desuden Øreg. Gym.s Rektor og Lærerpersonele).

Tallene viser, at Befolkningstallet i det anførte Tidsrum steg med 161 pCt., medens Befolkningens Benyttelse af Folkeskolen steg med 242 pCt. Befolkningens Tillid til Folkeskolen var kommet i Vækst. Gjentoftes Kommunes Folkeskole er i nogen Grad blevet en Enhedsskole, som stort set søges af „hele Folket's Børn. At denne Position er naaet, skyldes vist nok i sidste Instans Lærernes Indsats. Men ingen, der personlig har fulgt eller gjort sig bekendt med Udviklingen i de 25 Aar, hvor Anders Vinten var Skoledirektør, vil underkende hans Indsats for vort Folkeskolevæsen. —

Paa Skolerne var han velset. Han havde den for en Skoledirektør værdifulde Egenskab, at han ikke red nogen pædagogisk Kæphest. Men han var lydhør og interesseret overfor ethvert rimeligt Initiativ inden for Skolens Arbejdsomraade og tilknyttede Arbejdsfelter; i denne Forbindelse kan nævnes hans Interesse for Svømmeundervisningens Trivsel og for Feriekolonierne. Dygtighed blev paaskønnet. At han var en forstaaende

Forkæmper for Lærerstandens berettigede økonomiske Ønsker, vidste man.

Ved det første Fælleslærerraadmøde, som han ledede, berørte han i sin „Tiltrædelsestale” kort en Fare, som truer Katederets Folk (maaske mere dengang end nu): Faren for, at man tror sig forlenet med en Egenskab, der ellers ikke tillægges andre Mennesker end Paven. Man turde af hans Bemærkning bl. a. slutte, at han ikke tiltroede sig selv Ufejlbarhed. Men en vis Margin maa indrømmes den, der til Stadighed skal tage Stilling til eller afgøre vanskelige Sager og Forhold. Og selv de, der ikke altid var enige med Skoledirektør Vinten, vil vist erkende, at hans Livsgerning var stor nok til, at man i Ærbødighed blotter Hovedet for den — og for hans Minde. I den Hyldest, der vistest ham ved hans 25 Aars Jubilæum, deltog samtlige Lærere og Lærerinder ved Skolerne.

Viggo Biilmann

<i>Etatsraad Niels Andersen</i> (P. A. Freilev)	Side 10
<i>Godsforvalter Torkel Baden</i> (L. Gotfredsen)	„ 12
<i>Johan Hartvig Ernst Bernstorff og Andreas Peter Bernstorff</i> (L. Gotfredsen)	„ 16
<i>Provst B. F. O. Boisen</i> (J. Schepelern)	„ 20
<i>Tømrer P. Christensen</i> (M. E. Jensen)	„ 25
<i>Skolebestyrer H. C. Frederiksen</i> (Dr. phil. Poul Colding)	„ 28
<i>Tømrermester S. M. Grumstrup</i> (L. Gotfredsen)	„ 36
<i>Provst H. J. C. Høegh</i> (J. Schepelern)	„ 40
<i>Pastor A. T. Jantzen</i> (J. Schepelern)	„ 43
<i>Hans Jensen, Bjerregaard</i> (W. A. Kock)	„ 47
<i>Købmand Wald. Jensen</i> (Viggo Jørgensen)	„ 54
<i>Rektor Dr. phil. Ernst Kaper</i> (Sigurd Thorsen)	„ 60
<i>Bankbestyrer Th. Krüger</i> (P. A. Freilev)	„ 69
<i>Overbibliotekar H. O. Lange</i> (J. H. Landt)	„ 71
<i>Dyrlæge N. S. Lorentzen</i> (J. H. Landt)	„ 76
<i>Sagfører Jørgen Mimer</i> (J. Scharff)	„ 78
<i>Sognefoged Vilhelm Nielsen</i> (L. Gotfredsen)	„ 80
<i>Oberst H. Parkov</i> (L. Gotfredsen)	„ 85
<i>Professor Th. Petersen</i> (Viggo Petersen)	„ 91
<i>Direktør H. P. Prior</i> (Alexis Prior)	„ 96
<i>Overlærer Frantz Rasmussen</i> (Petrea Jensen)	„ 103
<i>Købmand P. Juul Steen</i> (J. Scharff)	„ 105
<i>Sagfører S. M. Thorsen</i> (Sigurd Thorsen)	„ 107
<i>Justitssekretær C. C. Toldberg</i> (Aage Næsted)	„ 112
<i>Overretssagfører Johannes Werner</i> (Hans Werner)	„ 114
<i>Stadsingeniør V. A. Westergaard</i> (A. Paul-Petersen)	„ 117
<i>Skoledirektør A. Vinten</i> (V. Biilmann)	„ 119

I enhver Boghandel faas i Særtryk bl. a.:

- J. Werner, Chr. Heilskov og Søren Lemche: Gjentofte Kirkesogns, dets Kirkes og Præsters Historie med mange Portrætter og Billeder . . . . .* Kr. 6,75
- N. S. Lorentzen: Mine Livserindringer. Med Billeder* Kr. 3,75
- Litteratur om Gjentofte Kommune og Jægersborg Dyrehave: Hist.-top. Bibliografi, udarbejdet af Gjentofte Kommunebibliotek og L. Gotfredsen (128 Sider) . . .* Kr. 2,00
- L. Gotfredsen: Rids af Gjentofte Komm. Historie, ill.* Kr. 2,50
- L. Gotfredsen: Gjentofte Kommunestyre 1842—1942. Stort Pragtværk, ca. 500 Sider, flere Hundrede Illustrationer og Portrætter. . . . .* Kr. 20,00
- Gjentofte Kommune under Besættelsen 1940—45. Beretninger fra den kommunale Administration, Erhvervslivet, Modstandsbevægelsen, Skole, Kirke m. m., 300 Sider med mange Illustrationer . . . .* Kr. 15,00

Fortegnelse over samtlige af Hist. top. Selskab for Gjentofte Kommune udgivne Publikationer og Meddelelser, af disse sidste er udkommet 21 Hæfter, tilsendes gerne fra Ekspeditionen. Medlemskontingent: 6 Kr. aarlig.

Ekspedition: Aug. Olsens Boghandel, Hellerup.